

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nostrorum Temporum Calamitas, Et Deploratio

Du Préau, Gabriel

Parisiis, 1560

Charitatis (Qvae Finis Legis Evangelicae Dicitvr) contemptum, cum sui cuiusque admiratione nimia, tertiam caussam esse, cur tantis hoc tempore rerum anxietatibus & miseriis vexamur. Lib. III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30459

CHARITATIS (QUÆ FINIS
LEGIS EVANGELICAE DICITUR
contemptum, cum sui cuiusque admiratione
tertiā causam esse, cur tantis hoc tempore
anxietatibus & miseriis vexamur.

Lib. IIII.

Latebris suis tandem
deat in medium tertia
sa, quā decurrere propo
ramus: propter quam
qui in dies tantis distra
mur calamitatibus & a
nis. Quod vel etiam tam
quorumdam cōtinenter

his conquerentium crassæ ac supinæ ignorantia
dicam rectius, mentis hebetudini, & animo
repenti, succursus sit & satisfactum. Idque
bantes variis ratiocinationibus, & multo
cū sanctorum qui à seculo sunt prophetarum
tum illustriorum Ecclesiæ catholicæ doctrina
autoritatum genere. Eam porro causam profu
sci, ex nimia nostri admiratione, impotentia,
philautia, cum charitatis (quæ finis legis Euan
geliæ dicitur) contemptu, prius me dixisse reco
Quandoquidem quod scelus, rogo, quod flagitium
quod crimem, quod facinus indignum, quod
spendium, quod discrimen, quæ iactura rerum,
enormitas etiam si à mundi constitutione cum
in diuinam maiestatem peracta, quin & ipsa
angelorum

1. Tim. 1.
Rom. 13.
Omnium scelerum
causa & stimulus
ex charitatis
contemptu,
cum sui
admiratione
nimia.

angelorum celsitudinem recolueris, inde nō scateret, non suboritur, non pullulat? Duo amores, inquit Augustinus, iam inde ab initio rerum duas constituerūt ciuitates. Vnam Ierusalem, visio pacis dictam, Amor in Deum vsq; ad sui omnimodam deiectionem & contemptū constituit. Alteram Amor sui vsque ad Dei contemptum edificauit, Babylonem videlicet superbix & confisionis matrem. Quam & incoluerunt quotquot vnquam quadā philautia, ac prostituta impudentia Deum suāque praecepta cōtempserunt. Quid enim, rogo te, primum illum angelū Luciferū, & forma & maiestate reliquis suis aequalibus cōspicabiliorē, ē sua illustri dignitate ac praecellentia, in tam detestandum facinus prolabi coēgit, vt supra quod dicitur, aut colitur Deus sese efferret, ac similis cōtēderet fieri Altissimo: nisi illa qua tenebatur effrans perditāq; audacia, inusitata superbia, sui nimius amor, ac diuini contēptus? Initium omnis superbix, inquit Sap. est apostatate à Deo, hoc est, ei rebellem fieri: quoniam ab eo, qui fecit illū, recedit cor eius. Quoniā initiū omnis peccati, est superbia. Quā qui tenuerit, inquit, adimpletur maledictis, & subuertet eū in finē. Quia, vt vulgò dicitur, amor sui cæcus. Sed & teste Seneca, sequitur superbos victor à tergo Deus. Vnde & illū subsannans Isaias: Quomodo, inquit, cecidisti de cælo, Lucifer, qui manē ortebaris? Qui dicebas in corde tuo, In cælū conscendam, super astra Dei exaltabo foliū meū, & sedebo in monte testamenti, in lateribus aquilonis? Ascendā altitu-

August.
14. de ci-
uitate Dei

Lucifer.

2. Thes. 2

Eccle. 10.

Initiū pec-
cati si-
perbia.

Isa. 14.

Psal. 7.

Hebr. 5.

Ibid. 40.

dinē nubium, similis ero altissimo? Hæc ille
te premebat. Sed quid tandem scrutator ille
num, & cordium inspector, compagum quoque
medullarum discretor? Cui assimilasti me, & in
quæsti? dicit Sactus. Leua in excelsum oculos tuos
& vide quis creauit hæc: qui educit in numerum
militiam eorum, & omnes ex nomine vocat
præ multitudine fortitudinis & roboris, virtutis
que eius nec vnum quidē reliquum facit. Cuius
ego ex his similem fecisti Deum? aut quam imma-
nem pones ei, qui illi similis vis fieri? Quis potest
in nubibus æquabitur Domino, similis erit Deo
in filiis Dei? Sed quia tātum superbia est, quæ
tolleris, ideo ad infernum (inquit) detrahēris, &
profundum laci demergēris. Quod & attēdit

Psal. 88.

Psal. 88.
Psalmodographus: Tu humiliasti, inquit, Dominum
sicut vulneratū superbū: in brachio virtutis tue
sperxisti inimicos tuos. Haud dubiè quin illos
cum superbiorum principe coryphæo corruerunt
vt pote quorum locus non est inuentus amplius
in cælo, vt est in Apocalipsi. Et rursus: Vidi in
pium superexaltatū, & eleuatū sicut cedros Libani
& transiui, & ecce non erat: & quæsiui eum
& non est inuentus locus eius. Inimici quippe Deum
mini, mox vt honorificati fuerint & exaltati
ficientes quemadmodum fumus deficient. Quod
nempe Prothoplastem illum, omni gloria & honore
coronatum, omnique deliciarum generum
paradisi voluptatis affluentem, tam inhumanè
adegit sceleri, vt vetitum morsum degustare
indēq; vniuerso orbi mortem inuheret? Amos

Apoc. 12.

Psal. 36.

Protho-

plastes.

Gene. 3.

inuentus amplius
in cælo, vt est in Apocalipsi. Et rursus: Vidi in
pium superexaltatū, & eleuatū sicut cedros Libani
& transiui, & ecce non erat: & quæsiui eum
& non est inuentus locus eius. Inimici quippe Deum
mini, mox vt honorificati fuerint & exaltati
ficientes quemadmodum fumus deficient. Quod
nempe Prothoplastem illum, omni gloria & honore
coronatum, omnique deliciarum generum
paradisi voluptatis affluentem, tam inhumanè
adegit sceleri, vt vetitum morsum degustare
indēq; vniuerso orbi mortem inuheret? Amos

missimo incolatu, ac sede illa beatiore depulsus, solum tam flebiliter verterit? Cohibita deinceps tellus, ne quid vltro amplius præter sentes, spinas, & tribulos, pro sibi ingenita bonitate adferret? sed & ille cum tota sua sobole perpetuo, eoque admodum ærumnali sudore, vitam degeret miseram, cuius ditioni omne genus rerum prius subiectum erat? Quinimo, vt verbis poetæ utar:

Tunc cædes hominum generi, tunc prælia nata?

Tibul. l. 2.

Tunc breuiter diuæ mortis aperta via est?

Et, vt est apud Senecam,

Senec. 3^{is}

Tunc scelera dempto sine per cunctas domos

Hippolit. 1.

Iere? Nullum caruit exemplo nefas?

Subierit inde morbus tam multiplex, & varius? Tentare denique occæperint frigora & æstus humana corpora, quæ paulò antè totius calamitatis, doloris, ærumnæ, mortis denique experta erant? Quid, inquam, ad has miseras, & calamitates, primum mortalium parentem cum vniuersa sua progenie adegit, præterquam stolidi hæc sui admiratio, insolentia & supercilium: indeque Dei, ac suorum præceptorum incuria, & neglectus? Maximè eidem pollicente serpente: Fietis velut dii, vtpote bonum malumque scientes. Ad eò nihil est quod rebus nature perniciè magis adferat, quàm diuinæ dilectionis charitatisque neglectus, cum sui cuiusque admiratione, philautia, atque extollentia coniuncta. Quod & luculenter à Sapiente illo Hebræo perspectum est, cum dicit: Timor Dei initium dilectionis eius: fidei autem initium

Gen. 3^{is}

Eccle. 25.

Ibidē 10. agglutinandum est ei. Et rursus: Semen honorabitur hoc, quod timet Deum: semen autem le ex honorabitur, quod præterit mandata Dei. Propterea, inquit, ex honoravit Dominus conuentum malorum, & destruxit eos vsque in finem. Nihilquidem effectū, vt tam vastus orbis, inundatione cataclysmi, vna clade interierit: nisi ob hanc quæ iam tum occupabat omnia, inusitatā concarnis elationem, insolentiam, & fastū? charitativè verò dilectionisque diuinæ incuriam, & contemptum? Perस्पiciens Deus, inquit Moyses, iam adolescentem mundum non mediocri iniuriæ factura refertum esse, vitāq; ac cogitationem iusq; in peius quotidie prolabi: iniuriā pro pietate haberi: pro pietate numinis contemptu eò denique (vt summam dicā) scelus ipsum perpetrasse, vt viam suam quisque corrupisset, mercedem omnium mortalium ab adolescētia cuiusque reteret in malum propēsissima, Disperdā, inquit, cum terra ipsa. Sicque tandem opus verbum fecutum, deleuit ille omnem terrę superficiem homine vsque ad pecus, reptantia quoque & lucres cœli, vno dempto, quem tūc tēporis mortalium omnium iustum repererat, Noeo, vt per quem humanum genus ex integro reparari posset. Et quia non exorauerunt pro peccatis (inquit Sapiens) antiqui gigantes, ideo delinunt sunt cōfidentes suæ virtuti: & non pepercit Deus peregrinationi illorū, sed percussit eos, & extirpatus est eos præ superbia verbi illorum. Non solum fertus est illis, gentem totam perdens, extolles

Cataclysmus ob diuine legis, hoc est, charitatis incuriam, & contemptū.
Gen. 7.

Noe diluuij tēpore vnus omnium mortalium iustus reperitus.
Eccle. 16.

se in peccatis, suis. Misericordia siquidem & ira cum illo. Potens est exoratio & effundens iram secundū misericordiam suam: sic correptio illius hominem secundum opera sua iudicat.

Quid rursus Israëliticum illum populum (vt *Israëlitic⁹* interim priuatos ac singulares illos, Cain, Cham, *populus.* Esau, Iudam, & fratres eius, qui iustum vendide- *Exod. 16.* runt, omittam) toties non solum in eorum fide- *Gen. 49.* lissimum, ac mansuetissimum ducem musitare *28. 37.* impulit: sed & in ipsum quoque Dominum dominantium obstrepere, eū modis omnibus & locis tentātes? Quid subinde illos ad lusum, luxum, *Exod. 32.* rebellionem, seditionem, peruicaciam, ferociam, idolorum cultum, innumerāsque alias falsas insanias instigauit? Nōne detestanda hæc animi sui elatio & fastus, dilectionisque ac charitatis diuinæ obliuio, & contemptus? Nōne & sexcenta *Num. 14.* illa millia peditum, qui congregati sunt in duritia *Eccl. 15.* cordis sui, hac capti fuerunt amentia, cum mellitissima illi terræ, nempe vberimis pascuis & frugibus affluenti, ad quam diuina promissione incolendam deducendi erant, detrahentes: præter Domini præscriptum, & Moyse cōsilium, sese vltro suis hostibus occidendos obiecerunt? Quid *Sanct.* ille & animi magnitudine, & corporeis viribus *Iudic. 16.* præstantissimus Sanson? Nōne & ipse hac scelerata philautia, cum diuinæ legis despectione impulsus, scæminæ (cui ne mortuæ quidem fidentum est) quæ eius insidiabatur sanguini, suæ mentis arcanum detexit? Idque tam infœliciter, vt qui paulò antè nō pauca Allophilorū millia prostra-

uerat, mox ignominiosè capt⁹ manib⁹ à tergo
 uinctis, ac suffosis luminib⁹, morte crudeli plac
 est? Quid ille spectata sanctimonia conspic
 Daud? Nónne & ipse aliquádo hac via in adu
 rium, simul & homicidiū corrui? Et præclarū
 lud totius sapientiē specimen Salomon, haud
 quam tantū potuit suā prudentiā efficere, quin
 dem ea philautia duce, eò insipientiē decidit
 spurcissimo idolorū cultu infectus fuerit. Quo
 quidē, vt Moses in Deuteronomio diuina cō
 fastu quodam & arrogantia contemneres,
 maledictione impertiāt: Si nolueris, inquit, au
 re vocem Domini Dei tui, vt facias omnia q
 mandata sunt tibi, percutiat te Dominus am
 & cœcitate, ac furore mētis. Et rursus: Anima q
 per superbiam aliquid commiserit, siue ciu
 ille, siue peregrinus, quoniā aduersus Dominū
 bellis fuit, peribit de populo suo. Verbum cō
 Domini contēpsit, & verbum illius fecit irritū
 idcirco delebitur, & portabit iniquitatē suam
 vt verbum exemplo firmaretur, cum è suis qu
 ex egestate forsan & inopia, in vasta illa solitud
 ne laborans, aliquot ligna in sui suæque famib⁹
 subuentionem, Sabbatho (quo alioqui die cō
 gis præscripto, quicquam operis moliri interd
 batur) colligere compertus fuisset: illum, ceu ex
 crationi obnoxium, extra omnem turbam ex
 etum lapidibus obruerunt. Ex quo illa Sam
 comminatio deprompta: Si timueritis, inquit
 Dominum, & seruieritis ei, & audieritis vocē
 eius, & non exasperaueritis os Domini, etiam

Dauid.

2. Reg. 11.

Salomon.

3. Reg. 11.

Eccl. 47.

Deut. 28.

Nume. 15.

*Colligēs si
 gna sabba
 tho, lapidi
 bus obrui
 tur.*

1. Reg. 12.

vos, & rex qui imperat vobis, sequentes Dominum Deum vestrum. Si autem non audieritis vocem Domini, sed exasperaueritis sermones eius, erit manus Domini super vos, & super filios vestros. Ex quo item euenit, vt insensatus merito dictus sit effrons ille confidens, tumidusque Nabuchodonozorus, cum mortalium factum negligens, deorum partum sibi arrogaret, diceretque in corde suo nullum Deum esse prater se. Vnde & in studiis suis corruptus, & abominabilis factus est. Euangelicus iridem ille Phariseus, nunquam se tam effrenata iactasset confidentia, tantaque insolentia intumisset, vt modestum Publicanum, ac reliquos omnes prae se vno aspernaretur, nisi hac tentatus miseria, sibi plus aequo placuisset. Et tu, o sordida rerum opulencia fastuose diues, praefracta mollitie, perditoque luxu, ac putido inquinamento carnis prorsus diffluens, qui quotidie bisso amiciebaris cincinatus & purpura: quid, quaeso, temortem aeternae deuouit, nisi fulgor tuae fortunae & insolentiae? quibus utique inflatus, Deum hominesque aspernabaris, nec mica quidem panis vlcerebus ac pauperie affectum Lazarum dignatus?

Nabuchodonozor, Babiloniorum rex. Dan. 4. Psal. 13. Pharisaeus. Luc. 18.

Diues luxuriosus. Luc. 16.

Extant & alia innumera paradigmatarum genera sacris voluminibus contenta, quibus facillime quisque dignoscere possit, si ea sagaciter diducat, nihil aliis in vitam mortalium subripuisse, quod hinc non sit obortum, ac modò in hanc nostram tempestatem non defluyt,

Quare po-
pulus In-
dicens so-
tes in ca-
ptiuitate
abductus.

Quandoquidem vnde, queso, putas effectum
populus ille Israëliticus? (vt illuc denuo nostra
reflecat oratio, vnde digressa est) hostium totius
subita insperataque irruptione, captiuitatis
collum subduxit: tot regum, tot tyrannorum,
peregrinarum nationum armis deuictus, atque
tusus? Toties eorum ager subrutus, ac labefac-
tus? Toties vrbs sancta Ierusalem depopula-
ta? Toties illius augustissimum, totoque orbe cele-
berrimum templum euersum, solo adaequatū, ac pu-
lutum? Nonne hinc ideo quod arroganti illa
litaque sui admiratione, & applausu detenti,
uina edicta paruipenderent? Vnde & à Samue-
le eis tale fertur elogium. Propterea quod non
audierunt vocem Domini, sed exasperauerunt
sermone eius: ideo fuit manus Domini super
eos, & super patres eorum. Et in psalmis: Gen-
tio praua & exasperans semper fuit generatio
quae non direxit cor suum, nec fuit fidelis cor
Deo spiritus eius, Non custodierunt testamentum
Dei, & in lege eius noluerunt ambulare. Ideo
eos iratus est Dominus & spreuit eos, & mox
nihilum redegit Israel. Et repulit tabernaculum
tabernaculum suum in quo habitauit inter ho-
mines. Et tradidit in captiuitatem virtutem suam, & glo-
riam suam in manu tribulantis: conclusitque in
dijo populum suum, & hereditatem suam con-
tempnit. Clamat item ad haec Isaias: In dilectione
sua, inquit, & in indulgentia sua, ipse redemit
eos, & portauit eos, & eleuauit eos: cunctis die-
bus seculi. Ipsi autem ad iracundiam prouoc-

1. Reg. 12.

Psal. 77.

Isa. 63.

uerunt, & affixerunt spiritum sancti eius: pro-
 pretea conuersus est eis in inimicum, & ipse de-
 bellauit eos. Et rursus: Abiecerunt legem Domini: ideo iratus est furor eius in populum suum, &
 percussit eum. Ecquem, inquires, populum, & ob-
 quam legem? Probè: est enim in his paulò fu-
 sius expatiandum, quò nostræ intètionis scopum
 attingamus & facilius, & apertius. Quæris quem
 populum? Populum sanè, quo nil Deo ipsi pe-
 culiarius, nihil preciosius, nihil coniunctius, ni-
 hil charius. Adèd vt suam virtutem, suam glo-
 riam, suam hæreditatem plerisque in locis diui-
 næ scripturæ eum appellet, manúmque illius ab
 Isaia apprehendisse dicatur: & à Mose in eius en-
 comion hæc feratur oratio: Non est alia natio
 tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes
 sibi, sicut Dominus Deus noster adest nobis. Et
 rursus: Quia (inquit ille) populus sanctus es Do-
 mino Deo tuo, te elegit Dominus Deus tuus, vt
 sis ei populus peculiaris, præ cunctis nationibus
 quæ sunt super terram. Atqui nihilominus tam
 charus, tamque peculiari ratione delectus, & mo-
 dis omnibus celebrandus populus, penes quem
 alioqui solus Deus erat notus, & præclarum no-
 mē eius inuocatum, cognitum, & exaltatum, tam
 acrem Dei sui expertus est vindictam, tot plagis
 attritus est, exilij scallorē toties perpeffus, tot tyrā-
 norū intoleranda penè sæuitia & crudelitate cō-
 tusus, tot deniq; execrationibus à Mose in Deute-
 ronomio recensitis obnoxius factus: vt nemo fu-
 surus sit post Bibliorū codicis lectionē, cuius mēs

*Isa. 5.**Populi Isa-
dasi præ-
cellentia.**Isa. 41. 42
Deut. 4.**Ibidē 7.**Psal. 75.**Deut. 28.**Gala. 3.*

inde nō expauescat, atque horrore quodā tenetur. At cuius rei gratia? Cuius putares, nisi ob legem transgressionē, contēptū, & incuriā: sui porro in miā elationem, & philautiā? Cui⁹ verò legis? Et profectò, que tamen si, autore Paulo, foret sanctū & mandatum sanctū, iustū, & bonum, si quis legitimè vteretur: nō posset nihilominus se obtinuantem beatiorem reddere, aut ad perfectum adducere: quippe quæ peccata adimere non valent nil aut quàm minimū iustitiæ, & immortalitatis in se cōplecteretur. Sed quæ futurorū bonorū bis à Christo cōferēdorū, sola umbra existēs, in munē interim atq; securū à supplicio sibi obtulerantē assereret. Verūtamen quis dignè retulerit quāta illi ob huius legis negligentia & contēptū sui autem extollentiā, ludibria, verbera, vincula & carceres experti sunt? Quoties afflicti, & angustiatī? Nunc in vasta heremo, extremoque inhabitabili incultiorum locorū recessu, in Deo ipsum obmurmurantes, mox ut mensam omnium laboris expertē eis parāisset, hoc est, manne alimētia saporem sui pro vescentiū desiderio affratū ministrāte pauisset, eo cibo suffocati, moribus aceruatim prosternūtur. Nūc bestiarū dilaniatione, dirōq; ignitorū colubrorū morfu attackti, exterminātur. Nunc Amalechitarū, Hethæorū, Gergezorū, Amorrhæorū, Chananæorū, Pheregorū, Heuæorum, Iebusæorum denique diris incursionibus cōcidunt, & dira morte perfunguntur. Et (vt summatim dicam) quadraginta annorū circūviculis, multis modis Deo offensi, acerrimas per-

*Legis Mo-
sæica de
scriptio.
Ro. 7.
1. Timo. 1.*

Hebr. 7.

*Prosternū-
tur in he-
remo, &
vasta soli-
tudine, ob
murmura-
tionem in
Deum.*

*Exod. 16.
Ignitorum
serpentum
morsus.*

*Nume. 21.
Tyranni,
quibus
Isachia
seruiguit.*

nas exoluunt: hac tanta tēporis intercapedine, æ-
 quo Dei iudicio perpetiētes, quę in diuina institu-
 ta peccārāt. Quid multis moror? Tandē eorum li-
 beris, & ex tam numerosā propagine, quę ex Ægi-
 ptiaca seruitute demigrārat, duobus rātūm super-
 stitibus Caleb, & Iosue (nam reliquorū corpora
 horrida solitudo exceperat) in repromissam terrā
 per varios casus, per tot discrimina rerū aduectis;
 quis pro merito, ac satis dignē retulerit, quātis illi
 subacti fuerunt pręliorū assultibus? quot calamita-
 tibus oppressi? quot rerū dispendiis afflicti in pri-
 mis statim sui incolatus initiis? Modò vni, modò
 alteri tyranno inseruiunt: vectigalia atque tribu-
 ta persoluunt. Imprimis ciuiliū iudiciū tem-
 poribus Syrorum, mox Moabitarum, pòst Cha-
 nanęorum, deinde Madianorū, ad extremū Philis-
 tęorum ditioni collum submitunt. Vnius tyran-
 ni iugum excutientes, in aliud longē grauius tran-
 siliēbant. Vna nausea aliquantisper leuati, in a-
 liam protinus incidebant molestiam. Nulla de-
 nique lux eis secura fulgebat: sed finis alterius
 mali, gradus erat futuri. Vno fluctu illos relin-
 quente, alius excipiebat. Vno discrimine exem-
 pli, in aliud mox relabebantur. Charybdi (vt
 dicitur) deuitata, in Syllam confestim deuolue-
 bantur. Quoquò postremò circumferebātur gen-
 tium, offendebant quod læderet: quod cum delin-
 quentibus contereret delictū: quod ipsorū expū-
 geret scelus: quod denique legis prætergressionē,
 sūtque inuisitatam elationem, philautiā, atque Dei
 contemptum vlcisceretur. Quò sic vel tandem

*Caleb &
Iosue.
Nume. 14.*

*Iulorum
seruius.
Iudic. 3.*

Eccle. 27.

Isa. 28. inundate flagello (vt est apud Isaiam) essent que
 que ei in conculcationem, ac tantisper cruciaren-
 tur, donec vexatio daret intellectum spiritui, et
 primeretque veri confessionem: vt quibus ratio
 suadere non posset, à delicto pœna reuocaret.
 Tollitur nanque (ait ille nunquam satis laudatus
Hieron. Hieronimus) Dei auxilium ab iis, qui eo sunt in-
 digni: vt quia non senserunt Deum per benefi-
 cia, sentiant per supplicia, & quorum oculos cla-
 tio atque superbia, diuinorumque edictorum in-
 curia clauserat, aperiat supplicium. Sed &, testis
2. Mach. 6. Multo tẽ-
 pore non
 permittere
 peccatores
 agere ex
 sententia,
 Dei bene-
 ficij maxi-
 mū inda-
 ctum.
*Zelus Do-
 mini.*
Sap. 5.
Iere. 25. scriptura, multo tempore non sinere peccatores
 agere ex sententia, sed statim ultiones adhibere
 magni beneficij est indicium. Non enim in suis
 fidelibus, sicut in aliis nationibus, Dominus pa-
 tienter expectat, vt eas, cum iudicij dies aduen-
 rit, in plenitudine peccatorum suorum puniat
 sed in eis statuit, vt peccatis illorum in finem de-
 uolutis, tum demum illos vindicet. Ad quod factum
 efficiendum accipit, autore Sapiente, armaturam
 zelus suus, & armat creaturam suam ad ultionem
 sua mandata paruipendentium. Quemadmodum
 apud Ieremiam scelestum illum Nabuchodonoso-
 rorum, seruum suum appellat, quòd eo velle vt
 in capienda de sui contemptoribus vindicta. De-
 hinc induit, inquit, thoracis loco iustitiam: & ac-
 cipit vice galeæ iudicium certum: sumens & scuti-
 tum inexpugnabile æquitatem. A cuit quoque di-
 ram iræ suæ ac furoris lanceam, pugnatque cum
 illo orbis terrarum contra huiusmodi insensatos.
 Contra quos & stat spiritus virtutis, vt tanquam

turbo venti illos diuidat, & ad heremum & solitudinem perducatur omnem terram iniquitatis eorum. Vides quàm graui ultione utitur ille in impios, sua nimirum edicta per quandam animi elationem & fastum, ausos contemnere? Et quia (inquit Regius Psaltes) exacerbauerunt eloquia Dei, & consilium altissimi irritauerunt, ideo humilitatum est in laboribus cor eorum, infirmati sunt, nec fuit qui adiuuaret: propter iniustitias enim suas humiliati sunt, ne immeritò pœnas luisse existimes. Accedebat præterea ad suæ calamitosæ vexationis turbulentam imaginem & cumulum, ut intra regias detenti, essent perinde quasi in horrido quodam carcere interclusi. Vnde & illud in ore sedulò habebant: Signa nostra iam non videmus, iam non est propheta, & nemo nos cognoscit amplius. Et item illud flebile: Super flumina Babylonis illic sedimus, & fleuimus, dum recordaremur tui, Sion: sic ut in falicibus in medio eius suspenderemus organa nostra. Cumque illic nos rogarent, qui abduxissent nos, ut hymnū illis cantarem de canticis Sion: Quomodo (respondimus) cantabimus canticum Domini in terra aliena? Quid nempe aliud fari, quid aliud occinere valuissent in glorij, exules patria, templo, domoque extorres? alienati patriis legibus, auulsi diuinis altaribus, sacrificiis, purificationibusque solemnibus? beluis potius, quàm humana ratione utentibus traditi? nullam paternæ doctrinæ vocem, nullum propheticæ commonitionis sermonem, nulla denique sacerdotum solatia capiētes?

*Psal. 105.**Vox exiliū, & patria caverium.**Psal. 73.**Psal. 136.*

Ex quibus profectò pl^o satis liquefcit, quor cala-
 mitatibus, & tormētis subigi meruerūt, qui clari-
 tate contēpta, sui porrò admiratione nimia, falli
 deniq; ac philautia ducti, legē auli fuerūt præce-
 gredi. Legē, iniquā, illā, quæ tametsi (vt iā diximus)
 foret sancta, & mādatū sanctū, neminē tamen
 obseruātē iustū efficere poterāt: sed in hoc rā-
 latā per angelos in manu mediatoris, vt intro-
 ctio esset melioris spei, hoc est, Christi esset figu-
 ra, per quē proximaremus ad Deū. Nā quū sit
 via, veritas, & vita, nemo venire potest ad patri-
 nisi per eum ipsum Christū. Erant enim legis ce-
 remonia tantum in hoc exhortatrices, vt nil cre-
 mentis fideremus, sed omnia futuro Messie com-
 mitteremus. Ad hoc nihilominus interim lata
 la, vt cōcludens omnes sub peccati durissima fas-
 cina, tātis per exerceret ceruicosam Iudæorū mē-
 tem, & ceu carceralibus vinculis eorū in mode-
 stiam infrānaret, astringeretque, donec venire
 semē, quod antiquis patribus Deus repromiserat
 per cuius vtrique fidē ab ea lege, velut à plagiano
 quopiam & rigido pædagogo, liberandi erant. In
 hoc nimirū vsus præcellentis medici solertia, qui
 impēsius desiderans curatū iri apoplexi, aut phre-
 nesi laborātē ægrotum quēpiam, iubet famulum
 infirmū velociter domū petere, omnes obiter cō-
 monefacturū, vt mox vëturo peritissimo medi-
 co omnia cōcinnē preparēt, ædes verrant accu-
 ratissimē, sedulò deniq; curent vniuersa, quæ cu-
 randa sunt, ne quid tandē offendat ille, quod san-
 oculis nauseam & tædium possit parere. Tum illi

Rom. 7. 3.
 Lex vetus,
 ad quid
 lata.
 Hebr. 7.

Ioan. 14.

Gala. 3.

A medico
 peritissi-
 mo.

phreneticū retiaculis alligat: quò sic ligatus medico tandē exhibeatur, ad postremū curetur. Quod & sub typo Iosephi patriarchæ, prophetæ Elysei, Giezq; serui suū, & irē probaticæ priscinæ, quinq; porticus habētis, significatū est. Missa nanque est lex Mosāica quinq; libris cōtenta, velut seruus aliquis cum baculo, quo percuterētur, qui eam nēglexissent. Illa omnes moueret: præceptis ceu loris quibusdā phreneticum hominē astringeret: & quē, si curationi ac medelæ reluctaretur, diris plagis ac verberibus medico parere cogeret. Sed cū ipsius legis violentiā iamdiu perpessus, eius oneri succūbere cœpisset, cœpit vicissim ille de his quibus reuinctus erat durissimis ligaminibus lachrimabundè cōqueri, indēq; de medico, quòd tandiu egrotū accedere differret, expostulare: sicq; acrius eius implorare auxiliū. Facit nēpe morbi grauitas, inquit Marcus Tullius, vt medicinæ egeamus: eaque tandem appareat, cuius vim nō sentiebamus, quū valebamus. Quū itaq; illū eiulantē, atque suā tā miserè deplorantem fortunā plus satis audisset verus ille medicus, tantorum miseratus laborum accessit tandem, quò ægri liuientes plagas, misericordiæ & exultationis oleo cōfoueret. Et clamauerunt ad Dominū (inquit Psalter) cū tribularētur, & de necessitatibus eorū liberauit eos. Misit nanq; verbū suū, & sanauit eos, atq; eripuit de interitionibus eorū. Et rursus, sed typicè: Misit ante eos virū: in seruū venūdatus est Ioseph: humiliauerūt in cōpedibus pedes eius, & in ferro periclitata est anima eius, donec veniret verbū ei°. Elo-

Gen. 37.
& 39.
4. Reg. 4.
Ioan. 5.

*Perlegis,
ac venūta
allusio legis
hominis a medico.*

*Plaga &
vulnus,
lex Mosāica.*

Psal. 106.

quium nanque Domini inflammavit eum: rex, & solvit eum: princeps populorum, & sit eum. Constituit eum Dominum domus & principem omnis possessionis suae: ut erudiret principes eius sicut semetipsum, & senes prudentiam doceret. Soluitur itaque phreus, & medico exhibetur. Qui eius retia culum minuens, quibus erat obstrictus, adhibitis quibusdam unctioibus suavitatis tumeri videri, conualescit æger: retenta nihilominus velle cicatrice, in argumentum fidei. Quam si refricare iterum pruriente vlcere contingeret, vel ea re, ceu ingratitude cuiusdam symulo, tam facili tamque commendabili medico dignas deferre honorem debitum (qui nimirum teste Sapiente, honorari desiderat in mirabilibus suis, in quibus utique mitigat omnem dolorem multo gravioribus plagis afficeretur, acerbior poena mulctaretur, duriore denique iugo aliter retur, quam ante hac. His enim nos eripuit oculis (inquit Chrysostomus) verum non idcirco malum faciamus. Si enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo? Quid enim Peccabimus, quia non sumus sub lege? Absit. Circo te illis eripuit, ut non ad eam ignominiam redeas. Quippe & medici febre laborantes incendio liberant, non ut sanitate abutantur malum atque perniciem suam. Nam praestitum morbo consensescere, quam ea ratione sanari fieri, ut in lectum deterius decidat: sed ut discerentes infirmitatis incommoda & mala, non iam

*Cicatrix
vulneris,
lex Evan-
gelica.*

Ecl. 38.

*Chryso-
stomus.*

eadem incidat, vt sanitatem charius amplexi, omnia gerant, quæ ad eam conferre possint.

Quum itaque hæc ita habeant, oportet vt nos quoque perspicacius eis attendamus, nequando pereffluamus: vt quemadmodum legis tralatio fit, fiat itidem & morum: ne videlicet sit in vlllo nostrum cor adeò prauum, adeò obnoxium peruicacitæ ac rebellionis, vt desciscens à Deo viuento, seductione peccati obduretur, sicque tandem in illam prophetæ sententiam incurrat, qua dicitur: Quorum cor (inquit Ezechiel) post offendicula & abominationes suas ambulat, horum viam in capite suo ponam, dicit Dominus Deus. Etenim, diuo Paulo teste, si volentes & vltronei peccemus post acceptam cognitionem veritatis, non vltra pro peccatis reliqua est hostia: hoc est, crux secunda, hostiam quippe hanc vocat (vna nanque hostia perfecit in perpetuum eos qui sanctificantur, non sicut Iudaica) sed formidabilis quædam expectatio iudicij, & ignis vehementia, qui deuoraturus est aduersarios. Non quidem illic infideles tantum intelligens, sed & fideles ac domesticos etiam, contraria virtuti agentes. Nam quemadmodum arbores (inquit Chrysostomus) quæ benè plantatæ sunt, & reliquam habuerint diligentiam, agriculturalum adhibitam manibus atque laboribus, si nullam referant laborum vicissitudinem, radicitus euulsæ, igni traduntur: sic tale quiddam & in causa contigit baptismatis. Cum enim nos Christus plantauerit, & irrigatione spiritali potiti fuerimus: si deinde nullum

*Sicut legis
tralatio fit,
ita debet
fieri &
morum.*

Hebr. 2. 7.

Ezech. 11.

Hebr. 10.

Chrysostomus.

*Antiqua
legis vigor
& durs.
tas.*

fructum afferamus, ignis nos expectabit gelena, & flama inextinguibilis. Quid enim? Si legem Mosis seruituri porrò ac maledictioni noxiam aspernatur: sed & illius grauisimo aqne inuictabili succumbens oneri, à suis prapris ne vel digitum quidem transuersum (quaiunt) audet discedere, alioqui sub duorù testimonio absque vlla misericordia moritur quo rogo supplicio, quo mortis genere, quohenna, hunc afficiendum dixeris, qui libertatigem (nimirum qua ab ea soluitur, qua pœna inuectix, & mortis ministra) quodam fastu & rogantia contemnere, atque ideo transgredid deformidat? Si lex, inquã, illa, lapideis tabulis formata atque inferruminata (hac re porrò minimum terroris ac minarù sibi seruientibus spirans) hodie lata, cras antiquanda, tanta dignis gloria enituit, vt nò possent Israëlites oculis faciem Mosis illius latoris & ministri intendere propter gloriã vultus eius, quæ aboletur & fraccipit: quanta (putas) excellètia, dignitate, & gloria effulgere habet, illa spiritus vitæ, libertatis iustitiæ largitrix Euãgelij administratio, nullam quã abroganda temporis intercapedine? Nam ministratio dånationis, nempe peccatum non agnès, sed ostendès, arguès, ac puniens, fuit in gloria: multò magis excellit administratio iustitiæ gloria, qua vtique peccatores hoc in seculo non solum nò puniuntur, verù etiã iusti redduntur: modò haud grauatim illius iugo alioqui amantissuauis, atque leui collum summittant. Aliàs, etc.

*Lex Mosai-
ca mortis
ministra.
2. Cor. 3.
Exod. 34.*

Mat. II.

Isaia, velut scelesti & peccatores conterendi: quia
 qui deleriquerint Dominum, inquit, cōsumentur;
 Non enim qui operantur iniquitatem, in viis eius
 ambulauerūt. Et iterum: In crepāsti superbos, ma-
 lediēti qui declinant à mandatis tui. Et rursus: Lō-
 gè à peccatoribus salus, quia iustificationes tuas
 non custodierunt. Ideo (inquit) dilexi mādata tua
 super aurum & topazion. Et propterea quōd ad
 omnia mādata tua dirigebar, omnem viam ini-
 quā odio habui. Etenim si quod aboletur, fuit in
 gloria: multò magis id quod manet, est in gloria.
 Illud enim cessauit, hoc manet iugiter: iuxta illud
 eiusdem Christi apud Lucam: Cœlum & terra

Isa. 2.

Psal. 118.

Luc. 21.

transibunt, verba autem mea non transibunt.
 Quanta ergo existimas in eos habenda suppli-
 cia, qui quodam fastu & arrogātia illam transgre-
 di non verentur? Porrò si umbram tantī fecit il-
 le, quanti (putas) lucem ac veritatem faciat? Si tā-
 ti vitrum (vt est in prouerbio) quanti margaritā?
 Si promissionem percipiendā aliquādo supernæ
 hereditatis interuentu fidei (citra quam alioquī
 impossibile est Deo placere) quanti ducat rem
 ipsam, per quam exhibetur illa, & percipitur? Si
 seueriorem pædagogum fidei adhuc paruulis in-
 dēque adhuc lacte non solido cibo opus habenti-
 bus, destinātū, quo prona in vitiā corda tenerētur,
 dum Iudæorū velut teneræ cuiusdā infantia ætas
 metu pœnæ coërcita ad maiores capessēdas disci-
 plinas instituitur: quātò magis illā legē, velut filiū
 quēpiā nullo ampli⁹ ductore indigū, sed ad optatū
 tēp⁹ legitimę hereditaris adēūdę, redactū miretur?

*A minorē
 argumētū
 Hebr. 10.*

*Gala. 3.
 Hebr. 11.*

Hebr. 5.

Gala. 4.

1. Ioan. 3.

Ephes. 2.

Lex Mosai
ca, nihil a-
liud quam
littera.

Rom. 7.

Gala. 4.

Colo. 2.

2. Cor. 3.

Si eam, quæ iram operatur, tanti duxit: quid illa
per quam omnis gratiæ exuberantia promissa
ac defluit? Si illam, quæ velut sub tutoribus
etoribus Iudæorum, pueritiam aliquandiu con-
nuit tanti existimavit: quantum (putas) est illi
reueriturus, per quam ætatis legitimum tempus
ineuntes, nunc veri perfectique filij Dei nati
namur & sumus, qui quondam filij iræ & peccati
ti? Si tanti illam, à cuius literis, columnis, & sym-
graphis (nihil enim, teste Chrysostomo, aliter
rat lex Mosaiica, quam littera, vel syngrapha) ni-
hil opis ad sublevandos eos qui periclitabantur
profliebat, spirabatque: sed è regione qua
lùm mortem adferebant his, qui eas transgre-
bantur, tanti existimavit: quantum (putas) est illi
stimaturus eam virtutem, per quam salus ob-
nit omni credenti? Si illam tanti fecit, per quam
terrena tantum promittebantur: multò magis
illam facturus, per quam tantum cœlestia. Si
natrix, longè amplius conservatricem. Si
nera prodentem, multò magis medentem. Si
gones ostendentem, verius auferentem. Si deni-
elementa huius mundi: eam multò magis, quam
omnibus ex æquo exposuit, retectòq; adumbrat
tæ faciei velamine, ceu in speculo contem-
dam veritatem præbuit: quò vel tandem ad eam
dem imaginem cum ipso transformemur à gloria
in gloriã, à claritate in claritatẽ, perinde qualem
ritu Domini prævio ducti. Ut sicut portamus
imaginẽ terreni hominis, portemus imaginẽ
lestis: & qualis cœlestis, tales fiant & cœlestes.

clinavi cor meum (inquit ille) ad faciendas iustifi-
 cationes tuas, propter retributionem. Vniuersa
 siquidē via Domini, misericordia & veritas, re-
 quirentibus testamētum eius, & testimonia eius.
 Misericordia enim Domini ab æterno, & vsque
 in æternū super timentes eum: & iusticia illius in
 filios filiorum, his qui seruant testamētum eius, &
 memores sunt mandatorū ipsius, ad faciendū ea.
 At si illi (inquit) dereliquerint legē meā, & in iu-
 diciis meis nō ambulauerint: si iustitias meas pro-
 phanauerint, & mandata mea non custodierint:
 visitabo in virga iniquitates eorum, & in verberibus
 peccata eorū. Etenim multa flagella (ait alibi)
 peccatoris: sperantes autē in Domino misericor-
 dia circūdabit. Videamus ergo ne arrogātia qua-
 dam ducti, recusemus hac immaculata lege eum
 loquentem: qua nimirum non accedimus, more
 Iudæorum ad tractabilem illum montē, & accē-
 sibilem ignē, & turbinē, & caliginem, & procellā,
 & tubæ sonū, & vocē verborū, tā vtiq; formida-
 bile, vt qui eā audiebāt exterrerētur & obstupēs-
 cerēt. Sed ea optima duce accedamus ad montē,
 & ciuitatē Dei viaētis, Hierusalē cœlestē, & mul-
 torū miliū angelorū frequētā, & Ecclesiā primi-
 tiuorū, qui cōscripti sunt in cœlis, & iudicē omniū
 Deū, & spiritus iustorū perfectorū, & testamēti
 noui mediatorē Iesum, & sanguinis asperisionem
 melius loquētē quā Abel. Propter quod remis-
 sas manus & soluta genua erigamus oportet, &
 gressus rectos faciam⁹ pedibus nostris, vt nō clau-
 dicās quis nostrū illinc aberret: magis autē sang-

*Psal. 118.**Psal. 124.**Psal. 83.**Psal. 31.**Hebr. 12.**Psal. 102.**Exod. 19.**et 20.**Hebr. 12.*

tur, accedatq; cum tā veraci corde in certitudine
 fidei, vt cor aspersum habēs à cōsciētia mala, &
 uatū corpus aqua mūda, retineat confessionē
 qđ vacillatē. Nā si illi nō effugerūt, recusantē
 qui super terrā loquebatur; multō minus nos
 giemus, si illū, qui de cœlis nobis loquitur, aue-
 mus, auersemurq;. Quia quemadmodū terra
 venientē super se bibēs imbrē, & germinās
 oportuna illis à quib⁹ colitur, accipit à Deo be-
 dictionē: ita spinas & tribulos proferens repro-
 fit, & maledictō proxima: nimitū cuius exitus
 tendit, vt exuratur. Porro si is qui per angelos
 ctus est sermo, fuit firmus, & omnis trāsgressus
 inobediētia iustam premij repēlationem acci-
 quonā pacto effugiemus, si tantam negligētiam
 salutem, quantā sua lege nobis exhibuit Christi-
 Quā profectō salus quū initiū accepisset
 rari per eum ipsum Christum in hec verba. Qu-
 niā impletū est tempus, & appropinquauit
 Dei, pœnitēmini, & credite Euangelio: ab his
 qui audierant (ne qua pars in ea desideraretur)
 nos quoq; confirmata est, cōtestāte Deo & s-
 & prodigiis simul, variisque virtutib⁹, ac spir-
 sancti distributionibus, iuxta ipsius voluntatē
 deamus ergo quonā pacto illa ab eo, qui pro
 bis mortuus est & resurrexit, euulgari occurrat.
 Quāque ratione eā strictim ac sub cōpendio
 prehēdens, vēruris atquē ac præsētib⁹ in d-
 minatim obseruandā ille demādauerit: ne quis
 dē de prætēta illā negligētī vindictā cōqueri
 posset, si factu quodā, arrogātique, ac turgido

*A terra fr-
 piente &
 vrigua.
 Hebr. 6.*

Ibid. 2.

*Lex Euan-
 gelica, quæ
 & chari-
 tatis, pri-
 mū à Chri-
 sto, deinde
 ab aposto-
 lis euulga-
 ri cœpta.
 Mar. I.*

mo velut priorē parvipenderet: sed cum Daniele propheta publica voce fateri: Omnia quæ nobis immittis, Domine, recto facis iudicio, quia peccavimus, legi tuæ nō obaudientes. Tū deniq; ut servus Domini sui volūtate agnosceēs, si nō iuxta illā faciat, se dignis plagis vapulare, cū afficitur, certō teneat. Itaque quum legis peritus quispiā (ut est apud Matthæū) secta Pharisæus, affectatorum vice Christum tētaturus in medium prosiliisset, primo quidē aggressū quā generosè seiscitatus est, quod manus perfectiūsque mādaturum lege contentū esset. Tum perpendens Christus, quātum à veritatis tramite aberrarēt illi, qui eius doctores dici ac haberi vellent, roganti respondit illud fore maximum quod in Deuteron. legitur in hæc verba: Diliges Dominum Deum tuū ex toto corde tuo, & in tota anima tua, & in tota mēte tua. Hoc est, inquit, primum, & maximum mandatum. Secundum autem simile est huic. Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Porro in his duobus mādatis omnia legis decreta summatim comprehenduntur, cuncta denique prophetarum oracula pendent. Vbi quidem accuratè aduertendum venit, eum non simpliciter dixisse in his duobus mandatis legem impleri, sed summatim perstringi & instaurari, hoc est, compendiosè, concisè, ac breviter vniuersum præceptorum opus ad vnum dilectionis præceptum redigi, in eoque comprehendendi, & perfici. Clarum quippe est ac manifestum, proximi dilectione (quæ omnem avertit laedendi proximi voluntatem) legem impleri.

Dan. 9.

Luc. 12.

Pharisæus seiscitatur Christum de legis summo mō dato.

Is. 29. 22.

Deut. 6.

Scopus ac finis legis, & præceptorum.

Nam qui proximum diligit, neque adulterat
 neque mœchatur, neque furatur, neque in alio
 falsum testimoniũ dicit, neque huiusmodi quicquam
 quam aduersus proximum operatur: imo pro
 omnibus quibus potest, & bonis & malis, Efficit
 que virtutis omnis principium ac finis: hanc
 bens radicem, hanc materiam, hunc verticem
 mirum ex vno latere, abstinẽtiam à malo: ex
 alio, à malo & fac bonum, inquit pacem & concordiam
 sequere eam. Consummatio itaque legis, est dilectio
 etio, non solùm faciendorum nobis doctrinam
 breuiter inducens, sed & ipsorum exhibitio
 nem facile faciẽs. Non enim solùm hoc (inquit Chrysostomus)
 (inquit Chrysostomus) studiosè satagimus quomodo que
 stare debem⁹, addiscamus, id quod legis est opus
 sed & vt illa præstemus, etiam multam nobis
 affert dilectio: non aliquam tantummodo mandatorum
 datorum partem, sed omnem in nobis virtutem
 perficiens. Vbi quidem non simplicem dilectionem
 requirit, verum etiam vehementem. Non enim
 simpliciter dicit, Diliges proximum tuum, sed
 sed addit, Sicut te ipsum. Quò fit quidẽ vt Christus
 stus dixerit legem ac prophetas ab hac dilectione
 pendere. Ad quod sanè refertur & spectat quod
 alibi dicit se nõ venisse vt legẽ & prophetas solueret,
 sed vt adimpleret. Quid est, Adimpleret? Ut
 fieret, consummaret, & velut sub compendioso
 epilogum redigeret. Exiguã quidem illam veritatem
 rû serie, & contextu efficiẽs: sed vis & efficacia
 maximè: plus vtiq; in recessu habentem, quam
 in prospectu.

Psal. 33.

Chrysost.

Mat. 5.
Lex Euan-
gelica, qua
et chari-
tatis, qua
efficitur.

fronte promitteret. Paucissimis deniq; verbis cō-
 strictam, sed sententiarū pondere efficacē: vt qua
 in minutulis syllabarū caracteribus, tot prophe-
 tarum, totque legalium decretorū maiestatem cō-
 prehenderet. Deus etenim est huiusmodi nature,
 vt rarissimè loquatur, idque adhuc maximo cum
 cōpendio: loquatur preterea veracissima, simul &
 efficacissima. Vnde in Euangelio apud Iudæos cō-
 queritur, q̄ sermonem suum non caperēt. At quo
 (putas) obstaculo, nisi cōpendij ac breuitatis? Et-
 enim, teste Iob, Deus semel loquitur, & secundo
 idipsum non repetit. Semel loquutus est pater, &
 sermonē, quem non in vtero, sed mente cōceperat,
 inexcogitabili quadam maiestatis suæ virtute
 progenuit sibi coeternū ac consubstantialē. Rur-
 sus loquutus est, ac omnipotenti verbo condidit
 vniuersalem hęc mundi machinam. Iterum olim
 multiphariam multisque modis (vt Paulus est au-
 tor) loquitur est patribus per prophetas, per quos
 patefecit nobis ac tradidit sacra volumina, sub
 simplicibus verbis, immēsum diuę sapientię the-
 saurum occultantia. Nouissimis verò his tempo-
 ribus, misso filio facto ex muliere, facto sub lege,
 vt eos qui sub lege erant redimeret, indēq; filiorū
 adoptionē, hoc est, cœlit^o nobis adiudicatā Abra-
 hę promissam hęreditatē reciperemus, protulit
 sermonem abbreviatum super terrā inundatē
 iustitiā, vt est apud Isaiā. In vno velut epilogo cū-
 cta contrahēs, vt per eum ipse ad nos loqueretur,
 illēque diuinam vocē ac imperuestigabilē ipsius
 voluntatē nobis reuelaret: iuxta illud Ioānnis te-

Ioan. 8.

Iob 33.

*Quomodo
Deus lo-
qui dic-
tur.*

Hebr. 1.

Gal. 4.

Isa. 10.

Iohn. 1. stimonium: Unigenitus filius qui est in sinu patris
Ibidem 10. ipse enarrauit. Hæc est, inquit ille, voluntas
 qui misit me patris, vt omnis qui videt filium
 credit in eum, habeat vitam æternam. Atqui
 credere nihil aliud esse putaueris, quàm eius præ-
1. Iohn. 3. cepta seruare, eumque diligere. Hoc est (inquit
 Ioannes) mandatum eius, vt credamus in no-
 mine filij eius Iesu Christi, & diligamus alterutrum
 sicut dedit mandatum nobis. Et qui seruat man-
 data eius, in illo manet, & ipse in eo. Vbi quidam
Summa legis Christianæ summam in duo capita colligit
legis Chris- in fidem qua agimus cum Deo: & charitatem
tiannæ. qua inseruimus proximo. Omnis, inquit, qui
 est iustus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem
 suum: quoniam hæc est annunciatio, quam audi-
 stis ab initio, vt diligatis alterutrum. Hinc illud
Iohn. 15. Hoc est præceptum meum, vt vos diligatis in-
 uicem, sicut dilexi vos. Vos amici mei estis, si fecer-
 tis quæ ego præcipio vobis. Maiorem autem
 dilectionem nemo habet, vt quis animam suam
 ponat pro amicis suis, Cui succinit & item de
Charitas Ioannes primæ Canonice capite tertio. In hoc
Dei erga inquit, cognoscimus charitatem Dei erga nos
nos. quoniam ille animam suam pro nobis posuit. Quod
 vtiq; exemplo doceremur debere & nos pro
 fratribus animas ponere. Vbi quidem ne tam
 tam admirabilis beneficentiæ nobis à Deo exhibite
 immemores essemus, hortamur vt vicem præ-
 stedamus. Natura quippe comparatum est, vt
 eissim diligamus, qui nobis beneficium impendit
 sunt. Atqui pater ille cœlestis nos sua immensa

ineffabili gratia dignatus, dedit nobis filium suū
 factum hominem: cuius erga nos tanta est muni-
 ficentia, tamque singularis bonitas & commen-
 datio, ut eius beneficio nominemur, hoc est, sim⁹
 filij Dei. Quod si filij eius: ergo ipse nobis pater
 est, nosq; illius heredes & coheredes Iesu Christi.
 Dare porrò charitatem, est beneficentiā exhibe-
 re, & dilectionem re quapiam admirabili cōmen-
 dare. Præclarum est illud opus, in quo commen-
 dat ille suam misericordiam, quando nos miseros
 & maledictos, suos designat & adoptat in filios,
 hoc est, iure illo & privilegio, quo gaudent filij,
 nos impertit. Etenim filij irę nascimur, at per gra-
 tiam in locum & dignitatem filiorum asciscimur.
 In quo rursus est obseruandum, illum silentij fi-
 dem cum breuiloquentia coniunxisse, cum vtro-
 que verò summam & efficacem veritatem. Vbi
 verò silentij fides, in quo alioqui cū spe coniun-
 cta affirmabat quōdam Isaias fortitudinē nostrā
 futuram? In eo sanè, q; cum mortui essemus in de-
 lictis & preputio carnis nostræ, nos cōiuiuificauit
 cū illo, donans nobis omnia delicta, delens quod
 aduersum nos erat chirographum decreti, quod
 erat cōtrariū nobis, quo nimirū se suosq; posteros
 esu ligni vetiti Adā reddiderat obnoxios. Et ipsū
 tulit de medio, non solum illud dispungēs, delēs,
 & obliterās: sed ne quoquomodo superessent ve-
 teris obligationis vestigia, vnde renasci posset a-
 ctio, omnino discidēs & lacerās: affigēdo utiq; il-
 lud cruci in morē trophei alicuius colūnæ, aut ar-
 cus, in quib⁹ quōdā res gestę in hostes à victorib⁹

*Charitatē
 dare, quid.*

*1sa. 30.
 Fides silē-
 tij diuini,
 Colo. 2.*

*Rp. 7.
Mortifica
ri legi per
corpus
Christi.*

*Esse in car
ne quida.*

*Dei breui
loquentia.*

depingi inscribique demandabatur. Indequē
polians principatus & potestates, traduxit
denter palam, id est, potestatem tenebrarum
fudit, & spectantibus vniuersis per cōtumeliam
ostētauit: triumphās illos in semetipso. Ita vt
la iam fiat mentio præteritorum criminum:
mortificati legi per corp^o Christi, id est, per
tem & crucem, quam Christus suo corpore per
tulit, pro nobis legi satisfaciens, auferēnsque
demnationem, & æternam mortem: simus
rius, qui ex mortuis resurrexit, vt fructificemur
Deo, non solū quidem piam sanctāque
agētes, sed ea ipsa vita sancta velut fecundati
ritu Christi, alios Domino parturientes, perfici
tēque. Cū enim essemus in carne, hoc est,
remur carnis impetu, solis vtique naturæ docti
præditi, & secundum carnis genium viuentē
siones peccatorum, morbi videlicet, ac cupiditates,
sue affect^o, siue perturbationes relicte ex
primigenia veteris Adæ noxa, quæ per legē erat
eius inhibitione peccandi libidinem & excitationem
& acrius ad id irritantes, operabatur in membris
nostris, id est, in nobis ipsis vim habebant, ad
tificandum morti, hoc est, ad fructus in morte
colligendos. Nunc autē soluti sumus à lege
tis, in qua detinebamur carnali quodam vinculo
oblesæ naturæ obstricti nos in peccatū illicientem
ita vt seruiamus in nouitate spiritus, legis videlicet
gratiæ & spiritualis, & non in vetustate literarum
hoc est, legis veteris & carnalis. Vbi breuiloquentia
tia? Dum (vt iam diximus) legem & prophetas

duobus verbis complexus est, Confide, & ama
 Abolita nempe est, ac prorsum abrasa figurarum
 ceremoniarumque infinita illa (vt ita dicam) lo-
 quacitas, posteaquã emicuit ipsum corpus & lux
 Evangelica: fulcita quidem illa tribus insignibus
 candelabris, fide, spe, & charitate. Manent, inquit
 Apostolus, tria hæc, fides, spes, charitas: maior au-
 tem his est charitas. Est porrò fides, finitore Chry-
 sostomo, origo iustitiæ, sanctitatis caput, deuotio-
 nis principium, religionis fundamentum. Nullus
 vnquam sine hac Dominum promeruit, nullus si-
 ne hac fastigium sublimitatis ascendit. Est enim
 fides innocens ac pura credulitas, qua ad Deum ac-
 cedimus, qua præceptis insistimus, qua expiata
 mente Dominum veneramus. Hæc excludit du-
 bia, tenet certa, promissa consignat. Hanc qui te-
 net, sælix est: qui deseruerit, miser. Hæc in Eccle-
 sia signa ostendit, virtutes exercet, charismata cõ-
 plet. Per illam, venimus ad Christum: per illam,
 pergimus ad Deum: per illam, properamus ad cœ-
 lum. Spes verò, est futuræ pollicitationis religio-
 sus assensus, promissæ gloriæ deuota intentio,
 sanctorum destinata sublimitas, bonorum expe-
 ctatio futurorum. Spes est, inquã, cognitio fidei,
 credulitatis propinquitas, destinatum præmiorum
 tempus, futura expectatio meritorum. Quæ duo, id
 est, fides & spes, ita certè sibi mutua vice coniun-
 cta sunt, vt altera sine altera stare nõ possit. Quic-
 quid enim fides credendo acquirit, hoc spes susti-
 nendo præsumit: dicente propheta: Et si tardaue-
 rit, sustine eum: quoniam veniens aderit, & non

1. Cor. 13.

Fides
quid.

Spes quid.

Abac. 2.

tardabit. Fides gloriam inchoat, spes consummat. Illa fundamentum ponit, hæc hominem construit. Illa dat principiū, hæc Christianum perducit ad summum. Illa initia creaturæ aggreditur, hæc consummationem virtutis meditatur. Illa quod promittitur credit, hæc sperat iam cernit. Videmus nūc, inquit Apostolus per speculū, & in enigmate: tunc autē facie ad faciem. Nunc autem cognosco ex parte: tunc cognoscam, sicut & cognitus sum. Nec enim quam poterit fidei fructum percipere, nisi spei gloriam voluerit consummare. Vt enim sine fide spes non habet firmitatem: ita sine spe fides non potest habere mercedem. Atqui verò spes est religionis fundamentum, & spes consummat & perficit edificium, quomodo Apostolus dicit charitatem esse maiorem, quæ sine fide & spe non potest habere firmitatem? Denique tolle fidem & spes ubi construitur? Adime spem, & ubi caritas sublimatur? Illa enim poterunt esse maiora sine quibus esse alia non possunt. Igitur si res est, cur charitati, & nō magis fidei Apostolus tribuit principatum? Sed ut quæstio iam dirimatur & quod obscurum est pateat, fides est, qua futurum credimus: spes, qua ventura præsumimus: charitas, qua & Deum diligimus, & proximos honoramus. Siue enim, inquit Apostolus, prophetiæ evanescunt, siue linguæ cessabunt, siue sciētia destruetur, ex parte enim scimus, & ex parte prophetamur. Cū autem venerit quod perfectū est, evanescit quod ex parte est. Cessat enim fides, &

1. Cor. 13.

*Quare
Paulus
charitatem
fide, et spe
excellen-
tiorē di-
cit.
1. Cor. 13.*

quod creditū est, venerit: cessat & spes, vbi quod sperabatur, affuerit. Tunc enim iam quod credebatur, non est: quia quod creditur, adest. Tunc quod speratur, cessat: quia quod speratum est, præsens est. Sola charitas æterna est: quia cum Deo in sanctis est: & ideo maior est. Inchoatur in mundo, perficitur in cælo: queritur in seculo, inuenitur in regno. Hic enim nec fides cœpta perficitur, nec spes proposita consummatur. Esse enim fidelem, charitatis est bonum: sperare quod promissum est, amare est Christum. Charitas est enim, quæ & fidem adiuuat, & spem sibi sociat, & utramque secum Deo muneranti assignat. Sola est, inquam, quæ & fidem excitat, & spem longanimum reddit, & vtrique semet sociam exhibet & magistram. Hactenus Chrysostomus. Vbi iam veritas consistit? In eo sanè, quod quicquid tot seculis fuerat promissum, omnipotens ille rerum conditor, benignus & misericors præstitit: iuxta illud Psalmographi: Misericordia & veritas obuiauerunt sibi: Iustitia & pax obsecrata sunt. Etenim quod lex præstare non poterat, in quo infirmabatur per carnem, imbecillis nimirum ac inualida, parumque efficax ad tollendum peccatū, Deus præstitit, sarcit, & impleuit, dum misit filium suum in similitudinem carnis, id est, verè carnem factum: & de peccato damnauit peccatum in carne, hoc est, per mortē filij sui cōdēnauit aboleuitque peccatū, per hostiā videlicet carnis suę, quā obtulit pro peccato: ut iustificatio legis impleretur in nobis, quæ non secū

Sola charitas æterna est.

Dei veritas.

*Psal. 84.
Ro. 8.*

*Iustificatio legis
quid.*

*Baptismi
lotionem
non suffi-
cere, nisi
Christo di-
gnā conuer-
sationem
ostendam⁹.*

*Quomodo
lex Evan-
gelica, A-*

dū carnem ambulamus, sed secūdum spiritum
si quidem quæ in lege, iuxta spiritū intellecta
missa erant, illa exhibita & completa sunt à
sto, in his qui iam carnalia negligunt, & spiritum
sectantur. Christus namque nobis victoriam
coronam impertit: nostra autem interest
retinere, quæ nobis tradita sunt, per viam
& sanctam conuersationem. Quid nempe
quit Chrysostomus) iustificatio legis, nisi finis
gis, scopus, & rectitudo? Quid enim aliud illa
lebat, quid aliud instituebat, quàm vt sine peccato
viueretur? Hoc porro nobis per Christum
est paratum, & expeditum. Illius enim est,
peccato resistimus præualemusque: verum
ria frui, nostrum est. Illius est, quod corona
ris: vt datam verò contineas, tui muneris est
nim quod ad legis pertinebat iustitiam, nim
maledictioni non fieri obnoxium, hoc tibi
stus absoluit. Tuum verò est, donum tam ing
non prodere, sed persistere, bonumque huius
saurum diligenter conseruare. Non enim
nobis ad salutem baptismi lotio, nisi & post
vitæ quoque conuersationem tanto dono
ostenderit. Oportet enim, vt postea
Christo crediderimus, omnem operam imp
mus, totisque viribus contendamus, vt legem
nobis iustitia, quam Christus impleuit, man
incorrupta. Dictū est hucusque quomodo Euan-
gelica salus per Christū primū euulgata ac
pagata est: Nunc dicendum, qua ratione in
quoque confirmata sit per ipsius Apostolos, qu

vici

vicissim liqueſcat, quàm meritas pœnas ac calamitates ſibi accerſat, qui illam philautia quadam & ſaſtu negligere, ac tranſgredi non veretur. Id porrò non poteris à quoquã ſignificantius petere, quàm ab eo, quem ad id muneris obeundi, velut vas quoddam electionis ſelegit, Paulo. Is enim eſt, qui ob id ipſum ſeſe efferens apud ſuum Titum, gloriabatur, quòd ſeruus Dei eſſet, & Apoſtolus Ieſu Chriſti, iuxta fidem electorum, & agnitionem veritatis, quæ ſecundum pietatem eſt in ſpem vitæ æternæ, quam promiſit, qui non metitur Deus, ante tempora ſecularia, manifeſtauit autem temporibus ſuis verbum ſuum in prædicatione: quam ſibi creditam eſſe aſtruit, ſecundum præceptum ſaluatoris noſtri Dei. Vnde Romanis ſcribens, eam ſalutem eodẽ ferè pacto, quo Chriſtus, expreſſit, in hæc verba: Nemini quicquam debeatis, niſi vt inuicem diligatis. Qui enim diligit proximum, legem impleuit. Nam non adulterabis, non occides, non furaberis, non falſum teſtimonium dices, non concupiſces, & ſi quod aliud eſt mandatum, in hoc verbo inſtauratur, Diliges proximum tuum, ſicut teipſum. Dilectio nẽpe proximi, nullum malum operatur. Plenitudo ergo legis, eſt dilectio. Et ruruſus ad Galatas quinto: Vos, inquit, in libertatem vocati eſtis, fratres, ne libertatem in occaſionem detis carnis: ſed per charitatem ſpiritus, ſeruite inuicem. Omnis enim lex in vno ſermone impletur: Diliges proximum tuum ſicut teipſum. Quod perinde eſt ac ſi diceret: Liberauit vos Chriſtus a iugo ſeruitutis, liberauit

*poſtorũ
minifterio
ad nos vlt
que delata
eſt.*

Tit. 1.

*Actu. 9 es
13.*

Rg 15.

Exod. 20.

*plenitudo
legis, dilectio.*

Gala. 5.

Finis præcepti charitas.

1. Timo. 1. Rg. 10.

1. Ioan. 2. Nolle Deū quid.

Qui odit fratrem suum, in tenebris ambulat.

rum vobis esse voluit facere quicquid vultis, ut hac potestate ad malitiam abutamini, sed maioris præmij sumatis occasionē, ad altiorē philosophiam progressi. Itēque prioris ad Timotheum primo: Finis præcepti est charitas, deo de puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Quemadmodū enim finis legis Christus dicitur, hoc est, adimpletio: ita & præcepti finis, hoc est, consummatio, charitas est, ex eaque depēdet. Medicina nempe finis, sanitas est: quo fit quidem cum adest sanitas, præcepto ac denunciatione nihil opus sit. Itidē si adsit charitas, præceptis nihil opus. Charitas, inquā, sincera, & quæ non sibi tantum, sed quæ ex sententia, & intimo cordis affectu, proximorūque miseratione proficit, & emergat. Nam si non adsit recta conversio, & vita pura, charissimāque amicitia, ibi charitas consistere nequit: utpote quæ Deo coniungatur, & qui manet in charitate, in Deo maneat, qui charitas est. Et in hoc, inquit, scimus, quoniam agnoscimus Deum, si mandata eius observamus. Qui dicit se nosse Deum, & mandata eius non custodit, mendax est, & in eo veritas non est. Qui autem servat verbum eius: verè in hoc charitas Dei perfecta est, In hoc scimus quoniam in ipso firmamur. Qui dicit se in ipso manere, debet sicut ille ambulare, & ipse ambulare. Qui dicit se in luce esse, fratrem suum odit, in tenebris est, vsque ad mortem. Qui diligit fratrem suum, in lumine manet, & in tenebris in eo non est. Qui autem odit fratrem suum, in tenebris est, & in tenebris ambulat.

nescit quò eat: quia tenebræ obcæcauerūt oculos eius. Quemadmodum enim qui fratrem diligit, in luce Christi ambulat, neminique offendiculo est: ita qui fratrem suum odit, impingit non aliter quàm qui in tenebris ambulat. Occæcant enim animum ira, inuidia, & fratris odiū, non secus atq; tenebræ oculos. Quo fit quidem, vt si in malis dilectio inueniatur (inuenitur autē: nam & latrones, latrones amant, & homicide, homicidas) ea dilectio recta dici non debeat: nempe quòd illa non proueniat ex eo, qui nos vocauit in admirabile lumen suum, sed ex peccantium omnium parente diabolo. Non, inquam, ex conscientia bona, sed mala: neque ex puro corde, sed ex impuro, neque ex fide non ficta. Qui enim verè in Deum credit, nunquam prorsus ab ea deflectere poterit.

Vides ergo qualis & quāta sit hæc lex charitatis, quæ & Euāgelica? quàm sancta, quàm iusta, quàm bona, quàm amanda, quàm facilis, quàm libera? quæ verbis exigua, sed quàm ponderosa sententiis? Simillima vtique semini sicco minutòque, & in specie contēptibili sinapi, quod sanè terra conditū, ingentem fundit arborem. Quæ quò est præceptorum ambagibus vacua, simplex & nuda: eò genuinā quādā obtinet energiā, & aculeos suos, qui bus multò plus efficitur, quàm verborū tumultu. Eò quoq; & perceptu & factu facilior, ipsi etiā nū auctore cōtestāte, cū ait: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego refocillabo vos.

f ij

*Dilectio
in malis.*

1. Pet. 2.

1. Ioan. 3.

*Lex Euā-
gelica, gra-
no sinapī
cōparata.*

Mat. 13. et

17.

Mar. 4.

Luc. 17.

Mat. 11.

Tollite iugum meum super vos, & discite à me quia mitis sum; & humilis corde: & inuenietis requiem animabus uestris. Iugum enim meum leue est, & onus meum leue: Equidem leue, & commodum, & omni acceptione dignum, & omniumque requie & tranquillitate plenum: nec quod euidentiore signo, quis possit videre an virtutum fœtura prægnans sit, quam si videlicet dilectionem habuerit in alterum: hoc est, si in fraternæ concordie & pacis fœdere, quod omnem sensum exuperat, conquiescat, ac perseueret fœlix & beatus. Qua nimirum nota suos ille potissimum præsignat: hoc est, si charitatis multo temulentius, in alios toti absorbeantur, rapianturque: in illis quoque æquè atque in semetipsos existentes, eorumque gratia instar diui Pauli, sese impendentes, præterque impendentes. Hoc est rursus (vt omnia precibus cõplectar) si ædificare studeant, proximum: omnia eiusdem corporis mēbra esse duxerint: omnes vero in Christo putauerint: de fraternis cõmodis potius inde ac de suis in Domino gaudeant: in cõmodis medeantur, veluti propriis: mansuetè corripiant errantem, doceant nescientem, erigant lapsantem, consolentur deiectum, adiuuent laborantem, succuriant egenti. Iuxta quod suos Thessalonicenses quondam diuus Paulus instituebat: Rogamus vos, inquit, vos fratres, vt corripitiis inquietos, confortatiis pusillanimes, suscipiatis infirmos, patientiis sitis ad omnes. Videatis insuper ne quis malo pro malo alicui reddat: sed semp quod bonum est sectemini inuicè, & in omnes. In summa, si omnes se

*Philp. 4.
Dilectionis nota
Christus
suos præsignat.*

*Ioan. 15.
2. Cor. 12.*

*Fraternæ
charitatis
efficia.*

1. Thes. 5.

as opes, omne studium, omnes curas ad hoc referant, consecrantque, ut quàm plurimis profint in Christo. Ut què admodum ille neque sibi natus est, neque sibi vixit, neque sibi mortuus est, sed totum se donavit vobis nostris: ita & illi fratrum comoditatibus inserviant, non propriis. Quod nec quidem princeps ille Apostolici ordinis (ut vel etiam tandem per ipsum, hanc salutem, hoc est, charitatis legem, confirmatam fuisse comonstretur) subtrahit, cum in hæc verba cunctos Christi affectas alloquitur. Vos, inquit, curam omnem subinferentes, ministrare in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, in pietate autem amore fraternitatis, in amore autem fraternitatis charitatem. Vbi quidem ille singulari quadam ac festiva gradatione, præcipuas virtutes velut in fertum quoddam odoriferum concinnans, nos hortatur ad morum probitatem, studiumque vitæ puræ, & innocentis. Perinde quasi diceret: Cum per gratiam Christi mortui sitis ipsi peccato, necesse est non otiemini, sed toto studio incumbatis, ut reliquum vitæ tempus Christo, & eius iustitiæ, in vitæ puritate vivatis. Quum enim Deus semel vobis innocentiam, & puram vitam est impertitus, non ad hoc fecit ut illam solum tueamini ac defendatis: sed ut adnitamini quoque & satagatis, ut benefactis eam locupletetis, adaugeatis, faciatisque fructus dignos penitentiam. Nec incipiatis dicere, Partem habemus Abrahamam: sed ipsius Abrahamæ fidem & opera sectemini: ne fides sit otiosa, sed co-

Quibus gradibus de virtute in virtutem ascenditur.

2. Pet. 1.

Luc. 3. Opera facienda.

mitetur illam virtus, hoc est, bonitas, & probitas morum: adeo vt ne quid dicatur agaturve, quod honestum, purum, & sanctum sit. Hæc enim si vobis adsint, & exuberent, nõ vacuos sine fructu vos constituent in Domini nostri

Cæc' quis,

su Christi cognitione. Cui enim non præsto hæc, cæcus est, & manu tentans, obliuionem sapiens purgationis veterum suorum delictorum hoc est, baptismi & gratiæ receptæ benedi-

1. Cor. 13.

Christi, qua renouatus erat. Huic sententiæ adpulatur & Paulus, cum hoc pacto excellentissimam hanc viam suis Corinthiis commonstrat: Si loquor, inquit, quorūcunque hominū loquar, & scior angelorū: charitatem autē non habeam, factus sum velut æs sonans, & cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam, & nouerim mysteria omnia

*Homo va-
enus chari-
tate, nihil.*

& omnē scientiā: & si habuero tantam fidem, montes transferam: charitatem autem non habuero, nihil sum. Et item reliqua, quæ in charitatis commendationem subnectit: ab ea sanè quæ recta agimus, ceu omnium virtutum perfectio, & cumulo proficisci: quæ secus, ab eius despectu & contēptu, nostri autem nimia philantropia fastu, defluere comprobans. Hæc nempe est bonorum operationum consummatio. Hæc enim mens est ipsius spiritus. Quæ si abest, nullus amor fraternus, euanescit pietas, non est patientia, non est cæcus, sordescit temperantia, obscuratur scientia, virtus omnis flaccescit. Quinimo (vt iam præ diximus) fides & spes sine ea nihil sunt, vtraque mortua, Nam omnium charitatem

vita, est charitas.

Quò fit quidem, vt cum illam fastu quodam inamiquè gloria matre gehennæ, ac nostri admiratione nimia negligimus, inueniatur mandatum (vt hinc vel tandem defluere nostri temporis calamitates, ad liquidum aperiam) quod erat ad vitam, hoc esse ad mortem exitumque nostrum: ac simus alterius atque illius, qui nostræ vitæ gratia mortuus est & resurrexit: nempe fructificantes morti, non Deo. Quemadmodum etiam quòdam Moses Israëlitas exhortans, quò illis peccatum apparere faceret scelestius peccatum, & per bonum sibi mortem accersere, si occasione accepta per mandatum seducerentur, in vitium obnitentes, dicebat: En propono in conspectu vestro hodie benedictionem & maledictionem: benedictionem quidem, si obaudieritis mandatis Domini Dei vestri, quæ ego hodie præcipio vobis: maledictionem verò, si non obaudieritis mandatis Domini Dei vestri, sed recesseritis de via, quam ego nunc ostendo vobis. At cur maledictionem? Quia (inquit Ozee propheta) præuicacores verò corruent in eis: utpote qui (Paulo dicente) per præuicationem legis, Deum inhonorent ac dehonestent, quod extremæ ingratitude excessus est. Vnde & Dauid apud Deum testatur, in nullos æquè destomachari & nauseare, atque in istiusmodi præuicacores omnium iudiciorum iustitiæ suæ; eos vtiq; præter reliquos, peccatores

f iij

Mandatum, quod ad vitam nãsciscendã à Christo accepimus, in nostram ver-gi perniciem, cum illud negligimus. Rom. 7.

Deut. 11.

Maledictio.

Ozee, 14.

Rom. 2.

Psal. 118.
14.

*Peccatores
qui.
1. Pet. 1.*

*Benedictio
legem Dei
custodien-
tibus.*

Psal. 11.

terrae reputans. Vidi, inquit, praeuaricantes
tabescebam, quia eloquia tua non custo-
runt. Tum praeterea talium diram execrationem
demonstrans: Longè, inquit, à peccatorum
salus, quia iustificationes tuas non custodien-
tes. Peccatores nimirum eos appellans, qui iustitiam
mentis suae haud succincti (ut verbis Petri
nec perfecte sperantes in eam quae illis offertur
gratia in reuelatione Iesu Christi, quasi filij
obedienciae, malint configurari prioribus ignorantiae
suae desideriis, quam sui incolatus temporis
timore conuersari: castigantesque animas
obedienciae charitatis, in simplici fraternitatis
re, ex corde inuicem diligere attentius secum
eum, qui vocauit eos, sanctum: quod & ipsi in
conuersatione ipsorum (ut filios lucis ad
sancti sint, iuxta illud praescriptum: Sancti
quoniam ego sanctus sum.

Ceterum quanta benedictione cumulat
qui Dei salutare concupiscerent, & quibus
ignea lex esset iugis meditatio, subindicans
Psaltes: Pax multa, ait, diligentibus legem tua
mine, & non est eis scandalum. Et rursus: Leti-
mini immaculata, conuertens animas: testimonia
Domini fidele, sapientiam praestans paruulis
stitia Domini recta, laetificantes corda, praerogatiua
Domini lucidum, illuminans oculos. Iudicia
mini vera iustificata in semetipsa: desiderabilia
quidem super aurum, & lapide preciosum
tū, & dulciora super mel & fauam, in quibus
qui custodiendis retributio multa. Ecce vnde

benedictio. Nonne ideo (inquit alibi) Deo subiecta erit anima mea? Ab ipso enim salutare meum. Nam & ipse Deus meus, & salutaris meus, susceptorque meus, quo duce à mentis vero tramite non mouebor amplius. In quo nempe corrigit adolefcentior viam suam, nisi in custodiendis sermonibus tuis? nisi ex eo quod toto corde exquirat te, & in eo abscondit eloquia tua, vt non tibi peccet? nisi ex eo quod in labiis suis pronunciat sedulo omnia iudicia oris tui, & in via testimoniorum tuorum non minus delectatur, quam in omnibus diuitiis? nisi ex eo quod in mandatis tuis exercetur, & considerat vias tuas? nisi denique ex eo quod in iustificationibus tuis meditatur, & non obliuiscitur sermones tuos? Hæc sunt enim, quæ ab vnoquoque huic legi subiecto, sunt sedula merte exquirenda, amplexanda, versanda, tractanda, atque obseruanda, si quid tandem perfecti assequi velit, quod suum animū vegetet, atque exhilaret indèq; beatior reddatur, iuxta illud: Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini. Beati qui scrutantur testimonia eius, & qui in toto corde exquirunt eū. Et, teste Sapiēte, beatus est, qui custodit legem. Atqui vbi est beatitudo, tantum abest vt dedecori & ignominia sit locus, vt etiam quāplurima illic obtineatur gloria. Quid enim aliud est beatitudo, quā excellentia quædam, & gloria præmiorū? Hinc iterū illud: Beatus vir qui non abiit in cōsilio impiorū, & in via peccatorum non stetit, & in cathedra pestilentia non sedit: hoc est, qui viuendi rationē hominū peccatis dedito-

Psal. 61.

In quo corrigit adolefcentior viam suam, quod vitam inculpatam agat.

Psal. 118.

Qui beati dicendi.

Pro. 29.

Beatitudo quid. Psal. 1.

rum non amplectitur, quique nullum com-
 cium habet cū iis, qui diuinas leges ridere solent
 nec est contubernalis eorum. Sed in lege Dei
 ni voluntas eius, & in ea meditabitur die ac
 nocte. Erit nempe tāquam lignum, quod plantatum
 est secus decursus aquarum, quod fructum suum
 dabit in tempore suo: & cuius folium nō deficiet
 & omnia quaecunque faciet prosperabuntur.
 quid in his sententiis recensendis diutius immor-
 ror, quum rei istius veritatē expiscari nullatenus
 cūius possimus, quā ex ipsamet veritate: Erit
 rit autem illa in sacro Ioannis Euangelio, qua
 munere sint prosequendi, qui suis parentibus
 cōtrā, quanto malo afficiendi, qui illis obliuiscen-
 tes, ab eo deficiunt: in hæc verba: Si, inquit, in
 manseritis, & verba mea in vobis māserint, quocum-
 que volueritis petetis, & fiet vobis. Si quod
 tem in me non manserit, hoc est, mea non ser-
 uerit præcepta (hoc quippe est in Christo
 nere, illius mandatis obsequi, iuxta illud quod
 fert: Si præcepta mea seruaueritis, manebitis
 dilectione mea, & è diuerso) mittetur foras
 cut palmes, & arescet, & colligent eum, & in
 ignem mittent, vt ardeat. Quibus quidem
 bis docemur, sic nos oportere Christo inhaerere,
 re, vt nullum inter nos & ipsum intercedat
 dium, nulla scissura, nulla defractio deficiat
 que. Etenim palmes per continuationem, vt
 naturam trahit: at si ille cui innitatur non
 beat, cum fatiscere, laxari, ac languere necesse
 est. Qua quidem re instituiamur, Christum

*Benedictio
 eorum, qui
 diuina le-
 gi obse-
 quuntur.
 Ioan. 15.*

*Continua-
 tio palmi-
 ris ad vi-
 tam.*

simpliciter tenendum esse, sed ei quoque per opera ita adglutinandum, ut ab eius vestigiis ne latum quidem digitum transuersum discedamus: nisi (ut est apud Ieremiam) nostra vestigia lubricari velimus in itinere platearum nostrarum: iuxta illud: Ecce, inquit Psalmographus, qui elongant se à te, ô Deus, peribunt, perdes omnes qui fornicantur abs te: hoc est, à te deficiunt. Et ne huius defectionis causa te lateat: Quia, inquit, tenuit eos superbia, operti quidem hac ratione iniquitate, & impietate sua, ideo deiecisti eos dum alleuarentur. Quò fit quidem ut mihi adhærere Deo bonum sit, ponere in Domino Deo spem meam. Cùm enim ipse caput sit, & nos corpus, num potest vlla media esse inter vtraque distantia, quæ vacet? Ipse rursus fundamentum est, nos ædificium: ipse vitit, nos palmites: ipse sponsus, nos sponsa: ipse pastor, nos oues: via ille, nos viatores: nos item templum, ille inhabitator: ipse primogenitus, nos fratres: ille hæres, nos cohæredes: ipse vita, nos viuentes: ipse resurrectio, nos qui resurreximus: ipse lux, nos illuminati. Nonne hæc omnia tantam demonstrant conglutinationem, ut ne quid vacui ne minimum quidè relinquunt? Quippe qui parum abest (inquit Chryso-stomus) cùm processerit, aberit longius. Etenim si parum fatiscat ædificium, dissoluitur: etsi vel minimum palmes à radice abscindatur, inutilis redditur. Itaque id parum non est, sed ferè totum existimandum. Cùm igitur vel ne-

*Thre. 4.
Psal. 71.*

Sola superbia à Deo deficiamus.

Chryso-stomus in ca. 3. Epist. ad Corinthios.

gligentia quadam parum peccauerimus, vel
 dia torpuerimus, nolimus vt exiguum despic
 Siquidem id neglectum quamprimùm in
 sum euadet. Sic & vestis quæ scindi cœperit
 neglecta tota discinditur: & tectum paucarum
 gularum casu contempto, totam domum
 Hæc nos reputantes, nunquam paruum com
 namus, ne procedamus in maiora. Profun
 nâque peccatum est, & deorsum trahit. Et qu
 admodum qui in puteum decidunt, non faci
 uadunt, sed aliorum opus est auxilio, qui eos
 piant: sic qui in profundum peccatorum im
 sus est. Illorum nâque est hoc peccatum, de
 bus dicitur: Impius quum in profundum ven
 peccatorum contemnit. Qua quidem re ma
 Deum prouocamus. Qui enim minimo reco
 liatur, quum id non consequitur, non imma
 indignatur, & vltimum à nobis exigit suppli
 Et sanè quàm maximi hoc contemptus est. Q
 nam tamen inde, vnquam peccatorum fore
 gratia dolore affectus est? quis ingemuit? q
 pectus percussit? quis sollicitudinem inde
 suscepit? Nemo, vt arbitror. Atqui innume
 dies deslent homines familiarium obitus, pe
 niarum damnum. Quòd autem animam sing
 diebus amittamus, ne cogitamus quidem. Q
 igitur pacto Deus placari poterit, quum nec
 catum tuum intelligas? Certè, inquis, pecc
 Certè lingua tantùm profiteris. Dic quælo, q
 quid & animo etiam cum verbo? Ingemiscas
 perpetuò læteris. Etenim si super peccatis no
 dolere
 ampli
 dine,
 aliud
 delict
 lamita
 mefce
 bis De
 operit
 haber
 mala
 ne De
 hac vi
 autem
 citare
 nonn
 Deus
 nimus
 curam
 irascit
 suppli
 Idcirco
 tollat
 vltim
 Chry
 infere
 perpe
 confes
 tur in
 quo se
 set con

*Proh, 18.
 Non im-
 merito
 Deum no-
 strum no-
 bis irasci.*

doleremus, si plangeremus super erroribus, nihil amplius nos dolore afficeret. Hac nāque agritudine, omnis animi anxietas propulsaretur. Sed & aliud nostro quoque iudicio lucraremur, quod videlicet neque immergeremur presentis vitæ calamitatibus, neque prosperis rebus animus intumesceret: & hoc pacto maiorem in modum nobis Deum placaremus, non aliter ac in presentia operibus nostris irritamus. Dic quæso, si quem haberes seruum, qui quum multa à conseruis suis mala pateretur, nihil tamen aliud curaret, quam ne Dominum ad iram procuraret: nunquid vel hac vna re satis posset iram suam mitigare? Quid autem si ex his quæ in te committeret, nihil sollicitaretur, sed caueret ne conseruos offenderet? nonne maiori supplicio eum afficeret? hoc pacto Deus facit. Quando quidem eius iram contemnimus, vehementius irascitur: quando verò eius curam habemus, remissius, vel potius nō amplius irascitur. Vult enim vt à nobis ipsis peccatorum supplicium exigamus, nec amplius ipse id exigat. Idcirco minatur ultionem, vt metu contemptum tollat. Quum verò solis minis formidamus, non ulterius in supplicium progreditur. Hactenus Chrysostomus. Quam profectò sententiam hinc inferere non alienum duxi, vt vel eo contestante perpenderes dignum prorsus ac rationi maximè consentaneum, vt is demum nō minimo afficiatur incommodo, qui id deserat contemnāte, in quo seruando, amplexandōque summum potuisset consequi compendium. Non aliter, quàm qui

A seruo quidē morigero, alio verò immorigero similitud.

Cupit Deus vt à nobis ipsis supplicium exigamus.

perperam cernens, impingit in lapidem, vel tibiæ liuorem, vel fronti tuber conuulsum quum id mali acutè cernendo & dispicere, uere ualuisse. Ita & qui illud negligit, unde tantum dici potest maximam adipisci potest & riam & commodum, fit ut inde non immerito maximum ferat damnum, atque iacturam patiatur pro commodo. Id porro unde tantum compedium reportari solet, hanc charitatem gem fore multis iam diximus: & ex cuius uoluptate temptu cum sui admiratione nimia, fastu & arrogancia, omne quod patimur subitè dispendium, atque iacturam.

*Lex Eua-
gelica sa-
lutaris, &
moris exi-
tus.*

Psal. 67.

Psal. 29.

Eccle. 28.

Rom. 9.

1. Pet. 2.

2. Cor. 2.

1. Mc. 2.

Est itaque ea lex, ut lex saluos faciendi, hoc à qua nihil nisi salutem percipimus: ita uia & exitus mortis, id est, multas uias habens, ubi perdat impios, sui nimirum contemptum. Ut quemadmodum uita in uoluntate eius, in dedignatione eius sit: ob cuius uoluntatem temptum confringat ac vulneret Deus caput micorum suorum, verticemque capillarum, qui in delictis suis ambulant: iuxta illud Scripturae. Tabitudo & mors imminet in manus eius. Est ergo illa aliis quidem lapis offensiuus & petra scandali, laqueus denique ac munitio aliis uero bonus odor, & resurrectio in uita. Siue enim quis saluus fiat, siue pereat, ipsa saluus per manet, propriam obtinens uirtutem, aliter quam lumen, quod tamen si caliginem fundat infirmis oculis, lumen tamen est, et tantum cum obtinebrat. Et mel quamuis amarum

sit ægotantibus, natura tamen dulce est. Sic &
 hæc lex boni odoris est, etiamsi qui pereunt in-
 creduli. Nec enim illa facit, vt illi pereant, sed
 illorum amentia atque philautia id fit. Quin hac
 potius ratione patet illius fragrantia, si corru-
 pti & improbi pereunt: vt non tantum è salute
 bonorum, verumetiam ex malorum interitu de-
 claretur illius virtus. Quandoquidem & sol,
 quum vehementer lucidus est, hoc ipso maximè
 ferit infirmorum oculos. Atque ipse seruator in
 ruinam & resurrectionem multorum positus est:
 attamen manet id quod est seruator, etiamsi cor-
 ruant innumerabiles. Et quamuis illius aduentus
 grauiorem damnationem attulit incredulis, nihi-
 lo secius tamen perseuerat esse salutatis. Hanc ob
 causam hæc charitatis lex quibusdam sanè bona
 est, iusta, & sancta: aliis verò in malum cedit.
 Bona quidem iis, qui ea legitimè vtantur: iis
 verò infausta, qui illam contempserint, iis vi-
 delicet, quibus, vt ait Paulus, ita occæcati sunt
 sensus, vt non illucescat illis lumen Euangelij
 gloriæ Christi, qui est imago Dei. Qui deni-
 que offendunt verbo, nec credunt in quo &
 positi sunt: atque (vt rex ille Manasses dice-
 bat) statuunt offensiones, & multiplicant ab-
 ominationes, ex quibus vtique perinde ac ex
 lathcis quibusdam fontibus, omnium malorum
 riui, in nostram hanc tempestatem defluunt ac
 delabuntur.

Legis Ena-
gelica fra-
grantiæ.

1. Tim. 1.

2. Cor. 4.

1. Pet. 2.

2. Para. 36

Porro nõne hanc tibi videtur in bonum illi
 celsisse, qui ab Ierusalem in Hierico descendente

Exemplis
pbat quod

*superius
pluribus
edisseruit.
Luc. 10.*

Exod. 23.

1. Cor. 9.

*Occidit
quis non
succurrit
perituro.*

*Humanitatis
officium.*

& in latrones collapsum, ab eis que ad cedem
destinatum iumento imposuit, & in suum
lum sanandum sustulit? Nonne contra in
ciem, illis, qui eo neglecto transierunt, vel par
lum quidem auxiliij, subventionis, & misericordie
illi impendere dedignant? Atqui erat quidam
ille Samaritanus, isti verò ex sacerdotali
Leuitico ordine: ex quo & legem ad vnguen
tere, & exactè operi demandare debebant. Ma
bant præterea, hoc eorum lege cautum & se
tum esse: Si occureris boui inimici tui, aut a
erranti, reduc ad eum. Item & illud: Si videris
num odientis te iacere sub onere, non pertra
bis, sed subleuabis cum eo. At num boues aut
ni, curæ sunt Deo? Et non propter nos omnia
dicit? Propter nos sanè hoc scriptum est, quod
nimirum qui succurrere perituro potest (ut
bis Seneca vtar) & non succurrit, illum non
nus crudeliter & inhumanè occidat, quam
hominem collapsum, quem subleuare debet
vltro saxi impetit. Quò sit quidem, ut veritas
probetur, quod astruit Marcus Tullius, hominem
naturæ obedientem, homini nocere, aut eum
gligere non posse. Ex quo colligitur, ut si na
re homini contra naturam sit, prodesse homini
vicissim secundum naturam esse, necesse sit. Quod
qui non facit (inquit) hominis se appellatio
spoliat. Quia humanitatis officium est, necesse
ti hominis, ac periculo subuenire. Conferuandum
ergo humanitas, si homines re dici volumus
autem ipsum conferuare, quid aliud est, quam

liger
sum
teris
libu
tio
lém
aliis
que
hon
om
Nat
sum
max
gere
est
ritu
est
lem
dim
qua
non
lege
den
Et
dilig
per
cis,
rit,
tem
secu
no

ligere hominem, quia homo sit, & nos idē quod sumus? Deus etenim (inquit Lactantius) qui cæ-
 teris animantibus sapientiam non dedit, natura-
 libus ea munimētis ab incurſibus & periculis tu-
 tiora generavit. Hominem verò nudum fragi-
 lēque formavit, ut eum sapientia potius, quā
 aliis quibuslibet munimentis instrueret. Dedit-
 que ei præter cætera hunc pietatis adfectum, ut
 homo hominem tueatur, diligat, foueat, contrāq;
 omnia pericula & accipiat, & præſtet auxilium.
 Nam si ab vno homine, quē Deus finxit, omnes
 sumus oriundi, certē conſanguinei ſumus. Et ideo
 maximum ſcelus putandum eſt, odiſſe, aut negli-
 gere hominem, vel nocētem. At quantò ſceleſtius
 eſt odiſſe innocuum, aut certē de nobis bene me-
 ritum? Atqui hæc tandem (inquit Chryſoſtomus)
 eſt vera dilectio, non quemadmodum nos ſo-
 lemus, qui vtrinque ex dilectionis norma exci-
 dimus. Aut enim neminem diligimus, aut ſi
 quando diligimus, iuxta voluntatem Domini
 non diligimus, utroque modo contra diuinam
 legem peccantes. Quòd ſi hæc grauitè dici vi-
 dentur, certē cū fiunt, grauiora multò ſunt.
 Et quomodo, inquis, præter Dei voluntatem
 diligimus? Quando Chriſtum videlicet fame
 pereuntem negligimus, liberis interea, & ami-
 cis, & cognatis, ſuprà quā neceſſitas exegerit,
 contribuentes. Quæ profectò res, cū hac
 tempeſtate ita recepta ſit apud quoſlibet huius
 ſæculi Chriſtianos, ut vix pro iniuria vel dam-
 no habeatur Chriſtiani fratrem non ſolū

Lactantius.

Vera dilectio ex D.

Chryſoſto. in Epist. ad Rom. cap. I.

Odiū atque malicia huius ſæculi hominum.

odio plusquam Vatiniano prosequi, sed & afficere in commodis, fit ut, vel quotidiana experientia edocti, concedendum veniat, hanc chartis legem, hoc est, Euangelicam, bonam vtriusque sanctam, illis ceu iniustus, & inobsequentibus, in

1. Tim. 1.

& peccatoribus, irreuerentibus & prophanturicidis, & matricidis, homicidis & scortatorum plagiaris, & mendacibus, periuris denique, & infelicordibus (in talium enim gratiam eam institutam esse diuus Paulus astruit) in pernici-

Dives luxuriosus.

cedere. Quandoquidem nonne quæso in perniciem & exitium celsit impio illi ac luxuriosissimo, quod tametsi Lazarum videret maxima

Luc. 16.

perie inediaque ringi, & vlcerum scabredinatum contabidum, haudque exigua agritudine languentem (quæ paupertatem etiam diuini redderet) nec aliquantulum tamen in eius misericordia commouebatur? Horum enim a-

Paupertas & agrius do, duo extrema mala.

rum, etiam si solum sit, graue est & doloribus num. Quum verò simul adsunt, nec est qui feruet, intolerabile malum efficitur, ignis plane extinguiibilis, dolor citra remedium, tempeplena naufragis, animæ pariter & corporis funesta. Crudelior autem ille ipsa ratione carceribus brutis existens, quæ etiamnum illo auribus manus denegante, quinimo solis mensa sua omni deliciarum genere diffluentibus dentibus cum dedignante, plura persoluerent manitatis officia. Sed quid tandem vtriusque audit? Pauperie affectus paulò post felici illius perenni gloria coronandus migravit in cæ-

Luxuriosus diues vlticibus flammis perpetuo exurendus, in inferno sepultus est, remensus utique ille ea mensura & vicissitudine, qua alterum mensus fuerat. Immaculata siquidem via Domini, & eloquium ipsius igne examinatum, scutum est omnium sperantium in se: impij autem in tenebris conticescent. In quo quidem, inquit Psalmographus, cognoscitur Dominus iudicia faciens: cum scilicet in operibus manuum suarum comprehenditur peccator. Porro conuertantur (inquit) peccatores in infernum, omnes gentes quæ obliuiscuntur Deum. Quoniam non in finem obliuio erit pauperis: nec patientia pauperum peribit in finem.

Mat. 4.

2. Reg. 22.

1. Reg. 2.

Psal. 9.

Præterea, quod hæc charitatis lex in malum transferit ipsi Nabali Belialis filio, duro utique, immisericordi, & malitioso viro, quod videlicet comestus Dauidi, suisque commilitonibus à furore nequissimi Saulis profugietibus denegasset, primus Samuelis liber est nobis testimonio. Contra in bonum prudentissimæ illi sceminae Abigaili, cum ille in ingrati animi ultione statuisset omnia, quæ Nabalis erant se destructurum, illaque in eius occursum venisset ipsius furor placatura, illud eiusdem Dauidis comprobatur elogium: Benedictus (inquit ille) Dominus Deus Israël, qui misit te hodie in occursum meum: & benedicta tu, quæ prohibuisti me hodie, ne irem ad vlciscendum sanguinem. Alioqui, viuit Dominus, qui prohibuit me, ne malum facerem tibi, nisi velocius venisses mihi obuiam, non remansisset ex his quæ Nabal erant vsque ad lucem ma-

Nabal.

1. Reg. 24.

Abigail.

tutinam mingens ad parietem. Ex quibus quidem
 fermonibus liquet planissimè, quanta bona
 huius charitatis legis expressione nascantur,
 proueniant. Primùm quidem, iam iam ebullien-
 tioneis dira cupido inde repressa est, & pro-
 adempta. Dehinc, sancta illa mulier Domini
 seruos & sitibundos & famelicos affatim
 Adhæc, aliquãti temporis interiectu, emorru-
 lo, quem durum & crudelem patiebatur, Do-
 no: mitissimo, æquissimoque Dauidi, matris
 nio copulata est. Audiunt insuper Gallaadita-
 neficientiæ utique, & cõmunionis, quas tam
 re Hebræis inculcat Paulus, haud immem-
 nimirum, quòd Saulem sepulturæ demandat
 hoc ab eodem Dauide symbolum, vt à præ-
 ti viro prolatum, ita suam imitantibus fide-
 in mediocre exemplum futurum: Benedicite
 à Domino, qui fecistis misericordiam hanc
 Domino vestro Saul, & sepelistis eum. Et
 retribuet vobis quidem Dominus misericordiam
 & veritatem. Et verè quidem retribuet per-
 bitque non illis solùm, sed & omnibus, qui
 ipsam misericordiam hilari exporrectaque
 te aliis impenderint: eodem ipso contestan-
 Dauide in Psalmis, cum ait: Misericordiam
 veritatem diligit Deus: gratiam & gloriam
 bit Dominus: haud dubiè quin iis, qui in
 gritate ambulant. Porrò qui secus egerint,
 velut inglorij absumentur. Quia quem ad-
 dum misericordia cum illo, ita & ira. Omnia
 autem, misericordia faciet locum vnicique

*Tria Abi-
 gailis cha-
 ritate sub-
 secuta.*

*Gallaadi-
 10.*

Hebr. 13.

2. Reg. 2.

Psal. 83.

*Misericor-
 dia et ira
 à Deo.*

cundum meritum operum suorum, & secundum
 intellectum peregrinationis ipsius. Unusquis-
 que enim onus suum portabit. Et quæ seminaue-
 rit quisque, hæc & metet. Quoniam qui seminat
 in carne sua, de carne & metet corruptionem:
 qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vi-
 tam æternam. Bonum autem facientes, non defi-
 ciamus: tempore enim suo metemus non defi-
 cientes. Ergo dum tēpus habemus, operemur bo-
 num ad omnes, maximè autem ad domesticos fi-
 dei. Sed quam ob causam, rogo? Quia (respon-
 det Sapiēs) qui seminat iniquitatem, metet mala,
 & virga iræ diuinæ consummabitur. At qui pius
 est ad misericordiam, benedicetur, nempe quòd
 de panibus suis dedit pauperi. Sed &, teste Salo-
 mone, fœneratur Domino, qui miseretur paupe-
 ris, & vicissitudinem suam reddet ei. Et item Ec-
 clesiasticus; Qui facit misericordiam, fœneratur
 proximo suo: & qui præualet manu, mandata
 seruat.

*Eccle. 16.
Gal. 6.*

Eccle. 29.

Prov. 19.

Eccle. 29.

Atqui huius, quam hîc depingimus, integræ &
 immaculatæ legis, testimoniique Domini fidelis,
 hic est scopus certissimus, ut videlicet si (ut au-
 tor est Paulus) esuriat frater, cibum illi suppedite-
 mus: si sitiat, potum demus illi. Tum deinde, ut
 sic alter alterius onera portemus, quò tādē ad-
 impleamus legem Christi: quemadmodum non
 in hoc loco solùm, sed in plerisque aliis Epistola-
 rum diui Pauli docemur. Veluti cùm ab eo hor-
 tamur, ut exhibeamus corpora nostra hostiam
 viuētem, sanctam, Deo placentem, rationabi-

*Legis cha-
ritatis que
& Euan-
gelica scopus
certissim⁹,
Rom. 12.
Gala. 5.*

Rom. 12.

*Obsequiū
rationabi-
le.* le denique obsequium nostrum : in quo videtur
 agnoscatur & apprehendatur Deus, hique de-
 ni motus existant, timor Dei, fiducia, inuocatio
 & confessio: hoc est, spirituale nouæ vitæ in Cri-
 sto sacrificium, & non carnale & mortuum,
*Opera, que
ex charita-
te nascun-
tur.* olim Iudæi victimas carnales offerrebant. Sit
 pertimur, vt id in simplicitate animi præstemus.
 si quis præest, id sit in sollicitudine: si miseretur
 id fiat in hilaritate: mutuâque sit inter nos de-
 ctio non simulata, odientes malum, adhaerentes
 bono. Charitatem fraternitatis inuicem de-
 gentes. Honore inuicem præuenientes. Soli-
 tudine non pigri. Spiritu feruentes. Domini
 feruientes. Spe gaudentes. In tribulationibus
 tientes. Orationi instantes. Necessitatibus in-
 ctorum communicantes, Vt quemadmodum
 pro peccatis suorum orauit Christus, est que
 lis omnia sua impartitus, omnia scilicet inter
 put & membra communicante charitate: in
 nos pro fratrum delictis deprecemur commu-
 nem patrem, omniâque nostra illorum necesse-
 tati communicemus. Christus caput est
 strum, quod nobis amore copulatur: nos mem-
 rô inuicem membra, simili nos beneuolentiâ
 tante & compingente. Exemplum est
 Christus charitatis: exemplum sit etiam
 rum, quæ ex charitate nascuntur, vt quem-
 modum ille fecit, & nos faciamus. Nobis
 nim (inquit Petrus) relinquit exemplum, vt
 quamur vestigia eius: nimirum vt peccatis
 tui, iustitiæ viuamus, Hæ sunt itaque huius
 &

*Christus
caput &
exemplum
nostrum.
Ioan. 13.*

1. Pet. 2.

gelicæ, quæ & charitatis, legis partes vel præcipue, quas si quis synceriter exprimat, haud dubium est, quin illi cedant in bonum: contra, si factu quodam & immoderata animi elatione, atque incuria negligat, in malum. Illam expressit pater ille omnium fidelium Abraham, cum hospitio suscepit angelos. Ex quo & accepit omnium nationum terræ in semine suo benedicendarum promissionem. Scio etenim (inquit angelus) quoddam præcepturus sit filiis suis, & domui suæ post se, ut custodiant viam Domini, & faciant iudicium & iustitiam: ut adducat Dominus propter Abraham omnia quæ locutus est ad eum. Ecce merces & benedictio, qua cumulari solent huius charitatis legis obseruatores. Vnde diuus Paulus suos ita hortabatur Hebræos. Charitas fraterna maneat in vobis, & hospitalitatis nolite obliuisci: per hanc enim inscientes quidam angelos in hospitio receperunt. Expressit & illam iustus ille, rectusque, ac timens Deum Ioseph, cum non solum interpellantem se heram de stupro repulit, & libidinis flammam impudentis fœminæ ingenua monitione extinguere conatus est: sed & vniuersam Ægyptum, atque totam progeniem sua solertia à famis periculo liberauit. Ex quo & mundi seruator appellari meruit. Nonne illam expressit & Raab meretrix, cum exploratores dominicos & vero vultu exporrectaque fronte suscepit, & alio itinere, quàm venerant, abire fecit? Ex quo & accidit, ut ea vnà cum parentis domo, præ-

*Abrahâ.
Gene. 18.*

Hebr. 13.

*Ioseph.
Gene. 39.*

Gene. 41.

*Raab meretrix.
Iosue, 2.*

*Sarapthēna
mulier.
3 Reg. 17.
Luc. 4.*

*Elizeus
propheta.
4. Reg. 5.
Luc. 4.*

*Zacharus.
Luc. 10.*

Petrus.

*Mat. 19.
Mat. 10.*

ter spem sub spe credens, morte, quā merito
nes sui conciuēs pertulerunt, exēptā sit. Illam
cissim expressit & Sarapthēna illa mulier, cui
laus est in Euāgelio, cū famelicū Eliam The
ten Dei virum sub cinericio pane aluit, atque
qua ex itineris tadio & lassitudine languentem
refocillauit. Vnde effectum, vt eius filius immen
ra morte extinctus, ab eodem propheta, fuisse
Deum oratione in vitā mortalium reuectus.
Illā rursus expressit Elizeus propheta, cū Na
mam Syrum a lepra mundauit. Vnde & reuer
rum hilari gratōque animo partem loco bene
ctōnis eidē obtulit, quam nihilominus recep
multō regalius reputans dare, quā accipere.
expressit & princeps ille Publicanorum Zach
vir quidem statura pusillus, sed non minima
mi virtute & charitate prāditus, dum hilari
dam vultū in domo sua Christum suscepit. Vnde
& ab eodem Christo, hoc promeretur audire
xioma: Hodie salus huic domui facta est, eo quod
& ipse sit filius Abrahā. Venit enim filius homin
nis querere, & saluū facere, quod perierat. Ex
fit illā & Petrus, ceterique omnes Apostoli, qui
vt Christum lucrifacerent, omnia sua reliquerunt
& cum sequuti sunt. Vnde quid inde mercedis
sent accepturi, in hac verba pollicetur Christus.
Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me
in regeneratione cū sederit fili⁹ hominis in
de maiestatis suae, sedebitis & vos super sedes
decim, iudicantes duodecim tribus Israel. Et
mnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut

cores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros, propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit. Exprimebat denique hanc charitatis legem cum omni familia sua vir ille religiosus, iustus, & timens Deum, Cornelius centurio, quum multas quotidie plebi faceret eleemosynas, deumque sedula mente deprecaretur. Ex quo & meruit angelico frui colloquio, & ab eodem certior fieri, suas orationes & eleemosynas ascendisse in memoriam in conspectu Dei: indeque Christianam perfectionem & baptisma cum omni domo sua a diuo Petro & edoceri, & suscipere. Expresserunt & isti, quos ex ordine omiseram, Abdias videlicet dom^o regis Achab preposit^o, & maior natu Tobias: in hoc nimirum, quod ille, cum sacrilega & impiissima illa mulier Iezabel prophetas Domini interficeret, tulerit ex eorum ordine centum: quos quinquagenos & quinquagenos in specubus abscondens, pane & aqua pauperum. Hic verò, quod, cum captus esset in diebus Salmanaſar regis Aſſyriorum, in captiuitate tamen positus, viam veritatis non deseruerit: ita ut omnia quæ habere poterat, quotidie concaptiuis fratribus, qui erant ex eius genere, impertiret: eos consolaretur, diuideretque unicuique prout poterat: de facultatibus suis esuriētes aleret, nudisq; vestimenta præberet: & mortuis atque occisis sepulturam sollicit^o exhiberet. Ex quo & illi, quoniam (inquit) memor fuit Domini in toto corde suo, dedit Deus gratiam in conspectu Salmana-

Cornelius
Centurio.
Act. 10.

Abdias.
3. Reg. 18.

Tobias.
Tob. 1.

far regis: qui & dedit illi potestatem quæ
 que vellet ire, habens & libertatem quæ
 facere voluisset. Abdias verò, quia centum
 phetas pauerat, accipere (vt inquit Hieronimus
 gratiam prophetalem promeruit, & de dicitur
 exercitus, dux Ecclesiæ fieri, atque seruus Domini
 appellari. Expresserunt, inquam, ij omnes, &
 quàm plurimi in sacris Bibliis contenti, hanc
 ritatis legem, ex quo & illis tandem felicitate
 sit. Beatus quippe homo (inquit regius Psalmista
 quem tu, ô Domine, erudieris, & in lege tua
 stitueris. Id nempe eò tendit, vt tranquillitate
 illi pares à tempore aduerso, dum interim in
 foditur fouea. Non enim abiiciet Dominus
 pulum suum, & quos sibi in hæreditatem ad
 pfit, non deseret: donec ad iustitiæ normam
 tuat iudicium: quam & sectabuntur omnes
 recto sunt corde.

*Beat⁹ qui
 in lege Do
 mini iusti
 tusus est.
 Psal. 93.*

*Pauperū
 oppressores*

Amos, 5.

Ex his itaque videre & colligere licet, quantum
 bonorum agmen secum vehat lex illa, qua nos
 nauit Christus: ideòque quantum miseriæ & ca
 lamitatis mereantur, qui illam arroganti quodam
 animo & fastu audent contemnere, ac prætere
 di. Hi quæ imprimis, qui omni voluptatum ac
 cebrarum generi addicti, hoc est, Sardanapali
 iuspam in morem auum transigentes, nullibi
 aufferendis piorum Christi pauperum bonis
 stilentem remittunt animum. Et qui denique
 vtar verbis prophete) in hoc tantum incumbunt
 vt conuertant in absynthium iudicium, & in
 tiam in terram relinquunt: odio habentes con

pientem in porta, & loquentem perfectè abomi-
 nantes: relinquentes videlicet (vt est in Euange-
 lio) quæ grauiora sunt legis, iudicium, & miseri-
 cordiam, & fidem, & quæ sunt ventris diligen-
 ter addecimantes. Tantum abest, vt huic chari-
 tatis legi adhærescentes, illud quod per Ieremi-
 am præcipit Dominus amplexentur & suscipi-
 ant. Facite, inquit, iudicium & iustitiam, & libera-
 te vi oppressum de manu calumniatoris: & adue-
 nam, pupillum, & viduam nolite contristare, ne-
 que opprimatis iniquè, & sanguinem innocen-
 tem ne effuderitis. Aut item illud Psalmographi:
 Iudicate egeno & pupillo: humilem & pauperem
 iustificate. Eripite pauperem, & egenum de ma-
 nu peccatoris liberate. Aut denique illud Euange-
 licum: Vendite quæ possideris, & date eleemoly-
 nam. Facite vobis sacculos, qui non veterascunt,
 thesaurum non deficientem in cælis, quò fur nõ
 appropriat, neque tinea corrumpit. Et rursus. Fa-
 cite vobis amicos de māmōna iniquitatis, vt cum
 defeceritis, recipiant vos in tabernacula sua: Sed
 quid tandem? Nescierunt, inquit Psaltes, neque
 intelligere voluerunt, in tenebris ambulant. *Impiorum*
 Tenebris vtique, teste Paulo, obscuratum ha-
 bentes intellectum, alienati a vita Dei per i-
 gnorantiam quæ est in illis, proptèr cæcitatē
 cordis ipsorum. Qui desperantes, semetipsos
 tradiderunt impudicitæ, in operationem im-
 munditiæ omnis, in avaritiam. De quorum pro-
 funda cæcitate, improbitate, & nequitia, rur-
 sum in hæc verba à regio Psalte dicitur: Dixit

*Mat. 23.**Iere. 22.**Psal. 81.**Luc. 12.**Ibid. 16.**Impiorum**intellect.**Eph. 4.*

sinistris: ita ut neque per aduersa deiiciatur, neque per prospera eleuetur, sed vtrisque commodissime tum in gloria Dei, tum in proximorum salutem utatur.

Idque, ut ait, in multa patientia, in tribulationibus, *Dei seruus officia.* in necessitatibus, in angustiis, in plagis, in carceribus, in seditionibus sufferendis quae inferuntur, in laboribus, in vigiliis, in ieiuniis, in castitate, in scientia, in longanimitate, in suauitate, in Spiritu sancto, in charitate non ficta, in verbo veritatis, & virtute Dei. Quod & regius Psalter in haec *Psalm. 14.* verba corroborat: Quis, inquit, habitabit in tabernaculo Domini? aut quis requiescet in monte *Quis regnum caelorum sine con-* sancto eius? Tum protinus, Qui ingreditur (respondet) sine macula, & operatur iustitiam: qui loquitur veritatem in corde suo: qui non detraxit lingua sua: nec fecit proximo suo malum, & opprobrium non accepit aduersus proximos suos: hoc est, qui non est conuiciatus vicino suo, quo familiariter utebatur.

Sed quid Pharisaeis illis diuinum intulerit responsum, audiamus. Non mirum, inquit Christus, si *Luc. 16.* mei sermones nauseam vobis & fastidium pariant, utpote qui sitis modis omnibus vos ipsos iustificantes palam hominibus. At verò Deus clam nouit corda vestra: quia quod hominibus altum est, Deo abominationem quandam ingenerat: superbis *Iaco. 1.* utique resistens, mansuetis verò & misericordibus dās gratiam. Beati quippe misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. Et Salomō: *Mat. 5. Pro. 16.* Abominationi Dominò est omnis arrogans: initium verò viae bonae est facere iustitiam. Vis &

*Impietatis
huius tē-
poris homi-
num gra-
phica def-
criptio.
Iob, 2. 4.*

*In paupe-
rum deprā-
datores,
homicidas,
fures, &
adulteros
diuina vl-
tio.*

ralium germanam descriptionem, hoc est, po-
iniquitates & iniustitias, imposturasque
quibus pauperum possessiunculas, eorum
bona extorquerè assolent? Audi quàm gra-
illos depingat suis coloribus vir ille iustus
mens Deum Iob. Alij, inquit, aliorum ter-
nos transferunt, eorum diripiunt greges, de-
cunt eos. Asinum pupillorum abigunt, & e-
runt pro pignore bouè viduæ. Subuertunt pa-
rū viā, & opprimūt pariter māsuetos terra-
quasi onagri in deserto, egrediuntur ad opus
vigilantes ad prædam præparant panem
Agrum non suum demetunt, & vineam
quem vi oppresserunt, vindemiant. Nubes
mittunt homines, eorum indumenta tollunt
quibus non est operimentum in frigore. Quæ-
imbres montium rigant, & non habentes
men, amplexantur lapides. Vim faciunt de-
dantes pupillos, & vulgum pauperem spoli-
Nudis incedentibus absque vestitu, & e-
tibus tollunt spicas. Inter acervos eorum
ridiantur, qui calcatis torcularibus siccant
ciuitatibus faciunt viros gemere, & anima
neratorum clamat: & Deus inultum abierit
tietur? Ipsi rebelles sunt lumini, nesciunt
eius, nec reuertuntur per semitas illius. Mo-
primo consurget homicida, interficiet
num & pauperem: per noctem verò erit
Oculus adulteri obseruat caliginem, dicens
me videbit oculus: & operiet vultum
Perfodit in tenebris domos, sicut in die

dixerant sibi, & ignorauerunt lucem. Si subito apparuerit aurora, arbitrantur umbram noctis: & sic in tenebris quasi in lumine ambulat: & Deus inde ultionem non capiet? Dedit ei locum pœnitentiæ, & ille abutitur eo in superbiam: & tantæ vesaniæ Deus vindictam non sumet? Sumet haud dubiè. Nam secus agere, alienum esset à iustitia. Quò fit quidem ut diram execrationem more prophetico sic illis imprecetur: Maledicta sit in terra pars illius, qui talis fuerit, nec ambulet per viam vinearum. Ad nimium calorem transeat ab aquis niuium: & vsque ad inferos peccatum illius pertingat. Obluiscatur illius misericordia: dulcedo illius, vermes. Non sit in recordatione, sed conteratur quasi lignum infructuosum. Elevati sunt ad modicum, & non subsistent: & humiliabuntur sicut omnes, & auferentur: & sicut summitates spicarum conterentur. O execratio & vindicta grauis, sed iustè pensata! Quandoquidem non rationi consecretarium, vt illum diuina misericordia deserat & obliuiscatur: ab omnium hominum memoria deleatur: innumeris denique dispendiis & calamitatibus afficiatur, qui homini ipse homo non solum misericordiam non præstare iuxta hanc charitatis legem voluerit: sed vi & violentia Christi pauperes, tum asperitate quadam & supercilio, tum iniquarum legum quibusdam labyrinthis vexat, & opprimit? Incidens vtrique

*Diua ex-
cratio in
pauperū op-
pressores,
& inuis-
sericordes.*

*In iniqua-
rum legū
latores.
Isa. 10.*

in illam prophetæ execrationem, qua in hęc
ba huiusmodi malè precatur: Væ, qui condan-
ges iniquas, & scribentes iniustitiam scripsit
vt opprimerent in iudicio pauperes, & vim
rent causæ humilium populi mei, vt essent
præda eorum, & pupillos diriperent. Quid
facieris in die visitationis, & calamitatis de
venientis? Ad cuius confugietis auxilium? Et
derelinquetis gloriam vestram, ne incurra-
sub vinculo, & cum interfectis cadatis? Et

Iaco. 2.

Iacobus: Iudicium, inquit, sine misericordiam
qui non fecerit misericordiam. Item Psalms
phus: Fiant, qui sunt huiusmodi, cōtra Domini
semper, & de terra disperat memoria eorum
propterea quòd non sunt recordati facere mi-
ricordiam: sed persecuti sunt hominem in-
& mendicum, & dolentem animo, vt inter-
rent. Vnde & maledictionē dilexerunt, & re-
eis: & noluerunt benedictionem, & elonga-
ab eis. Et quia induerunt maledictionem sicut
stimentum, & intrauit sicut aqua in interiora
forum, & sicut oleum in ossibus eorū, fiet in
eis sicut vestimentum quo operiri solent, & in
zona, qua semper præcinguntur.

*Oppresso-
res paupe-
rum, quo-
uis sicario
peius ho-
minem oc-
cidere.
Pro. 28.
1. Ioan. 3.*

Nec id quidem immeritò, utpote qui quos
viarum grassatore peius occidant, & peius
hominem. Quandoquidem si is qui subtrahit
liquid à parente suo, dicēs, Hoc nō est peccatum
particeps efficitur homicidæ, vt autor est Salomon:
mon: & , teste Ioanne, Omnis qui odit fratrem
suum, homicida est: homicida verò cum non

beat vitam æternam in se manentem: quis hunc
 grauioris homicidij tradendum non iure dixe-
 rit, qui non solum alterum odio plusquam Vati-
 niano prosequitur, sed & nihil non molitur, quod
 illius crudeliter inuadat atque diripiat qualencū-
 que possessionem? Omnis (inquit Hieronimus)
 iniquitas & oppressio, & iniustitia, iudicium san-
 guinis est. Et licet gladio non occidas, voluntate
 tamen interficis. Quin & illum quouis ferro du-
 rius enecare putandus est. Si enim illum ferro &
 sicca peremerit, illi vni tantummodo vitam eri-
 piet, & alioqui morituro. Si verò facultates inua-
 serit, eodē furto multos iugulabit, vt puta, vxorē,
 liberos, & familiam, quos ad famem & laqueum
 adigit: non tandem illi viuere malētes, quā mī-
 serē viuere. Eos enim (autore Chrysostomo) qui
 iuxta vias insidiantur, nisi prorsus ac subito irruer-
 int, obseruare facillimum fuerit: qui verò in me-
 diis vrbibus latrones imitantur, tãtò illis peiores
 existunt, quantò & difficilius obseruantur. Maio-
 re enim cōfidētia ea ipsa audent, quā illi qui ti-
 midilatantēsq; id tentant. Leges etenim eas, quę
 ad tollendam latronum malitiam latæ sunt, isti ad
 suarum cædium trahentes auxilia, scelestis piacu-
 lis vrbes impleuerunt. An tibi, dic oro, non vi-
 detur esse cæde peius, ad famem cogere paupe-
 rem, inque carcerem conicere, atque ita cum fa-
 me tormentis etiam tradere, ac flagris cedere
 innumeris? Tametsi enim per teipsum ista nõ fa-
 cias, causam eorum tamen cum præbeas, ma-
 gis ea facis, quā ipsi ministri. Homicida quip-

Hieron.

*Chrysosto-
 mus in ca.
 6. Epist. ad
 Rom.*

pe simul ac subito gladio percutit, breuique
 mento affligens, tormentum ultra non producit.
 Tu verò cum calumniis, contumeliis, insidiis
 tuis, lumen illi vertas in tenebras, eoque adducis
 ut millies mortem appetat: considera quæ ego
 illi, pro vna morte inferas. Et quod omnium
 pessimum, rapinam istam, avaramque circum
 tionem exerces, non quòd paupertate cogis
 aut fame impellaris: sed ut multo auro equi
 frænum, ædiùmque fastigium, columnarumque
 pita obducantur. Quanta quæso gehenna
 non sunt ista? quòd ad id ut lapides & pavimen
 tum, corporaque brutorum animalium, omnia
 istum tuum etiam non sentientium, exornes
 trem tuum, qui ineffabilium bonorum partem
 tecum est, tantòque honore à Domino tuo
 tur, in mille calamitates conicis? Canem sum
 pere curans, hominè, imò Christum, propter
 nem, eaque omnia quæ recensui, in extremam
 mis necessitatem concludis. Quid hac còfusio
 peius? Quid iniquitate hac grauius, Qui ad im
 nem Dei factus est, propter inhumanitatem
 deturbatus ac confusus stat: & mutorum inter
 quibus vxor insidet, auro plurimo splendent
 tes, auro micant & pelles, & ligna subregula
 Et si parada sit sedes, aut scabellum, omnia ex
 ro & argento parantur: membrum verò Christi
 is scilicet, propter quem Christus è cælis ad nos
 sanguinèque preciosum fudit, necessario
 alimento, propter tuam avaritiam potiri neque
 Lecticæ tuæ vndiq; sunt obornatæ: corpora tu

*Pauperum
 oppressores
 non inopi
 aut fame
 ad rapinam
 duci, sed
 ambitione
 sola.*

etor
 atqu
 mul
 lior
 habe
 la sic
 nica
 Tu v
 casic
 gunt
 cum
 part
 nica
 gen
 rò D
 imò
 glor
 quir
 tion
 qui
 tibi
 in c
 ipso
 rum
 dice
 lut ip
 vide
 ta ve
 hom
 los e
 nem

Etorum interea vestimento necessario priuantur:
 atque ita Christus ipse omnibus tibi & seruis &
 mulis, & leeticis, sede, pedum etiam scabello, vi-
 lior factus est. Quò fit rursus vt brutis ipsis non
 habeamus nos melius: sed multò etiam peius. Il-
 la siquidem cognata diligunt, & naturæ commu-
 nicatione, ad mutuam dilectionem permouētur.
 Tu verò licet cū natura innumeras acceperis oc-
 casiones, quæ ad domestica membra coniun-
 gunt & astringunt: vt potè quòd à Deo pariter
 cum illis honoratus es, quòd in pietatis religione
 participas: quòd innumeris bonis simul commu-
 nicas: brutis tamen sauior factus, multam dili-
 gentiam rebus inutilibus impendis: templa ve-
 rò Dei & fame, & nuditate percuntia despicias,
 imò saepenumero mille malis affligis. Quòd si
 gloriæ amore captus ista facis, oportebat ad ac-
 quirendam gloriam, magis fratris, quàm equi ra-
 tionem habere. Quàtò siquidem præstantior est,
 qui beneficio tuo fruatur: tantò etiam illustrior
 tibi ipsi studij corona textitur. Nunc verò cū
 in contraria incidas, innumerasque aduersum te
 ipsum accusationes contrahas, nihil tamen ho-
 rum omnium sentis. Quis enim tibi non male-
 diceret? Quis te non extremæ crudelitatis, ve-
 lut ipsius humanæ naturæ osorè accusabit, quum
 viderit te humanum genus dehonestantem? bru-
 ta verò, & cum brutis domum ac suppellectilem,
 hominibus præferentem? Non audisti Aposto-
 los enarrates, quomodo primi credentiū sermo-
 nem amplectētes, & domos vèdiderunt & agros,

*Brutis ipsi-
 sis nos in-
 humanio-
 res esse.*

*Apostolo-
 rum chari-
 tas in pas-
 cendis fra-
 tribus.
 Act. 2.*

vt fratres pascerent? Tu verò & domos rapas
 agros, vt equos exornes, & ligna, & pelles, &
 rietes, & pauimentum. Et quod grauius est
 solùm viri, sed & mulieres hanc insaniam
 niunt: viròsque blanditiis delinitos, ad inu-
 operam inducunt, vbique sumptus facere cog-
 tes, magis vbi non est opus, quàm vbi necesse
 exigeret. Et si quis illas, propterea culpa reu-
 pologiam, id est, meditatam defensionem cog-
 stim instituunt, plenam querelis, & accusati-
 multis: iam ista, iam illa fieri causantes. Quid
 horres talia causando? nō horres quòd Christi
 pauperem & equis, & mulis, & lecticis, imò
 dum scabellis annumeras? Quin neque par-
 cum istis nugis Christum coniungis: sed man-
 etiam partem ipsi, Christo verò vix minimam
 impendis. An ignoras quòd omnia, & tu, & tu
 quid habes, illius sunt? An ignoras quòd
 pus tuum ipse formauit? quòd animam la-
 est? quòd ornatum hunc omnem ipse con-
 buit? Tu verò ne minimam quidem retribu-
 nis gratitudinem illorum gratia rependis: sed
 etiam si habitatiunculam quampiam locasti
 multa vehementia censum exigis. Quum, in
 creaturam omnem in vsum acceperis, tantam
 orbem inhabites, nihil mercedis, ne minimam
 quidem reddere sustines: sed inani gloriæ
 tuæque omnia pariter dedicasti. Et item re-
 Haftenus Chrysostronus.

*In mulie-
res fatuas.*

*Omnia no-
stra, Chri-
sti esse.*

*Execratio
direptio*

Vis autem nosse qua benedictione cum illis
 qui sunt huiusmodi? Audi quid de illis dicat. Et

phera
perer
plant
earum
tia pe
nus,
item
tis pa
cente
mus
men
mus
possi
calcia
Dom
perbi
omni
com
eius,
tur, &
que
meri
tia re
uinæ
tura:
litate
quan
tanq
homi
hac r
no ri

pheta. Pro eo, inquit Amos, quòd diripiatis pauperem, & prædam electam ab eo tollatis, vineas plantabitis amantissimas, & non bibetis vinum earum. Quia cognoui multa scelera vestra, & fortia peccata vestra: hostes iusti, accipientes munus, & mendicorum iudicium peruertentes. Et item de fœneratoribus. Audite hoc, qui conteritis pauperem, & deficere facitis egenos terræ, dicentes: Quando transibit mensis, & venundabimus merces: & sabbathum, & aperiemus frumentum, vt imminuamus mensuram, & augeamus siclum, & supponamus stateras dolosas: vt possideamus in argento egenos, & pauperes pro calciamentis, & quisquilias vendamus? Iurauit Dominus per celsitudinem suam, quæ est in superbiam Iacob, si oblitus fuero vsque in finem omnia opera eorum. Nunquid super isto non commouebitur terra, & lugebit omnis habitatio eius, & ascendet quasi fluuius vniuersus, & eiicietur, & absorbebitur quasi riuus Ægypti? huc vsque propheta. Cuius quidem extremis verbis meritò sugillantur, qui turpis cuiusdam lucri gratia refugientes (vt verbo diui Ambrosij vtar) diuinæ præcepta legis, in fraudem conuertunt naturæ industriam, affectant inopiam, oprant sterilitatem, flent publicam fertilitatem, explorant quando sterilior prouentus: atque demùm captant tanquam latrocinij tempora, quibus in viscera hominum duri insidiatores obrepant: verius hac re eos occisuri, quàm quouis lethali veneno tincto mucrone. Quorum sanè improbitate,

*Christi
pauperum.
Amos, 5.*

*Ibid. 8.
In fœneratores &
vsurarios.*

*Fœnerato-
rum execra-
tio.*

*Vsurario-
rum des-
criptio.*

*Impiorum
huius tem-
pestatis ho-
minū ger-
mana des-
cripito.
Ezech. 22.*

*Allusio nō
pauca.*

*Sacerdo-
tes.*

Nobiles.

quum hic totus orbis scateat, sed & quisque in hoc seculo patrem & matrem (ut est apud Ezechiellem) contumeliis afficiat, aduenam calumnietur, pupillum & viduam contrister, sanctuaria Dei spernat, ac sabbatha polluat: Adhuc desint viri detractores, & fraudulentum ad effundendum sanguinem, & qui usuram & superbam avaritiam accipiant, & avarè proximos suorum lumnientur: Tum denique velut aes & stannum & ferrum, & plumbum, in medio fornacis Babilonicae existentes, scoria argenti facti sine: Quam mirum si, quum conuersi sint in scoriam, ita quomodo admodum congregatur argentum, & reliqua metallata, priusquam succendatur ignis in fornacem confluendum, sic eos Deus noster in furore suo congreget, & in ira sua requiescat, & confectum effundat indignationem suam super eos, & consumatq; igne irae suae? Si viam eorum in caput forum reddat, quò sic vel tandem illum reuerentium moderatorem cognoscant vexatione deitate intellectum spiritui, qui cum factis negantibusque potissimum quum vnumquemque incohibere videat, & pro virili anniti, ut more leonum gloriæ ad prædam, alterius animam deuoret: quomodo gloria capter: viduas electi populi sui multiplicatas in medio eius? Atq; imprimis Sacerdotes eius temnant legem suam: polluant sanctuaria sua in sanctum & prophanum non habeant distinctionem, & inter pollutum & mundum non intelligunt, à sabbathis suis auertant oculos suos? Deinde nobiles in medio eius sint velut lupi rapietes pro-

ad effundendum sanguinem, & ad perdédas animas, & auarè sectanda lucra? Adhæc prophetae li-
 niant eos absque temperamento, vidétes vana, & *Prophetae, quid, & concionatores.*
 diuinantes eis mendacium, dicétes: Hæc dicit Dominus Deus: quū Dominus non sit loquutus? *Vulgus promiscuum*
 strendò populus & vulgus promiscuū aliena occupent bona, & rapiant violenter egenū, & pauperē affligant, & aduenam opprimāt calumnia absque iudicio: Quū, inquam, hac tempestate, omnia hæc penes Christianos quoslibet, charitatis porrò prorsus oblitos, passim reperire liceat: adeò vt nunc Deus meritò possit cōqueri, se quæsisse ex eis virū qui sepè interponeret, ac statueret se in rupturam cōtra se pro terra, ne dissiparet eam, nec quidem inuenerit: hinc nemini mirum esse debet, si tam variis excruciemur anxietatibus & incommodis. Quandoquidem que patimur omnia, hinc oboriri necessū est, hoc est, à charitatis, vniuersa queq; pace stabili conseruantis, auersione. Ab ea potro auersi, alienatq; ab ipso vicissim Deo nos excidere atq; elōgari necesse est: quippe qui, D. Ioanne teste, sit ille ipsamet charitas. *Deus charitas.*
 De⁹, inquit, charitas est: & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Quod verò queat nemo charitati inherere, id est, ipsi Deo, nisi pariter illius obsecundet præceptis, ex suis apud eiusdem Ioannis Euāgelium vltro habitis sermonibus, perspicuè constat. Ait autem ille: Si diligitis me, mandata mea seruare. Et rursus: Si quis diligit me, sermonem meum seruabit: & pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionē apud eum faciemus.

Deus charitas.

1. Ioan. 4.

Ioan. 14.

E regione, qui non diligit me, sermones meos
 seruat. Cui sententiæ affinis est & illa Sapientie
 Qui timent Dominum, non erunt increduli
 verbo illius. & qui diligunt eum, conseruabunt
 ipsius. Et item: Qui timent Dominum, inquit
 quæ beneplacita sunt ei: & qui diligunt eum
 plebuntur lege ipsius. Haud dubiè quin charitas
 Ex quo quidem colligere est, Deum ipsum charitatem
 ratem esse: quam qui negligit, fieri vicissim
 posse, vt ipsum casto cum timore (qui in
 pietatè dicitur) diligat. Deumque diligere
 se, nihil esse aliud, quàm huic charitatis legem
 perare: quod & rursus idem Ioannes his
 comprobat. Scimus, inquit, quoniam cognouimus
 Deum, si mandata eius obseruamus. Quod
 perinde est ac si diceret: Certissima Christiani
 hominis nota est, scire & cognoscere Dominum
 hoc est, mandata eius obseruare. Germana quæ
 Dei cognitio in hoc consistit, vt re ipsa Christianitas
 nos nos esse commonstremus: hoc est, vt veritas
 des nostra habeat inuictam & perfectam charitatem
 sibi annexam: adeò vt neutra ab altera
 aliter separetur, quàm lux, illuminatio, & calor
 inuicem. Hæc qui habet cognitionem, intidet
 bet & notam Christianismi, & pignus spiritus
 in corde suo obsignatum spiritu promissionis
 sancto: ex qua utique & mandatorum obseruatio
 subsequitur. Qui enim se dicit nosse Deum
 mandata eius non custodit, mendax est, &
 eo veritas non est. Quò fit vt auersio à Deo
 datis, contraria sit Dei cognitioni: utpote quæ

Eccle. 2.

Psal. 110.

Eccle. 1.

*Deum nosse,
 est eius
 obseruare
 mandatis.*

1. Ioan. 2.

*Christiani
 hominis nota.*

qui huiusmodi fuerit, planè mentiatur, ac veritati ex diametro aduersetur: nō secus atque is, qui respondens & verba pronuncians, ait se non loqui, & vocem non emittere. Qui autem seruat verbum eius, verè in hoc charitas Dei perfecta est, id est, amicitia, societate, & fœdere, Deo iunctus est, indèque verè fidelis & perfectus. In hoc scimus, quoniam in ipso sumus. At qui dicit se in Christo manere, debet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare. Quomodo verò ille ambulauit? Vis nosse quomodo? Audi hoc ipsum de se prædicantem: Nemo tantam habet charitatem, vt animam suā ponat quis pro amicis suis, Quam sententiā corroborat & Paulus, cū Romanis in hūc modum scribit: Commēdat, inquit, charitatem suam Deus erga nos, quoniā cū adhuc peccatores essemus secundum tempus à patre vtique conditū ac præfinitū, Christus pro nobis impiis & peccatoribus mortuus est. In quo quidē Dei & bonitas & charitas mirum in modum se exerit, quòd charissimū suum tradit pro inimicis, filium vnicū pro seruis, optimum pro pessimis atque nequissimis. Neque verò quantū, quāq; eximiū sit hoc Dei munus facile quisquā intellexerit, nisi qui reputauerit humanitatē ipsam Christi chariorē esse Deo, ceteris omnibus rebus cōditis. Quod ex æstimatione & pretio corporis cuiusq; nostrū facile fuerit conuicere. Cuncta enim dabit homo pro vita sua, sicuti legimus apud Iob. Quis ergo tantā charitatē erga nos, vt pro nobis mortē oppetierit iustus pro iniustus, filius pro seruis, satis dignis laudibus exultet.

Charitas perfecta.

In Christo manere, quid.

Iuan. 15.

Rom. 5.

Charitas & bonitas Dei.

Iob 2.

1. IOAN. 4.

rit? Quis non diligat tantam bonitatem? quis redamet talem amorem? In hoc, inquit, in nos, apparuit charitas Dei erga nos, quod unigenitum suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum. In hoc est charitas, quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam prior dilexit nos, & misit filium suum pro peccatis nostris.

*Beneficia
qua habemus
à Christo.*

Habemus itaque in Christo non solum saltem cōciliatio nobis patre, sed & exemplum virtutum incommodorum, atque doctrinam sanctorum moribus. Quibus quidem muneribus, quid addi nobis potuit, aut maius? dicat aliquis, addi potuit. Sed nemo certè inueniet. Genitum illius & tormenta, si quis recolat, cuncto facto corpore & animo cohorrescet, & in tentatione, vel in latrone, & seditioso, & in ceteris, quanto magis in ipsa eadē bonitate, vnde

1. Pet. 2.
Psal. 118.

Vbi quidem quantum esset à nobis amandus, implexandus, venerandus, plus satis indicauit. Hec itaque via, quā nobis ille præiuit, nobis (inquit, tu) relinquens exemplum, ut sequamur

*Via, quam
nobis præiuit
Christus.*

eius: si quidem velimus, ut ipse cor nostrum dilatat, & in ipso maneamus, & ille in nobis quilla pace fruente. Iuxta quod idem idem cōmonefaciebat Ephesios D. Paulus: Estote (inquit, imitatores Dei, sicut filij charissimi, & in caritate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, tradidit semetipsum pro nobis oblationem hostiam Deo, in odorem suauitatis. Et item

1. IOAN. 4.

nes; Charissimi, inquit, si sic Deus dilexit nos

& nos debemus alterutrum diligere. Deum nemo vidit vnquam. Si diligamus inuicem, Deus in nobis manet, & charitas in nobis perfecta est. In hoc cognoscimus quod in eo manemus, & ipse in nobis: quoniam de spiritu suo dedit nobis. Si quis autem diligere Deum se falsim iactet, & fratrem suum oderit, mendacij reuincitur, Qui enim non diligit fratrem suum, quem videt quotidie: Deum, quem non videt, quomodo quæso diligere potest? Nimirum quum potissimum demadatum habeamus à Deo, per hanc vniuersorum pòdere, numero, & mèsura gubernatricem legem, vt qui diligit Deum, vicissim diligit & fratrem suum. Vt quemadmodum summam illam trinitatis vnionē conferuat & cōnectit charitatis coagmē: ita vinculo quodam mutui amoris homo copuletur cōsocieturq; homini, qui ad imaginē Dei factus est. Ad quod etiam amplexanduna & hac ratione adduci debet. Vt cū verissimum sit, ineffabilem illam trinitatem tanti duxisse hominē, vt eius gratia mundum condiderit, & rebus omnibus à se factis præfecerit: ipsum autem fecerit propter se, tanquam diuini templi antistitem, speculatorem operū, rerūq; cœlestium: vtique iustissimū est, non solū eum, qui tāta præstitit, Deū colere, sed & hominē diligere, qui sit nobiscū diuini iuris societate, & contubernio coniunctus. Nec enim fas est cultorem Dei, à Dei cultore violari & opprimi. Quūq; inter homines (vt verbis vtar pij illius Ludouici Viuis) tāta sit cognatio similitudinis in corpore, & toto animo, simūsq; oēs pari iure in mūdū

*Charitas
trinitatis
coagmē.*

*Ludouicus
Viuis, lib.
ad Sapiē-
tia mūg-
ductiōnē.*

inuecti, ad societatem, & vitæ communionem
 cti: ad hanc conseruandam, lex est à natura
 clamata, ne quis alteri fecerit, quod sibi factu
 nolit. Hoc vnum instaurator ille naturæ colli
 suum esse dogma professus est, sed explicatum
 illustratum. Nam vt humanā naturam ad firmi
 dinem Dei, quoad eius fieri potest, sublatam
 omnibus numeris consummaret, non modice
 tuum amorem imperauit, sed eorum quoque
 nos oderunt. Vt simus cælestis patris similes
 suos quoque inimicos amat: quod declarat, hoc
 ficiis illos prosequendo, & quidem maximis.
 vt hominum ingenium ita esse velit, vt bene
 in se illos velint, etiam in quos ipsi sunt male
 Mat. 5. Diligite, inquit, inimicos vestros, benefacite
 qui oderunt vos, & orate pro persecuentibus
 calumniantibus vos: vt sitis filij patris vestri
 in cælis est: qui solem suum oriri facit super
 nos & malos, & pluit super iustos & iniustos
 enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam
 dem habebitis? nōne & Publicani hoc faciunt
 Et si salutaueritis fratres vestros tantum, quid
 plus facitis? nōne & Ethnici hoc faciunt? Est
 ergo vos perfecti, sicut & pater vester cælestis
 perfectus est. Vbi quidem videre est, ad quem
 nem sapientissimus ille vitæ nostræ magister
 autor nos condiderit, & in quo nos velit eius
 tiores esse, quò eius perfectionem assequamur
 cum videlicet nobis dedit vnicum ad viuendum
 documentum, vt amemus: gnarus vtique vitæ
 nostram, si id præstaremus, fore felicissimam

*Inimici
 etiam di-
 ligendi.*

Mat. 5.

*Ad quem
 finem ho-
 mo condi-
 tus est.*

nec aliis quidem opus esse legibus. Cuius alioqui documenti solidum & veracissimum exemplar quod oculis nostris ad imitationem proposuit, sunt ipsius actiones. Venit enim Dei filius, non ut verbis modò, sed exemplo vitæ suæ rectam nos doceret viuendi rationem, ut illustratis sole illo suo animis nostris, apertè qualis quæque res esset cerneremus. Primum (inquit idem Viues) exercitus per omne genus patientiæ, quantam ostendit animi moderationem, in quâta patientia? impetitus tot tamque grauib; contumeliis, nemini remaledixit: tantum docuit viam Dei, aduersam detestatus. Vinciri se est passus, qui mundum euertere vel vnico poterat nutu. Calumniam quàm parienter tulit? Denique sic gessit sese, ut nemo in eo potentiam nouerit, nisi ad iuuandum. Rex & Dominus vniuersorum, per quem fecit pater hunc mundum, quàm equè tulit equari se infimis mortalium? Et propriam sibi domum, & charis suis ministris deesse alimenta? Cõditor, rectorque naturæ, malorum naturæ nostræ expers non fuit, esuriit, sitiit, delassatus fuit, & mæstus: quorsum hæc, nisi ad exemplum nostrum? Tam amicus pacis, concordiæ, charitatis, ut nullum vitium magis sit insectatus, quàm superbiam: & quæ illiuc oriuntur, arrogantiam, ambitionem, contentionem, dissilia, simultates. Ostendens nihil esse, cur quis vel ab externis sibi quicquam arroget, vel a corporeis, quum sint aduentitia, & aliena. Nec ab internis & virtute, quum à Deo dentur: & ob hoc ipsum tolluntur, quòd quis eiusmodi muneribus

*Actiones
Christi, no-
bis pro ex-
emplari
proposita.*

*Christus
nõ habuit
in hoc se-
culoybe ca-
pit suum
reclinaret.
Luc. 9.*

fese efferat, nec fontem atque originē agnoscens
despiciens eos, ad quorū vtilitatē hanc à Deo
pit. Et ad superbiam infringēdā, ne quis tanquam
subditus religioni, & seruator legis Euāgelicæ

LUCAS.

placeat, audiūmus ab eo: Quū omnia, quæ
præcepi, feceritis, dicite, Serui inutiles sumus

Quum itaque Christus vniuersum genus
humanum morte sua sibi afferuerit, tantōque
de seruitute diaboli redemerit, nemo ausus
temnere, nemo ludere animam, quam ita Do-
minus amauit, vt nihil cunctatus sit vitam suam
illo effundere. Pro vniuersis ille crucifixus
pro singulis. Ne spes illi fore rem gratam
oderis, quam ille amat. Hanc vult sibi referre
tiam, vt quemadmodum ipse Dominus nos
nos nequam, & pessimè meritos amauit
nos conseruos nostros. Hic inchoauit manum
hominum inter se & cum Deo charitatem

*Fundamē-
ta beatitudinis hic
primū à
Christo ia-
ta, sed in
cælo absol-
luta.*

est, humanæ beatitudinis iecit fundamenta, in
lo absoluit. Nemo se Christianum esse
nemo se Deo esse charum confidat, si quem
prosequitur: quū Christus nobis homines
nes cōmendārit. Hæc est vita, gratia, & lex
isti, sapientia humanum ingenium excedens
tate intelligentibus congruens: bonitate car-
alliciēs. Huic quum quis reluctatur & oppo-
luctari itidem diuinæ æquitati ac bonitati
est. Qua lege rupta, atque contempta, quid
superesse ad tui illuminationem fulgoris possit
Lucerna siquidem cuiusque est lex Euāgelica
iuxta illud regij Psaltis: Lucerna pedibus

*Lex euan-
gelica.
Lucerna
christiana.
na.
Psal. 118.*

mi Deus, est verbū tuum, & lumen semitis meis.
 Et Salomon: Mandatum lucerna est, & lex lux, &
 via vitæ, atque increpatio disciplinæ. Si ergo illam
 nō extinxis, sed, quemadmodum docet Petrus,
 animam tuam castigans in obedientia charitatis,
 in fraternitatis amore, simplici ex corde alterum
 attentius dilexeris, totum corpus suum lucidum
 erit, & quasi lucerna fulgoris illuminabit te: quò
 randem eruas animam tuam de morte, & pedes
 tuos de lapsu, vt coram Deo placeas in lumine
 viuentium. Sed si adeo nequam fueris, vt eo lu-
 mine contempto, tete inseras, communicésque
 operibus infructuosis tenebrarum, & non, vt fi-
 lios lucis addecet, ita ambules, vt illius fructus to-
 tis viribus carpas & amplexeris, qui versantur cir-
 ca bonitatē & iustitiam, & veritatē: totū corpus
 tuum, tenebrosum erit. Sicque (teste Iob) tua lu-
 cerna, qui impius sis, extinguetur, & superue-
 niens in te inundatio, dolores diuidet in te fu-
 roris sui. Porro si lumen, quòd in te est, aut esse
 debet, tenebras feceris, ipsæ tenebræ quantæ e-
 runt? Qui, inquit, diligit fratrem suum, in lumi-
 ne manet, & scandalum & offensio in eo non
 est. Qui autem odit fratrem suum, in tenebris
 est, & in tenebris ambulat, & nescit quò eat,
 quia tenebræ obcæcauerunt oculos eius. Per
 diem vtique (vt Iob loquitur) incurrentes
 tenebras: & quasi in nocte, sic palpantes in me-
 ridie. Vbi quidem apertissimè insinuatur, quan-
 tis tenebris inuoluantur illi, qui charitatis legi
 non assentiunt: indèque quantū inimici Dei

Pro. 6.

1. Pet. 1.

Mat. 5.

Luc 11.

Psal. 55.

Ephes. 5.

Fructus lu-

cis.

Iob 21.

1. Ioh. 2.

Iob 5.

Inimici
Domini.
Mat. 12.
Isa. 9.

Ibidem. 59.

Non immerito nos
multis calamitatibus afficit.

Psal. 36.

Isa. 59.

constituantur, iuxta illud eiusdem legis con-
 totis. Qui non est mecum, inquit, contra me.
 Et qui non colligit mecum, dispergit. At unde
 miki, ac disperseores? Quia (inquit Isaias) con-
 sum est retrorsum iudicium, & iustitia longi-
 tit. Et quia (ait alibi) corrumpit in platea veritas,
 aequitas non potuit ingredi. Et facta est veritas
 obliuionem: & qui recessit a malo, praedepre-
 Quod videns Dominus, malum apparuit in
 lis eius, quod nimirum non esset iudicium
 miratus est, quod non esset, qui intercedere-
 ergo auxiliaretur brachium eius? aut quomodo
 stitia sustineret? Idcirco indutus est iustitia
 rica, & galea salutis in capite eius. Indutus est
 stimentis ultionis, & opertus est quasi pallio
 lo: sicut ad vindictam, & quasi ad retribuendum
 indignationis hostibus suis, & vicissitudinem
 micis suis. Inimici namque Domini (auctor
 Psalte) mox ut honorificati fuerint, & ex
 deficientes quemadmodum fumus deficiet
 si quid Isaias credimus: Inimicos suos Dom-
 in tumultum verter.

Atqui, cum huius tempestatis homines
 iusmodi, nonne hinc facile perpedere licet
 iustam ultionem de eis capiat aequus ille
 arbiter, quamque meritam illis ceu suis
 reddat pensationem, quomodo variis calamitatibus
 finit eos affici? Vtpote quorum usqueadeo
 tiplicatae sunt iniquitates ante se, & peccata
 sciant solum in eum mentiri & peccare? Sed
 ab eo ita auersi, ne a tergo illum sequantur,

tim loquantur calumniam & transgressionem?
 Quoniam enim iusto libramine, iustaque censu-
 ra, & arbitrio, fieri possit, vt legis promulgator
 res tam impias, tamque iniustas, quales hoc secu-
 lo in suæ legis contemptum faciunt isti, ferat ac
 toleret? Non protinus inde intendat supplicium?
 non mox irroget verbera? mentes peruicaces nõ
 statim retundat? Supercilium, & altitudinem o-
 culorum, non deprimat? Porro humanas præce-
 piunculas si quis infringat, & in eas, quas Euan-
 gelicis in literis tantopere insectatur Christus, ho-
 minum doctrinas, cõmentitiasque ratiunculas, si
 quis qd moliat, piaculũ creditur, & penè inelui-
 bile crimen: tamen si, diuo Augustino teste, inanis
 sit illa censura, quæ diuinæ legis imaginem non
 gerit. Et Deus æquissimus ille rerum moderator
 & iudex, tam impiis tamque insynceris huius se-
 culi mortalibus, tam audacter, tamque impurè
 regalem eius immaculatamque legem contem-
 nere, infringere, conspurcare nõ verentibus, nihil
 quæso supplicij irrogabit? Nulla ferè amplius, aut
 quàm minima cernit penes illos, qui se eius veros
 cultores profitentur, vigere pietatis opera: fidem
 paulatim deficere: eius timorem de medio subla-
 tum: periisse de rebus iustitiam: & æquitate subla-
 ta, vbique dominari violentiam: fraudem, dol-
 lum, & circumventionem latè inuoluisse vniuer-
 sa: virtutem denique omnem locum vitio dedis-
 se, & celsisse quasi inutilem, omni malitia in quo-
 rumcũque mortalium pectora subintrare: & nihil
 mali inde illis immittet? Læsam maiestatem regiam

*Ab huma-
 nis præce-
 piõibus
 argumen-
 tum.*

*Augusti-
 nus.*

vlcisci fas est: repetūdarū accersitus, pœna platur atroci: à regibus & principibus conditūges cōtēnere, impunitū nō it: & qui diuinas exerit, pœnas non luer? Hoc profectō ab æquitate & iustitia prorsus foret alienū, quū de eo

Psal. 10.

fit, Quoniā iustus Dominus, & iustitias diligenter

Leones misisti à Deo

vos leones in Samariā missos fuisse, qui eos

in Samariam, qui occiderunt

derēt, qui ex diuersis vrbibus asciti, ad terram quam promissionis vocant, incolendam, à Sennasaro Assyriorum rege missi fuerant: propter

eos, qui diuinas leges spernebat.

quod legitima & ritus terræ sectandos ignota diuina pacta insuper Israelitis præscripta asperentur: suo tantū inculto ac barbaro more

4. Reg. 17.

re cupientes. Pari ratione nemini mirum debet, si non leones, vel pardos (quanquam

stros seculo visi fuerunt, qui eam ob rem necarunt) sed leonibus ipsiis plerumque

res, immaniorēsque hostes nobis immittat de nostra vesania pœnas sumant: nepe

illam, quæ Israelitis quondam data est, legem tam facile, tãque ab omni prorsus rigiditate

nam, tanta cū cōtumacia & supercilio floccimus. Etenim quotūqueque hac tēpestato

Isa. 33.

ris, qui (vt inquit Isaias) verba legis pōderet ambulet in iustitiis, & loquatur veritatem

proiciat avaritiam ex calumnia, & excutiat nus suas ab omni munere? Qui denique

claudat aures suas, ne audiat sanguinem: & claudat oculos suos, ne videat malum? Certe perpaucos

Leue. 5.

uenias. Circuite, inquit Ieremias, vias Ierusalem

aspicite, & cōsiderate, & querite in plateis eius, an
 inueniatis virū facientē iudiciū, & querentē fi-
 dem: & propitiū ero ei. Quōd si etiam viuit Do-
 minus dixerint: & hoc falsō iurabūt. Indēq; excla-
 mans: Domine, inquit, oculi tui respiciunt fidem.
 Percussisti eos, & nō doluerunt: attriuisisti eos, &
 reuerunt, accipere disciplinam. Indurauerunt
 facies suas supra petram, & noluerunt reuerti.
 Ego autem dixi, forsitan pauperes sunt, & stul-
 ti, ignorantes viam Domini, & iudiciū Dei sui:
 Ibo igitur ad optimates, & loquar eis: ipsi enim
 cognouerunt viam Domini, iudiciū Dei sui. Et
 ecce, magis ij simul confregertint iugum; rupe-
 runt vincula. Idcirco percussit eos leo de silua,
 lupus ad vesperam vastabit eos, pardus vigilans
 super ciuitates eorum. Omnis qui ingressus fue-
 rit ex eis, capietur: quia multę sunt prauaricati-
 ones eorum, confortatę sunt auersiones eorum.
 Et non dixerunt in corde suo, Metuamus Do-
 minum Deum nostrum, qui dat nobis pluuiam
 temporaneam, & serotinam in tempore suo,
 plenitudinē animę meęsis custodientē nobis. ini-
 quitatēs nostrę declinauerunt hęc, & peccata nō-
 stra prohibuerunt bonum à nobis. Quia inuenti
 sunt in populo meo impij, insidiatēs quasi aucu-
 pes, laqueos ponētes, & pedicas ad capiendos vi-
 ros. Sicut decipula plena auibus: sic domus eorū
 plena dolo. Ideo magnificati sunt & ditati, inraf-
 sati sunt & impinguati, & præterierunt sermones
 meos pessimē. Causā viduę nō iudicauerūt, causā
 pupilli nō direxerūt: & iudiciū pauperū nō

*Omniū nō
 strūm dē-
 riuā &
 obstinatio.*

*Animad-
 uerit hęc
 optimates.*

*Hominū
 cōstitū
 incogitā-
 tiā.*

judicauerunt. Tuum protinus eorum exitum
 & perditionem significans: Nunquid (ait) his non visitabo? dicit Dominus: aut super
 huiusmodi non vliscetur anima mea? Stupent
 mirabilia facta sunt in terra: prophetae propheta-
 bant mendacium, & sacerdotes applaude-
 bant in manibus suis: & populus meus dilexit talia: igitur fiet in nouissimo eius? Hactenus Ieremias
 Cui astipulatur & Sophonias, in hec verba: Quomodo
 imò, inquit, principes eorum, quasi leones
 gientes. Iudices eorum, lupi vespertini, nihil
 quum faciebant vsque manè. Prophetae
 vefani, viri infideles. Sacerdotes denique
 polluerunt sanctum, iniuste egerunt contra
 legem: & Dominus iustus in medio eorum
 metuet iniquitatem? Hoc est, non eis tantum
 inferet, quantum in illum inique egerunt, &
 iram concitauerunt? Eorum crimina non visitatur?
 Non vindictam sumet de iis, qui religionem
 suam quotidie corrumpunt? Maximè profertur
 Deus etenim, teste Nahum propheta, & vult
 est, & vliscens Dominus in hostes suos, iram
 reseruans inimicis suis. Dominus patiens, sed
 fortitudine, & nemini parcens, ostendit neminem
 esse innocentem.

Quibus quidem sententiis, nihil aliud vult
 ostendere propheta, quam quantum acriter
 eos Deus vindicet, qui suae legis obliuisci
 agunt & moliuntur, vt à charitate sint longi-
 ni. Porro, si nobis grandia imperaret, & nos
 viribus imparia, velut quòdam Israelicis: essent

*Propheta
 Sacerdo-
 tes, &
 Populus.*

Soph. 3.

*Deus emul-
 lator &
 vliscens
 in hostes
 suos.*

Nah. 1.

de murmurare forsan liceret: vnde legi oblectanda
 diuina possent arripere: tamen si quoquomodo toleranda,
 utpote discipuli & serui parere edictis didasca-
 li coacti. Tu enim quis es (inquit Paulus) qui Deo
 respondeas? At nunc qui sermone vnico, quò sanè
 breuiori, hòc & factu faciliore, nèpe tribus literu-
 lis còstante, videlicet Ama, suã legẽ voluit metiri:
 eidẽ renitẽtes acrioribus supplicijs nõ mulcabit?
 Quò spectat & illud Samuelis, cum nequissimum
 illum regẽ Saulẽ obiurgaret: Nũquid capit Do-
 minus holocausta & victimas, & non potius ut
 obediatur voci eius? Melior est enim obedientia,
 quàm victima: & auscultare, magis quàm offerre
 adipem arietum. Quoniam peccatum quasi ario-
 ladi est repugnare: & quasi scelus idololatriæ, nol-
 le acquiescere. Quemadmodum & David execra-
 tionem illis imprecatur, qui in diuinis præceptis
 non perseuerant. Maledicti, inquit, qui decli-
 nant a mandatis tuis, ò Domine.

Quò fit ut cum Sapiente còcludendũ veniat, in
 hoc legem còstitutã esse, ut si velis mandata ser-
 uare, sint eadẽ te etiam, conseruatura: iuxta illud
 eiusdẽ constitutionis, quod se roganti adolescenti
 cuiusdã respondit: Si vis ad vitam ingredi, serua mã
 data: utputa, Non homicidiũ facies: Non adultera-
 bis: Non facies furtum: Non falsum testimoniũ
 dices: Honora patrẽ tuum & matrẽ: Diliges pro-
 ximum tuum, sicut te ipsum. Sin secus egeris, no-
 ueris te itidẽ nullas non incursum calamitates
 & miseras, mortem denique ipsam: utpote quòd
 eisdẽ mãdatis te deducẽtib⁹, sint ante te còstituta

*Lex Evan-
gelica tri-
bus tantũ
literis cõ-
stat.
1. Reg. 15.*

Psal. 118

*Seruanti
diuina
præcepta,
vita pro-
mittitur,
negligenti
mors.
Eccl. 15.
Mat. 19.
Exod. 20.*

vita & mors, bonū & malū: vt quodecūq; istorū
 tibi arriserit, deligas & amplexeris. Si vitam mor-
 proptes, huic charitatis legi obsecundato, & ob-
 bene succedet. Iudicato, inquit Ieremias, manū
 diciū, & eruito vi oppressum de manu calūniā-
 ris, ne fortē egrediatur vt ignis diuina indigna-
 & succēdaris; ac nō sit qui extingat propter ma-
 etiā operū tuorū. Etenim Deus noster, ignis cō-
 mēs est. Si ergo volueritis, inquit ille, & audieris
 me, quæ bona sunt terræ māducabitis. Si autē
 lueritis, & nō audieritis me, gladius vos comede-
 os enim Domini loquutū est. Ecce vnde mors
 vita, bonū & malū, tenebrę & lumē, calamitas
 & cōpendia, benedictio deniq; & execratio. Qu-
 porrō si eximi tandē volumus, huic charitatis le-
 obaudire necessum est. Si, quos patres (inquit Pa-
 lus) carnis nostrę eruditores habuimus, tā solent
 reuerēbamur: quātō magis ob tēperabimus pro
 spirituū, & viuem? Et illi qdē in tēpore pau-
 dierū secūdū volūtātē suā crudiebāt nos: hic autē
 ad id qvtile est, nēpe in recipiēdo sanctificationē
 ei⁹, iuxta illud: Sācti estote, quia ego sanct⁹ sum.
 Quā porrō sanctificationē, nō (eodē teste Paul⁹)
 iciunia, nō erogatæ opes oēs in pauperum vltimū
 prestāt, nec hominē deo gratiosū reddūt: sola ho-
 prestat charitas. Si linguis, inquit, hominū loquor
 & angelorū, charitatē autē nō habeā, factus sum
 velut es sonās, aut cymbalū tinniēs. Et si habuerim
 prophetiā, & nouerim mysteria omnia, & omni-
 scientiam: & si habuero omnem fidem, ita vt
 montes transferam, charitatem autē nō habuerim

Jer. 21.

Hebr. 12.

A patribus
 reuerētia.

Hebr. 12.

Leuit. 19.
 20.

1. Cor. 13.

Charitas
 miraculis
 propheta,
 & angelo
 rum lin-
 guis præ-
 ferat.

nihil sum. Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas : & si tradidero corpus meum ita vt ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest. Videtis hinc, nullum charisma sine charitate perfectum esse? nullum donum sine dilectione aptum? Quicquid enim (auctore Chrysostomo) charismatis, aut doni quisque *Chrysost.* meruerit, desertum charitate non stabit. Omnia enim, quæ spiritus sanctus deuotis aut impertit, aut donat, aut charitate perficiuntur, aut sine charitate effectum nullum sortiuntur. Denique ipsum martyrium sine charitate impleri non poterit, licet charitas sine martyrio sola perfecta sit. Itaque si nec corpus ignibus traditum, & substantia donata pauperibus, nec communis sermo cum angelis, nec montes translati per fidem, sine charitate effectus habere non possunt, quid charitate sublimius esse poterit, cum ipsa charitas Deus sit? Adeo vt si iam quid illi comparaueris, parum sit; si quid sociaueris, minus sit, dum charitas Deus est, cui comparabile nihil est.

Hunc igitur si habueris, omnium virtutum decore adornatus es, apicem omnis perfectionis conscendisti; omnia habes, neque quicquam humanis sensibus deseruiens habes, nihilque cum fuerit, nihil deerit tamen: utpote quæ tota in habitu animi consistat, Nec votis petitur: quippe quæ, auctore Sapiente, *Sapient. 6.* indefessa custos diuinarum legum sit: sed in peccatore Christiana philosophia prædita nata, factis Christo dignis enitescit. Nullo, aut quam minimo vocis ministerio fulta, nullo vsu literarum indiget;

*Charitatis
encomium
ex diuo
Chryso-
stomo in cap.
13. ad Co-
rinthios E-
pistola pri-
ma.*

quippe quæ totius legis, propheticoꝝque au-
culorum vim complectatur atque compre-
dat, tacitis & occultis viribus adoptiuorum Ch-
sti filiorum animis irrepens, & illabês. Illa (inquit
suprà adductus Chrysoſtomus) si in hominum
nimis regnet, tâta est nobis allatura bona, ut in
legibus, non forensi strepitu, non pœnis, non im-
pliciis, non re vlla huiusmodi fuerit opus. Nec
si mutua se charitate omnes complecterentur
quis sit iniuriæ locus? Pugnæ, bella, cædes, sediti-
ones, rapinæ, fraudes, & mala protinus omnia, ac
men etiam ipsum malorum eliminaretur. Ad
ut arrabo meritò emerendæ sælicitatis dici po-
sit. Atque hæc vis est charitatis mirādæ, quod de
na quidem cætera omnia, vitij quiddam admittunt
habent. Ut qui nil sibi reliquum pro Christo ob-
cit, est vbi ob hoc turgeat tamen: linguarum pro-
ritus, arrogantia labore. Qui videri humilis vult
est sæpe cum ob hoc ipsum, intus multò altius
mum sapit. Charitas verò id genus omnibus mu-
lis caret. Est ea muro firmior, adamante solidior
& si quid aliud côm memorare indomitum possit
omnia vi sua charitas vincit. Hanc contra non
pes, nò paupertas quicquid potest. Imò ne super-
pertas quidè, aut opum excellètia: si qua charita-
tis scintilla extaret, bona quidè rerum illarum ob-
cerperem⁹: hinc quidè copiã, istinc verò securita-
tẽ. Nec habèdi sollicitudinẽ, nec paupertatis mo-
tum vllum perferremus. Hactenus ille. Charita-
(inquit Paulus) patiens est, benigna est. Ea nò in-
uidet, non agit perperam, nò inflatur, non est au-

*Charitatis
descriptio.
1. Cor. 13.*

bitiosa aut procax: non quærit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum: nō gaudet super iniquitate, cōgaudet autē veritati: omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Charitas nunquā excidit, siue prophetiæ euacuabūtur, siue linguæ cessabunt, siue sciētia destruetur. Charitas nunquā cessat, vbiq; prodest, vbiq; est vsui. Nunquā diligētibus Deum intermoritura est, æternū perseuerat, etiam in vita futura: sed reliqua dona abolebuntur. Siquidē in vita futura quilibet Deū apertē cōspiciet: non erūt illic qui prophetēt, aut linguis loquātur, ad reuelanda Dei mysteria. Erit nāque Deus omnia in omnibus. Quate si vis esse perfectus, hāc habe. Si enim hāc habueris ex puro animo, fidēq; non simulata prodeuntē, legem omnem implēsti. Sed & more sapientissimi illius Biantis (cuius sapiētia diuturnior est inter homines, quā patria Priene fuit) omnia tecum portas: pectore quidem illa gestans, quæ nō humeris, nō oculis, sed animo videri & æstimari debent: & quæ deniq; domicilio mētis interclusa, nec mortalium, nec deorum manibus labefactari possunt. Ea sola est, quæ pium hominem, & doctū reddit, tamen si quælibet alias mēte teneat artes vel sciēntias. Hæc si quidem vt politiora, sed vt non meliora fiant ingenia, faciunt: quoniam quidem sola virtus nascitur magis, quā fingitur. Conducent quidem illæ ad pietatem, ita si quidem in hanc te extendas, & vtare. Sed si frui cœperis, pietatem omnem semel extinguit: quippe quod litera, Paulo dicente, occidat; spiritus autem sit, qui viuifi-

*Biantis
sapiētia,
eius patria
diutur-
nior.*

*Sciēntiæ
polius
reddūt in-
geniū, non
melius.*

2. Cor. 3. cet. Nec vllum operaprecium est, si quis
 plinas perdiscat, ni simul & vitæ rationes
 quod est optimum, ad hanc nimirum charitatem
 accommodet, atque componat. Quæ aliquo
 in manentibus præsto est, ita fugientes non de-
 rit. Quò fit vt huius gratia flectat Paulus gratia
 sua ad patrem Domini nostri Iesu Christi, ex
 omnis paternitas in cœlis, & in terra nominatur
 vt tâto thesauro sui impertiatur. Illa similiter
 armatos volebat Petrus, cùm eos in huc modum
 hortabatur: Estote in fide omnes vnanimis,
 patientes, fraternitatis amatores, misericordiam
 inodesti, humiles: non reddentes malum pro
 malo, nec maledictum pro maledicto: sed e con-
 trario benedicentes, quia in hoc vocati estis, vt
 benedictionem hæreditate possideatis. Et aliquando
 infra: Estote prudetes, & vigilate in orationibus
 Ante omnia autem mutuum in vobismetipsis chari-
 ritatem continuam habentes: quia charitas operatur
 rit multitudinem peccatorum. Hospitalis caritatem
 cem sine murmuratione. Vt quisque accepit
 num, ita alius in alium illud ministrates, sicut
 ni dispensatores multiformis gratiæ Dei. Si quis
 loquitur, loquatur quasi sermones Dei: si quis
 ministrat, tanquam ex virtute, quam administrat
 Deus: vt in omnibus honorificetur Deus pater
 Iesum Christum, cui est gloria & imperium
 secula seculorum. Amen.

*A supra-
 dictorum
 excellentia
 exclama-
 tio.*

O magnum igitur, & inexuperabile charitatis
 numen quod tantorum bonorum causa est, & cogito
 go! O armaturam tutissimam, qua quis curam

& spe fultus, adeò validè contra quaslibet inimi-
 ci insidias, & assultus, valet atrium animi sui cu-
 stodire, vt possit in die malo non solum illi resi-
 stere: verum etiam vniuersa illius arma auferre, in
 quibus confidebat: atque in omnibus perfectè
 stare! O summis votis amplectendum robur, atq;
 perfectionis vinculum, nos nõ solum ad Dei cul-
 tum (vt verbis Ciceronis vtar) sed ad modestiam,
 magnitudinẽque animi erudiens, & ab animo
 taquam ab oculis caliginem dispellens, vt omnia
 supera, infera, prima, vltima, media videamus! Ex
 vna quidẽ parte ad domesticos fidei, in quos cu-
 pit nos Paulus potissimùm beneuolos esse ac pro-
 pensos: ex altera verò ad quoslibet etiam inimi-
 cissimos, diuinæ legis funiculo protensum. Ad il-
 los quidẽ placidè sese exerens: istos autẽ comiter
 & amicè, blandòq; trahens imperio. Tua profe-
 cto, ò bona charitas, mirabilis celsura, opus modis
 omnibus stupendũ, vt sic tua solius opera, se quis-
 que in Deum tam propenso animo attollat, & ele-
 uet. Dum alios tam fauorabili, & constanti bene-
 uolentia connectis & adglutinas. Alios licet im-
 merentes, tam benigno vultu, frontẽque tam ex-
 porrecta, vt sese mutuo complectantur, compell-
 lis, & exuscitas, Si esurit, inquit Paulus, inimicus
 tuus, ciba illũ: si sitit, potũ da illi: hoc enim si fece-
 ris, carbones ignis coaceruabis in caput illius. Vt
 illis tandem succẽsis vterq; igne diuini spiritus &
 amburamini, & erga datorẽ ad illum animandũ
 accendami. Tu præterea neutiquã tua mercede
 fraudadus, asserente illo qui mentiri non potest:

Luc. 11.

Colo. 3.

Gal. 6.

Rom. 12.

Pro. 25.

Charitasq;

prestantia

merces.

- Mat. 10.* Quicumque (ait) potum dederit vni è pusillis
calicem aquæ frigidæ tantum in nomine discipu-
li, amen dico vobis, nõ perditurus est mercedem
suam. Et rursus: Qui recipit prophetam in nomi-
ne prophete, mercedem prophete accipiet: & qui
recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti acci-
piet. Quæ sanè merx qualis aut quanta sit
si quæras, id ex Salomone obseruare poteris, qui
Prov. 11. inquit: Clementia præparat viam: seminans autem
iustitiam, merces fidelis. Quam explicat
Isa. 64. Isaias multò apertius: A seculo non est auditum
neque auribus perceptum, neque oculus vidit præ-
ter te, Deus, quæ præparasti diligentibus te. Et Pau-
lus: Qui parè seminat, parè & metet: & qui se-
minat in benedictionibus, de benedictionibus
1. Cor. 2. metet. Vnusquisq; prout destinavit in corde suo
2. Cor. 9. non ex tristitia, aut ex necessitate. Hilarem enim
dantorem diligit Deus. Potens est autem Deus
efficere, vt totum beneficium in vos exuberet, &
in omnibus omnem sufficientiam habentes, abun-
detis in omne opus bonum: sicut scriptum est, Dilige-
Psal. 111. rit, dedit pauperibus: iustitia eius manet in seculum
seculi. O verè ergo votis omnibus amplexanda
charitas, quæ tanto bono constat! Lex planè im-
maculata, sancta, & iusta, quæ ita conuertere ani-
mas valeat eorum, qui illam exprimere in animis
induxerint, vt ab his fluxis, labentibus & in pro-
fecto transiuris, in Deum abducat. Verè pax caritatis
diligentibus: vt quæ nunc non minus beneficia
quàm copiosa largitione, tam expeditam viam præ-
beat ad nanciscendum supernum illud æternæ sp-

licitatis brauium, nunc beneuolentia, gratia & fauore ad conciliandum ac demerendum nobis infestissimos quosque ac capitales hostes iter exhibeat. Cuius postremi haud ignarus Philippus ille Macedonum rex, quadam epistola filij sui Alexandri conatum, quo nitebatur quorundam Macedonū beneuolentiā largitione potius, quàm ipsa charitate contrahere, ita increpat: Quæ te, inquit, fili, ratio in hanc tam vanam spem induxit, ut eos fideles tibi futuros existimares, quos pecunia ad amorem tui cōpulisses? A charitate sola istud prestatur. O verè regium axioma. Quis non meritò diceret, si hominem ex nominis professione non agnosceret, quin peccus illud, vnde ista prodierūt, aliqua diuinitas occupârit? Ad eò christianè legis Euagelicæ suū vigorē reddidit, ut nō possit christianus. Cū facis (inquit Christus) prædium, aut cœnam, noli vocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos tuos, neque vicinos diuites: nequando & ipsi te vicissim inuitent, ac rependatur tibi beneficium. Imò cū facis conuiuium, voca pauperes, debiles, claudos, cœcos: & beatus eris, quia non possunt rependere tibi: rependetur autem tibi in resurrectione iustorum. Et Iacobus: Religio mūda, inquit, & immaculata apud Deum & patrem hæc est, Visitare pupillos, & viduas in tribulatione eorum, & immaculatum se custodire ab hoc seculo. Quapropter nolite (ait) fratres in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Iesu Christi gloriæ. Etenim si introierit in conuentum vestrum vir aureum annulum habēs

*Philippus
Macedonū
regis dis-
tum.*

Luc. 14.

*Vera reli-
gio.*

Iaco. 1.

*Personarū
acceptio
vitanda.*

Iaco. 2.

in veste cādida, introierit autem & pauper in
 dido habitu : & intendatis in eum qui in
 est veste præclara, & dixeritis ei, Tu sede
 ne: pauperi autem dicatis, Tu sta illic, aut sede
 scabello pedum meorum : nōne iudicatis
 vosmetipsos, & facti estis iudices cogitationi
 quarum? Nōne etenim Deus elegit pauperes
 hoc mūdo: diuites in fide, & hæredes regni,
 repromisit Deus diligentibus se? Itaq; si legem
 facitis regalem secundum scripturas, Diliges
 ximum tuum sicut teipsum, bene facitis. Si
 personam accipitis, peccatum operamini, re
 guti à lege quasi transgressores. Vbi quidē ille
 ram religionem, & pietatem Christianam, nō
 lūm consistere innuit in misericordia, & custo
 innocentia: sed in contemnenda quoque
 tione carnali: utpote quum non negligimus
 quibus res angusta domi est, & quos alioqui
 pere Christus commendauit, potentium
 titulos & qualitates in pretio habentes, spe
 licuius lucelli, vel gloria. Quod perinde est
 diceret: Fides religionis fundamentum est: religio
 docet charitatem, & misericordiam. Ergo si
 Domini Iesu habetis (qui doctrina & exēplo
 ra, misericordiā vbique cōmendauit) non oportet
 vitam istā agatis, qua fidem cōmendātes, charit
 tē & munificentia in pauperes interim negligitis.

Charitas itaque ad pauperes munerū largiēda
 gratuita, ad diuites beneuolētia, ad utrosq; armis
 mutuo se extēdit, & exporrigit. Quā alioqui si
 quamur dūcem, sub eius vexillis militantes, m

*Pauperum
 merx, &
 beatusudo.*

*Fides veli-
 gionis fun-
 damentū.*

*Charitatis
 effectus.*

vnquā neque pœnitendū, neq; à ratione ipsa dif-
 fonū cōmittemus: sed summa moderatione atq;
 tranquillitate animi, nōstra gerētur vniuersa: red-
 ditura tandem illa fructum pacatissimum iustitiæ *Hebr. 12.*
 exercitatis per eam. Si quidē in eius stadio sic cu- *1. Cor. 9.*
 rrimur, vt propositum brauium aīsequi adni- *2. Tim. 2.*
 tamur: in memoriam reducentes interim dignum
 corona fore neminē, nisi qui legitimē certauerit.
 Atqui si is, qui in agone cōtendit, tanto cū studio *A. minorā*
 ab omnibus se abstinet, vt corruptibile coronam *ad maius*
 accipiat: quantō nos magis cōnari oportet, vt im- *argumētū.*
 marcescibilem illam, & æternam præparatam in
 cœlis percipiamus? Qua ratione quidem motus *Ephes. 4.*
 D. ille Paulus, suos Ephesios obnixē obsecrabit,
 vt dignē ambularent vocatione, qua vocati erant,
 cum omni humilitate & mansuetudine, & cū pa-
 tientia supportantes inuicem in charitate, solliciti
 seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis. Haud *Ibidem 3.*
 inscius profectō fieri nō posse, vt illi iuxta diuitias
 glorię Dei virtute corroborarentur per spiritum
 sanctum in æternum hominem, quō sanē inhabi-
 taret Christus per fidē in cordibus ipsorū, nisi fi-
 xis in charitate radicibus. Vt sic vel tandē se in illū
 subducentes, succrescentēsq;, quē admodum filios
 lucis addecer, in filios perfectos euaderent, tanti-
 sper donec pertingerēt ad illum, qui habitat lucē
 inaccessibile. Ea nempe sola est, quæ nos viam &
 docet & munit illuc euolandi, vnde originē trahit *Charitas,*
 animus noster: & quę etiamnum tādē illuc nos *vita nostrę*
 prouehit, & comitatur. Quæ itē diuina illa arcana *dux.*
 nobis referantur, quod ex sui expressione ferre

debeamus premium ostendens: cōtra, quod et
cōtēptu dānum reportare. Hæc sola nos redit

2. Cor. 5.

ad patriam facit, si quidem illius cōmodo, qui
hîc degimus, & peregrinamur à Domino, nos
comparemus commodum. Huius caussa form

1. Mach. 2.

veri Christiani essemus, cum fortissimis illis
habebis totis depugnandum viribus: etiam
istes nostri die ipso Sabbathi nos aggredi & in-
dere conarentur: vel potius dira morte necesse
quàm hanc Dei legem prætergredi. Pro hac
uiter deceret (si boni æmulatores essemus) spiritum
illum Goliath, cū vniuerso Allophilorum agmine
Deo viuo male precanti, quinque lapillis ex
voluptatis torrente collectis, & in funda missis
contortis deiicere: omnes denique scelerum
strorum phalangas, quibus divinam iram in
excandescere, & sentimus, & experimur, fun-
re, ac penitus diruere. Quò sic vel tandem
legi ceu principi cuiquam obaudientes, solent
illam summamque gloriam assequeremur, quod
daturus est iis, qui verè cum diligunt.

Pauci hæc

tempestate

probi.

Iere. 18.

Quotumquemque verò hac tempestate
sic fultum inuenias, vt (quemadmodum est
Prophetam) vel si bene agere renuat, saltem
scat agere perversè, & reuertatur à via sua nec
dirigatque vias suas, & studia sua? Quò itidem
quum illum rerum æstimatorè, super malo quo
aduersum nos ob scelera nostra quotidie exultat,
& cogitat facere, pœniteat? nòsque, ac re-
nostrum iuxta dies antiquos ædificet, & placeat
Perpaucos sanè hoc æuo repereris. Quinimò
vsque

vsque ad malo addictos merito dixerim, ut non
 ore solum, sed opere quoq; compleat, quod eorū
 nomine ab eodem propheta dicitur: Desperavi-
 mus: post cogitationes nostras ibimus: & vnus-
 quisque prauitatem cordis sui mali faciemus. Cō-
 plures profectò hac tēpestate reperias huiusmo-
 di: ita ut ego ipse propemodū diffidā, illos posse à
 sua stultitia, à suo scelere, à sua prauitate & nequi-
 tia, cui sunt addictissimi, pedē referre: indēq; ad eō
 Deum nostrum, eam ob causam in iram aduer-
 sum incolas terræ maximè prouolutum à nostra
 vexatione pro sua iustitia conuiescere. Nisi pius
 ille hominum plastes & fictor, qui (ut Dauid lo-
 quitur) cognoscit figmentū nostrum, pro sua im-
 mensa miseratione & clementia, nobis suam ma-
 num auxiliarem porrigat, suūque extētum bra-
 chium in nostrū subsidiū è cœlis deleger. Intantū
 praua libidine detinētur omnes hac ætate, ut quis-
 que in Deum coniurāsse videatur, & quæ virtutis
 sunt, & Christianæ religionis, omnino refugiat, &
 abominetur: amplexetur autem è regione (ut est
 apud Prophetam) umbras, & stringat ventos, sic-
 que in omnium scelerum flagitia deuoluatur, &
 incrudescat. Et postea quis dixerit, nos indem-
 nes ferre & perpeti, quæ nobis in dies obue-
 niunt incommoda, & calamitates: & rerum e-
 uentui ascribendas censuerit. Præsertim cū
 Isaias ille diuino afflatus numine nedum hæc,
 sed & futuram ea ratione totius orbis desolatio-
 nem prænouerit, & hac luctuosa voce deplan-
 xerit: Ecce (inquit) Dominus dissipabit ter-

*Eorū de-
 speratio,
 qui suis
 concupiscē-
 tiis infer-
 uunt.*

Psal. 102.

Osce 2.

Isa. 24.

y

Totius orbis dissipatio, ob charitatis incuriam. ram, & nudabit eam, & affliget faciem eius, disperdet habitatores eius. Dissipatione dissipabitur terra, & direptione depredabitur: Dominus enim locutus est verbum hoc. Cuius quidem causam subinferes. Quia, inquit, terra infecta ab habitatoribus suis: quia transgressi sunt legem, mutauerunt ius, dissipauerunt fœdus sempiternum. Propter hoc, maledictio vorabit terram, & percabunt habitatores eius. Ideoque insanient careres eius, & relinquentur homines pauci. Per quid sit ius, aut fœdus sempiternum, ob cuius dissipationem, mutationemque, hinc cõminatur Dominus se terram dissipaturum, nudaturum, eam faciem afflicturum, satis elicitur ex ea Christi sententia, qua vult neminem alteri facere, quod fieri nolit: & è diuerso, alteri vnumquemque facere, quod sibi vult fieri. Ea utique sententia, hinc cõtinuè comprehendens, legum omnium, & naturarum, & Mosaicarum, & Evangelicarum summam atque cõberantiã. Alter alterius onera portate, inquit Paulus: quò sic tãdem adimpleatis legem Christi. Quod quidem ille, quoniam fieri nõ potest, vt homo viuat absque defectu (vt verbis vtat D. Chrysostomus) admonet, ne rigidi simus expensores aliorum delictorum: sed toleremus etiam proximorum defectus, vt & nostrorum tolerantur ab aliis. Similiter enim in structura domus non omnes lapides eadem habent locum, sed hic quidem in angulo commodus, ad fundamenta non item: ille contra, ad fundamenta commodus est, non item in angulum: itidem sanè est in corpore, quod

Legum omnium summam.
Mat. 7.

Gala. 6.

Chrysostomus.

Ecclesia. Quin & in nostra carne licet idem cer-
nere, attamen aliud membrum ab alio toleratur,
nec omnia ab omnibus requirimus. Nam ex cō-
muni facta collectio, & corpus & ædificium con-
stituit. Istuc est perinde ac si diceret, exempli gra-
tia, ille iracundus, tu somnolentus. Tolera igitur
illius acrem impetum, vt vicissim ille tuam ferat
segnitiem. Ita fiet, vt nec ille peccet, dum abs te
toleratur: neque tu, dum in iis, in quibus molestus
es, sustineris à fratre tuo. Ad hunc autem modum
vobis inuicem, vbi lapsus imminet periculū, ma-
num porrigentes, mutuis officiis implete legem,
sic vt vnusquisque quod proximo deest, sua tole-
rantia suppleat. Porro nisi sic egeritis, sed quisque
proximi vitam tēdat excutere, nūquam inter vos
fiet quicquā eorū, quæ fieri decet. Vt enim in cor-
pore si quis ab omnibus mēbris eundem postulet
vsum, nūquā cōstiterit corpus: sic & inter fratres
graue bellū erit, si ab omnibus omnia requirimus.
Hactenus Chrysosto. Ea itaq; est huius legis cha-
tatis vis, hæc iuris fœderisq; sempiterni energia:
nimirum vt sic adinuicem supportemus onera,
ne quid alteri faciamus, quod nobis fieri nolimus:
nisi variis calamitatibus & miseriis illud infringē-
tes affici malumus, iuxta illud Mosaicum: Si no-
lueritis, inquit Dominus, recipere disciplinam, sed
ambulaueritis ex aduerso mihi, ego quoque con-
tra vos auersus incedam, & percutiam vos septies
propter peccata vestra, inducāque super vos
gladium vltorē fœderis mei. Cūque confugerit-
is in vrbes, mittam pestilentiam in medio vestri,

*Cuiusque
defectus
tolerantia*

*Diuina cō-
minatio, in
sua legis
preuaria-
tores.
Leuit. 24.*

& trademini in manibus hostium, postquam
 fregero baculum panis vestri: ita vt decem
 lieres in vno clibano coquat panes, & reddat
 ad pondus: & comedetis, & non saturabimini
 item reliqua.

Non itaque aliud existimaueris significare
 luisse Christum, cum nobis imperat ne mihi
 lum inferre, sed e regione alterum alterius
 ra sufferre, quod illa leuora reddantur, quam
 iam iam pluribus explicuimus, nimirum vt
 mus proximum nostrum aequè atque nosmet
 sos. Si enim proximum tuum vt par est dilexeris
 haud secus illi bene voles & precaberis, atque
 biip si. Illius aduersa non minus agreferes, & pro
 speris adgratulaberis, quam si tibi illa successerint.
 Nihil ei mali probrosè inferes, criminisq; impu
 ges immeritò: sed nec quid illi iniusti facinorosi
 obicias, cateraq; huiusmodi permulta. Quia
 ab altero quidem illi inferri aut obici iniuste po
 tieris: sicut noles vt quis te aliqua lacefceret iniu
 ria: aut ille aliorum dente te corrodi permittat.

*Vera dile-
 ctio quid
 praestat.*

*Ludouic⁹
 Viues.*

Mat. 5.

Non natio (vt verbis illius non minus pij, quam
 docti Ludouici Viuis vtar) affectum huc mittit
 non ciuitas, non cognatio, non professio, non
 conditio, non ingenium, vt pote quod vnus sit
 nium pater Deus, que tu edoctus à Christo
 tidie patrem compellas. Non tibi erit turpe, in
 trem illum habere vel etiam abiectissimum, vel
 pauperrimum, vel pannosum, vel sentum, vel
 nique squalidum, quem Deus non dedignatus
 filium. Si quem arbitraberis iniquo aut infame

esse in te animo, nullum laborem aut operam re-
fugies, quò illum quacūque ratione lenias, & pla-
ces tibi. Neque in ea re vel precibus, vel obse-
quio, vel fortunis parces, modò tibi gratiam om-
nium pares, celerem viam ad gratiam. Neminem
iridebis, cogitans quod vni alicui accidit, posse
cuius accidere. Verùm potius Deo gratias ages,
quòd te extra eam sortem posuerit: & orabis, tū
tibi ne quid tale accidat, tum illi sic afflicto saltem
remedium aliquod, vel æquum animum: & ipse
subuenies, si potes. Crudelis quippe animi est, a-
lienis malis gaudere, & non miserari communem
naturam. Esto hominibus misericors, & conse-
quere à Deo misericordiam. Fortuna & casus hu-
mani, sunt omnibus communes, vnicuique mi-
nantur, vnicuique impendent. Hoc amore homi-
nibus debito, nihil existimabis posse te facere
aptius & congruentius, quàm si maximum bo-
num, hoc est, virtutem, eis procuraueris: si studie-
ris vt omnes, si potes, vtique quā plurimos reddas
bonos. Illud tuum inducens in animū, nihil magis
amori dissonū, nihil dānosius aut deterius te pos-
se facere, quā si quos malos reddideris vel sensi-
bus, vel exemplo, vel vllò alio incitamento. Primū
omnium & felicissimum est, si ames, etiam odio-
sus: sed iucundissimum quoque est, & maximè tu-
tum amari. Nullæ certiores opes, quàm certæ a-
micitie. Nullum potētius satellitium, quàm amici-
fideles. Solem è mundo tollit, qui è vita amici-
tiam. Sed vera & solida, & duratura amicitia tan-
tummodo est inter bonos, inter quos facile amor

*Crudelis
animi si-
gnum.*

*Nihil ma-
lo exemplo
deterius.*

*Vera ami-
citia.*

Quomodo conciliatur amicitia. coalescit. Mali nec inter se amici sunt, nec cum bonis. Ut ameris, certissima & breuissima per viam: nihil enim sic amorem elicit, ut amor. Conciliatur quoque virtute, quae naturaliter amabilis est, ut vel ignotissimos ad se amandum inuitet & trahat. Tum etiam virtutis signis, morum, consuetudine, modestia, pudore, humanitate, comitate, affabilitate: si nihil vel dixeris, vel feceris, quod arrogantiam, vel insolentiam, aut petulantiam, aut obscenitatem respiciat; omnia sunt decora, mitia, lenia, & pura.

Fœderis diuini efficacissima vires. Hæ sunt ergo huius diuini fœderis vires vel efficacissimæ: nepe ut nulli iniuriã inferas, iuxta illud Salomonis; Ne moliaris amico tuo malum, quia ille in te habeat fiduciam. Deinde ut nihil non pro causa suscipias, feras, & patiaris, modò à diuini mandatis non dissideat. Nam, eodem Salomone dicente, qui negligit damnum propter amicum iniustus est: Contra, qui damnum infert, haud dubie quin iniustus & nequam merito censendus.

Ibidem 12. illud Iob: Qui tollit ab amico suo misericordiam, timorem Dei derelinquit. Atqui quum, eodem

Prou. 8. 29
9. 14. 15. Sapiëte teste, timor Domini sit fons vitæ, & principium sapiëntiæ, malumq; quodlibet odiat, & per eum declinet omnis à malo: per misericordiam veritatem & fidem purgentur peccata, nulli mirum videri debet, si qui hac tempestate eundem Dei timorem, misericordiam, & fidem contemnunt & deserunt, vitæ vitam mortem incurrant, velut insani & excordes ferunt in quolibet scelera, indeq; ad eò mille in dies calamitatum generibus afficiantur, in finitibus denique bellis

famis, pestilentie, & heresum assultibus totus ager Christiano disturbetur. Rationi quippe par est & cōsectariū, vt qui (iuxta D. Petri exhortationē) animas suas castigare nolint in obedientia charitatis felicitatis vtique & pacis matre, & cōiuge (quod aiunt) sospitatoris magni Iouis: suæ itidē inobediētiæ ferant auctoramentum. Etenim, teste diuo Augustino, quisquis præceptis nō obtēperat, reū & pœnæ debitorē se astringit, & cōstituit. Quod enim præcipitur, imperatur: quod imperatur, necesse est fieri: si nō fiat, pœnā habet. Vbi consiliū datur, offerentis arbitriū est: vbi præceptū, necessitas est seruiētis vt obediāt, vel imperantis vt ei obediatur. Quod alta mente repositū habens iustus ille, pius iuxta & misericors Tobias, & mala quæ hinc meritō & sibi, & conceptiuis suis accidissent reuoluens, cū apud Babylonicos captiui detinerētur, hac lugubri voce lamētabatur & ingemiscebat: Iustus es, Domine, & omnia iudicia tua iusta sunt: & omnes viæ tuæ misericordia & veritas, & iudicium. Quoniā non obediuimus præceptis tuis, ideo traditi sumus in direptionem, & captiuitatem, & mortem, & fabulam, & improperium omnibus nationibus, in quibus dispersisti nos. Eodem quoque spectat & illud, quod apud Daniele habetur, vbi cū sua, tum sui populi peccata confiteretur: quod, ne prolixius istis immorer, hīc omitto. Innuere porrō volentes illi, non iniuriā variis calamitatibus & miseris affici, qui à natua diuinæ oleæ radice fastu quodam & philautia desciscunt. Etenim si massa

1. Pet. 2.

Augustinus.

Legis diuina comēpti a scribis Tobias. quod cum suis in captiuitate esset. Tob. 3.

Dani. 9.

*Elegans
venusta-
que allu-
sio masse
& rami,
sed est, ho-
minis, ad
radicem
Christum.*
Rg. II.

1. IOAN. 3.

IOAN. 15.

1. COR. 3.

*Sine vera
vite Chri-
sto, nos ni-
hil boni ac-
gere posse.*

sancta fuerit, fuerit & sancta conspersio. Si rami
similiter & radix. Sed si rami, alioqui præter
turam velut ex filuescentis oleastri baccis ere-
ti, & hortensi oleæ insiti, defracti sint, aut de-
guescant: neutiquam sanè fieri poterit, ut rami
confortes, & pinguedinis oliuę participes euan-
Quonam pacto enim fieri posset, ut radix
mum sustineat marcidum & fatiscentem: aut co-
tè aduersus radicem sese efferentem? Aut qua
tione reliqua conspersio sancta inueniatur, si
libatio, seu primitiæ sanctæ non fuerint? Nam
sanctum, propitium, ac placabilem nobis inue-
ri Deum cupimus: nobis itidem ex officio inue-
bit, ut pro virili parte nos illi puros exhibeamus.
hoc est, ita abstinemus a vitiis & concupiscenti-
tis, ut nulla impuritate coinquinemur. Nā, ut
Ioanne, omnis qui habet hanc spem in eo, sancti-
ficat se, sicut & ille sanctus est. Porro omnis qui
in eo manet, non peccat: & omnis qui peccat
hoc est, qui in peccato & iniquitate sua, quæ
ex perfidia, perseverat, non vidit eum, nec cognovit
eum. Indeque haud dubium, quin verus agricola
Deus pater ramos huiusmodi sit sublarus, & in
ignem tribulationis & angustiarum mittens, quod
ardeant, & iacturam patiantur. Quod in
pampini parabola à vite defracti, appositè docet
Christus apud Ioannem. Sicut palmes, inquit, non
potest ferre fructum à semetipso, nisi manserint in
vite: ita nec vos, nisi in me manseritis. Ego quippe
sum vitis vera, vos autem palmites. Qui ergo
manet in me, & ego in eo, hic fert fructum

multum : quia sine me nihil potestis facere . Si manseritis in me , & verba mea in vobis manserint , quodcumque volueritis petetis , & fiet vobis . Si quis verò in me non manserit , mittetur foras sicut palmes , & arefcet , & colligent eum , & in ignem mittent , vt ardeat . Hactenus Christus . Vbi quidem ipsius tum bonitas , tum seueritas nobis alta mente contemplanda proponitur : bonitas quidem in eos , qui sincero ex animo eius legi obsequuntur , & mandata obseruant : seueritas verò in eos , qui secus agunt .

Ro. II.

Proinde solerti animaduersione attendendum venit , ne in idè peruicaciæ & obdurationis quis nostrum labatur & incidat : alioquin & ipsi excidemur . Si enim Deo naturalibus ramis , suis nimirum conciuibus & domesticis ob suam ipsorum incredulitatè , contumaciã , & cor pœnitere nesciũ , non pepercir : sed à sua diuina gratia , ceu ex oliua , in frugiferos ramos , & ex vite inutiles palmites præcidit , tantisper dum (vt Paulus loquitur) plenitudo gentium intraret : quonã tandè pacto , illum tibi indultum existimas , qui cum ex oleastro exectus sis , & præter naturã insitus in verã oliuam , adeò tamen effeferaris animo , vt vix reputes aliquid misericordiæ te assequutum ? Adeò cœcutias , vt penè obliuisci videaris te a veteribus peccatis esse purgatũ ? Indèq ; adeò quadã velut indulgètia factus deterior , dissolutaris , vt eius legè tam impudèter cõtènas ? Quod quàm verũ sit , vel ex hac re manifestum est , quòd videlicet in scelera tua intantum occalueris , atque peccatus adeò impœnitès , durũque , & in misericor-

2. Pet. I.
Huius temporis mortalium duritia, et cor pœnitere nescium.

diā flecti nesciū gestes, vt nulli, pro huius charitatis legis p̄scripto, velis illā impendere: & ea m̄sura tuū fratrem metiri, qua mensus est te Christus. Qui enim animo repetit se ab alio beneficiū accepisse cū eo maximē indigeret, certē p̄p̄osior esse cōsuevit ad vicissitudinē rependendā: si detur locus, & ille, à quo affectus est, opus beneat. Atqui quū (teste Dauide) Dei sit orbis & plenitudo eius, feceritque mundū (vt ait Paulus in actis apostolicis) & omnia quæ in eo sunt, nullius indigus, cū ipse det omnibus vitam, & rationem, & omnia: hanc solū à nobis vitam exigit, vt eam, quā nobis tātōpere & suo exēp̄lo & hinc abiens ad patrem commendauit, charitatē amplexemur. Vt hominē homini tātōpere commēda tū ipse homo admet, etiāsi indign⁹ est ametur: hac sola mot⁹ ratione q̄ Deus dignus cui obediat. Vt oēs se induant (vt autor est Paulus) sicut electi Dei, sancti, & dilecti viscera misericordiæ, benignitatē, humilitatē, modestiā, patientiā: inuicē supportantes, & donātes alterutrum: quis aduersus aliquē habet querelā. Et sicut Dominus donauit nobis omnibus: ita & nos. Super omnia autē hęc, vt charitatē oēs habeant, q̄ est vniuersū lū perfectionis. Et vt pax Christi exultet in cordibus cuiusque nostrū, in quam & vocati sumus in vno corpore: & grati simus. Vt denique quicquid facimus in verbo aut in opere, id omne faciamus in nomine Domini nostri Iesu Christi gratias agētes Deo & patri per ipsū. Hęc, inquit, sola est vicissitudo, quā ille p̄ tātis beneficiis, q̄

Psal. 46.

Act. 17.

Colo. 3.

bus nos impartit^o est, à nobis sibi impedi postulat

Atqui primo homine peccate, altiore nimirum conditione sua ambiente, tantum abfuit, ut quod affectabat, sit assequutus: ut etiam à Dei similitudine, in eam quæ pecudibus communis est delapsus, nihil eo sit factum infirmius, nihil imbecillius, nihil æquè aliena ope indigum. Atque dum quid maius esse conatur, quam angelus, minus sit, quam homo. Adeo sane, ut qui paulò antè nulla re opus haberet, mox factus sit rerum omnium inops: illic forsitan simul atque in lucem exceptus est, digna morte periturus, nisi interno illo diuini spiritus afflatu doceretur suam vitam & salutem ab aliorum auxilio pendere. Idque duplicem ob causam à Deo factum. Vna quidem, ut coerceret amputaretque totius elationis radicem, quæ à primis parentibus perque liber alium generis propagatorum, ad posteros transfertur. Altera, occultissimis quibusdam Dei consiliis: ut videlicet vni desit rerum opulentia, alteri sanitas, alij perspicax ingenium, ut essemus alter alterius causam promerendæ salutis. Ditiores, ut subuenientes egestati fraternæ. Dei misericordiam hac ratione promererentur. Cuius rei haud inscius Paulus, suos ad hunc modum hortabatur Hebræos: Beneficentiæ & communicationis nolite obliuisci: talibus enim hostiis promeretur Deo. Pauperiores, ut diuitum liberalitate recreati, Deo gratias agerent pro bona mente illorum, atque precibus suis eodeo commedarerent: quo ille, qui semper seminanti suppediat, & panem ad manducandum præstaret, multiplicaretque seminem eorum, & augeret incrementa frugum iustitiæ:

Primus homo diuinae rationis affectans, in similitudinem pecudum lapsus est.

Duplex ratio, quare homo factus sit rerum omnium indigentus.

Hebr. 13.

2. Cor. 9.

vt in omnibus locupletiores facti, abundantius
 omni simplicitate, quæ operaretur per eos gra-
 tiarum actionem Deo. Quoniam ministerium
 huius officij, inquit, non solum supplet ea quæ
 defunt sanctis, sed etiam abundat per multas gra-
 tiarum actiones in Domino: per probationem
 ministerij huius glorificantes Deum in obedien-
 tia confessionis suæ in Euangelio Christi, & sim-
 plicitate communicationis suæ in illos, & in mo-
 nes, & in ipsorum obsecratione pro eis. Perpe-
 debat nimirum æquus ille cordium perspectus
 nunquam inter utrosque societatem vel diuina-
 nam, vel fidam, nisi metu quodam contineretur
 se eò delabi, quò alterius ope egeret. Quippe
 quòd neminem sic euexerit mutabilis fortuna
 fauor, quin aliquando ad implorandam inferio-
 ris opem vel inuitum deiiciat. Et, si quid Marci
 Tullio credendum est, qui nullum esse genus rei
 asserit libro quem de oratore edidit tertio, quod
 aut auulsum à cæteris, per seipsum constare, aut
 quo cætera si careant, vim suam atque æremiti-
 tem conseruare possint. Quod vt exemplo fer-
 maret ille, qui cum in forma Dei esset, non alieni
 duxit nostri causa se adeò exinanire, vt serui ser-
 uam sumpserit: nonnullarum mulierum mini-
 sterium non abnuir, neque dedignatus est: id quod
 cum frequenter, vt est apud Lucam, tum vel per-
 tiffimum, cum ab impiis militibus duceretur ad
 supplicium. In hæc sanè nos erudiens, propen-
 siores, officiosioresque nos esse debere in fratres
 nostros, si quouis modo egerent ope nostra,

*Charitatis
 ministerij,
 quid effi-
 ciat.*

*Aurea sen-
 tentia.*

Ephes. 2.

*Luc. 8. &
 23.*

Mat. 27.

auxilio. Quod & ab eodē edoctus Paulus, suos ad
id exēpli imitādi, ita inuitabat Hebræos: Nō iniu-
stus est Deus, inquit, vt obliuiscatur operis vestri,
& dilectionis, quā ostēdistis in nomine ipsius, qui
ministrāstis sanctis, & ministratis. Cupimus autē
vnūquēque vestrū eandem ostentare sollicitu-
dinem, ad explerionē spei vsque in finem: vt non
segnes efficiamini, verū imitatores eorum, qui
fide & patientia hæreditabunt promissiones.

Hebr. 6.

Porro decet vt imago suo archetypo respon-
deat. Nōne etenim specula bona fide reprēsen-
tant imaginem rei obiectæ? Ita & noster omnis
conatus, qui ad Dei imaginem conditi sumus, &
qui templum Spiritus sancti à diuo Paulo voca-
mur, eò spectare debet, vt pro virium nostrarum
conamine, omnium bonorum ideam Christum
sic imitemur, vt, iuxta Paulinum documentum,
nemini quicquam debeamus, nisi vt alter alterum
diligamus: in simplicitate (vt pluribus iam iam
edisseruimus) firmiter conseruantes innocētiam,
in charitate diligentiam, modestiam in humilita-
te, diligentiam in adiuuandis laborantibus, mise-
ricordiam in fouendis pauperibus, in sectanda
veritate constantiam, in disciplina perseuerantiā,
in omni vitæ ratione mentis integritatem: vt cum
tandem, huic charitatis legi obtemperantes, ea fe-
cerimus quæ illa præcipiuntur, eius constitutor
iam non dicat nos seruos (vt apud Ioannem se
facturum pollicetur) sed amicos.

*Ab ima-
ginis re-
presenta-
tione.
2. Cor. 6.*

Rom. 13.

*Ioan. 13.
Praeposte-
rū hominū
iudicium.*

Sed quid hoc tandem rei est? Sacrilegium cen-
setur inexpiable, si quis quippiam è loco sacro

fustulerit, honorem imagini nō exhibuerit: & si
ue censetur crimen, viam Dei imaginem
lare? Et leue videbitur, aliam à Christo, Euan-
cisque præceptis diuersam vitæ rationem in-
cere: quò pauperuli & viduæ, viua Dei tem-
expillentur, fraudentur, cauillentur, opprimuntur
ad viuum vsque exedantur? Vtique cum vera
imaginem Dei colere, homini propter Deum be-
neficium grato animo conferre: atque ipsius

2. Cor. 9. Paulus hilarem datorem asseueret Deum diligere? Vnde non video à ratione diuersum, si hoc
duxero auream quandam diui Clementis senten-
tiam ex libro quinto, quem ad diuum Iacobum
fratrem Domini scripsit, ad hanc rem opprobri-
Clemens. cientem. Ea est autem huiusmodi. In omni honore
ne imago Dei est, in omnibus verò aliis similitudo:

Quomodo imago Dei honoranda est. sed vbi benigna anima est, & mens pura. Si-
go verè & synceriter vis honorare imaginē De-
nos tibi quod verū est aperiemus: scilicet, vbi
mini, qui ad imaginem Dei factus est, beneficia
honorem & reuerentiam deferat: esurienti panem
bum, sitienti poculum, nudo indumentum, ægri
obsequium, peregrino hospitium, & in carceribus
posito necessaria subministret: atq; hoc erit quod
verè Deo delatum reputabitur. Hæc autem
tantum ad honorem Dei imagini cedunt, vt qui
ista non fecerit, contumeliam imagini diuinæ in-
tulisse credatur. Certus item sis, quòd qui homici-
dium facit, aut adulterium, & quicquid in hono-
nū pœnam, vel iniuriā vergit, in his omnibus Deum
violari imaginē. Magna enim impietas est in dei

ledere hominem. Omne ergo, quod ipse pati non vis, cum facis alij, imaginē Dei iniquis mœroribus scedas. Hactenus ille. Quo quid (rogo) Christianius dici potest? Quid quod perinde valet Christi nomine insignitos ad verum suum archetypum reducere? Quid quod æquè dissentaneum ab stolidorū quorūdam hominū improba sententia, hoc æuo indignè vitales auras carpētium: qui cum sedulo in ore Christū habeāt, sunt nihilominus Christiana pietate profus vacui? Nempe quòd suas fabulas callidè agant apud simplicem populum, quæstum re ex qualibet fore pietatem existimantes: quum eam interim sua duritia, crudelitate, & in egenos tyrānide profus cōmaculēt, ipsa (vt ait Paulus) veritate priuati? Est autem (inquit) vberimus quæstus, pietas cum sufficientia.

1. Tim. 6.

Ad eandem verò trutinam expēdendi veniunt, qui cum innumera perpetrārint flagitia, hoc est, vi oppresserint egenos, pios Christi pauperes calumniati fuerint, eorum bona iniustis libris extorserint, possessiunculas inuaserint, fundos dissecuerint & prædiola, aliis denique atque aliis innumeris modis eos afflixerint: inaudita præterea furta, sacrilegia, peculatus egerint, & impiè retineant: nec eo contenti, fraudes quotidie moliantur, struant technas: imposturas, fucos, & sycophantias, quòd dent verba simplicioribus, peruestigent: ad impia facinora vltro currentibus calcar addant: ad postremum infinita periuria, libidines, ebrietates, rixas, cædes, perfidias, proditiōesq; exequātur assiduè.

In eos, qui nil boni d- gere curāt, donec deplorata sint vale i- tudinis.

Nihilominus tantorum scelerum expiationem Deo plus satis egisse reputant, si paulò antè quæ agât animam, cum iam mors ob oculos obuertitur, testamento statuunt, vt hæc imprimis in parta, peius peritura, ad eorum affinium quemlibet, citra cuiusquam controuersiam deuolueretur. Aut certè si affines desint, ad dignum quædam patella operculum: omnium interim, eorum iniuste bona detinent, suorum fratrum, sororumque, viuorum Christi templorum, stragumque contabescentium immemores. Nec hoc, sed & impendiò curant & satagunt, vt non parcatur impensis, ad sua parentalia ouanter celebranda: sibi extruantur pyramides, arces, turgines: sibi denique excidatur sepulchrum in parta, extremum illis futurum tabernaculum (quæ admodum apud Isaiam exprobrat Dominus Sennæ præfecto domus Ezechia) quæ omnia tantorum prædonum atque spoliatorum pauperum Christi, memoriam non pariantur intercidere. Perinde quasi in hoc toti sint, vt suæ hinc emigrationis viuentes agant triumphum: hoc beluam genus velut Deos suscipiant, adorent, illis diuinis honores deferant, cultumque celebrent, quorum animæ (hoc in seculo dum viuerent, illis æquæ mercede pensata) tandem in perennes flammæ miserè trucidantur. Quemadmodum etiam pulchrè docet Christus in Euangelicis literis: quoniam ibunt in tenebras exteriores, vbi erit ibitus & stridor dentium. Dant præterea in mandatis, vt iusta annua pro illis quotannis agantur.

*Prædonum
societas.*

Isa. 22.

Mat. 24.

25.

Luc. 13.

non pauci decantentur psalmi : alius laboriosam peregrinationem adeat : alius dira subeat ieiunia : alij denique atque alij miris modis illorum causa sese afficiunt. Præscribentes interim quot tædas , quot pullatos , quot cantores , quot luctus histriones velint adesse : perinde quasi futurum sit , vt aliquis huius spectaculi sensus ad ipsos sit rediturus : aut vt pudefiant illi , nisi eorum cadauer magnificè defodiatur . Illa sanè non plus eis profutura , citra cùm in viuis essent condignam suarum rapinarum satisfactionem , ablatique restitutionem , quàm Achilli prodest Ilias Homeri toties decantata , aut Vlysi Odyssea , vel vtrumque opus auctori suo . Vt quid enim stulto gloria : quando tollitur impius , ne videat gloriam Dei ? Nec regio Psalte , resurgant impii in iudicio , neque peccatores in consilio iustorum ? Quinimò (inquit ille) relinquent alienis diuitias suas , & sepulchra eorum , domus illorum in æternum , tabernacula eorum in progenie & progenie , hoc est , per secula . Vocauerunt autam nomina sua in terris suis . Quod perinde est ac si diceret : inanis gloriæ cupiditate ducti quidam diuites , certis locis nomina sua indidere , perpetuam inde memoriam suis cumulatissimis opibus , sibi conciliare aucuparique cupientes : cùm tamen eos magis oportuisset non inanum nominum , sed animarum suarum fuisse sollicitos . Ad eò sanè in hoc dediti vt cùm homo in honore esset , nò intellexerit : sed cõparatus sit iumentis insipientibus , & similis factus sit illis , corū vtiq; desyderia & mores referē-

*Impiorum
subuersio
& ruina.
Pro. 26.
Psal. 1.
Psal. 48.*

do. Sed quid tandē? Vsq̄ in æternū (inquit) videbit lumē: & auxilium eorū, qui fuerint huiusmodi, veterascet in inferno à gloria eorū: qui cut oues in infernum illos Deus intrudet, & depascet; id est, castigabit & affliget eos. Non siquidem, autore Iob, lux impij extinguetur, splēdebit flāma ignis eius? Vnde illum excutit Memoria eius (ait) pereat de terra, & nō celebratur nomē illius in plateis. Expellat autē eum minus de luce in tenebras, & de orbe transiet eum. Cuius rei rationem apertius indicans propheta, & (vt certius fieri ostenderet) Domino loquentem inducens: Quia ego sum (inquit) diligens iudiciū, & odio habens rapinam in haustu. Et idcirco (ait alibi) cūm extenderitis manus vestras, auertam oculos meos à vobis, & multiplicaueritis orationem, nō exaudiam. Quare? Quia manus vestræ sanguine plenæ sunt, est, nihil non mali agitis, veluti viriliter agitis circa dolos & cædes. Quiddū? Lauamini mundi estote, auferte malū cogitationū vestrā ab oculis meis. Quiescite agere peruersè, & benefacere, quærite iudiciū, subuenite opprēssis. Iudicate pupillo, defēdite viduā. Et venite, & ceptemus, dicit Dominus. Si fuerint peccata vestra vt coccinū, quasi nix dealbabuntur. Et si fuerint rubra sicut vermiculus, velut lana alba erunt. Sed quorsum hæc? Nū vt quæ sanctæ matris ecclesiæ tradit consuetudo, improbè: aut quomodo fiant, verare cupiam? Minimè gētū. Si enim quæ ædificare cupio, iterum destruo, præuaricat occurrat

Lux impij
extinguetur -
da.
Iob 18.

Isa. 61.

Ibid. 1.

Gala. 2.

constituo. Sed vt commōstrem, cum Sapiēte, ho-
 stias impiorum Deo abominabiles esse, quæ offe- *Pro. 21.*
 runtur ex scelere: Itēque diuitias nihil prodesse *Ibid. 11.*
 in die ultionis, sed qui cōfidit in eis, corrui-
 turum. Nam qui declinat, inquit, aures suas, ne audiat le- *Ibid. 28.*
 gem, oratio eius erit execrabilis. Et qui decipit iu-
 stos in via mala, in interitu suo corruet, & sim-
 plices, eius possidebunt bona. Proinde (inquit Ec- *Eccle. 7.*
 clesiasticus) ne sis pusillanimis in animo tuo: exo-
 rare, & facere elemosynam ne despicias. Nec
 dicas, In multitudine munerum meorum respi-
 ciet Deus, & offerente me Deo altissimo, muncera
 mea suscipiet. Hæc sunt, inquam, ad quæ pate- *Quorams-*
 facienda, mea dirigitur oratio: nempe vt osten- *dam huius*
 dam quā iners, inutilis, & somniculosa sit quo- *seculi ho-*
 rumdam opinio, quā damnanda mentis cæci- *minū du-*
 tas, quā detestanda amentia, quā extrema de- *ritia, & in-*
 nique Dei ignorantia. Qui tantisper dū vsura hu- *scelere per-*
 ius vitæ fruuntur, tam obfirmato animo in scelera *sinacia.*
 obdurescunt, vt tantū absit, vt huic charitatis legi *Eccle. 17.*
 acquiescant & suffragentur: hoc est, iuxta Sapien-
 tis cohortationē, vt dum viuunt, & sanitate fruū-
 tur, Deo cōfiteantur, eūque laudent, & glorian-
 tes in miserationibus illius cōuertatur ad eum, &
 relinquunt peccata sua, auertantur ab iniustitia
 sua, & nimis odiant execrationem, & cognoscant
 iustitias & iudicia Dei, & stēt in sorte propositio-
 nis, & orationis altissimi Dei, in partes vadant se-
 culi sancti cum viuus & danibus confessionem
 Deo, non demorātes in errore impiorum, in suos
 fratres utiq; propensi, si illorū ope quoquomodo

egeant: aut cum pio illo peccatore Zacheo, di-
 dium bonorum suorū dent pauperibus, & si
 aliquē defraudārint, reddant quadruplū: vt
 modis innumeris illos interturbēt. Atque (vt
 prēmisiimus) eorū pauperulas diripiant & con-
 pilent possessiones, eorum bona impiē auferant
 mille imposturis defraudent, iniustis litibus con-
 pent: in summa eos ad laqueū verius, quā
 tortor adigant. At nihilo secius tandem per-
 quasi omnes pietatis numeros expleuerint, &
 uersamque vitæ laruā expurgauerint, quum
 tāta tamq; innumera perpetrata scelera, eade-
 pœnitundine aliqua diluta, tale quippiā qua-
 plicuimus suo testamēto statuunt: arbitrantur
 hinc emigrantes, in cœlum pro talibus actis
 euoluros: & in cœlitum delitias mox fac-
 ros: imò proximum Christo cōfessum se hab-
 ros apud superos. Euolabunt autem, si quis
 cacodamonū, aut certè ipsorum Genius, cui
 in seculo affatim seruiērūt, illuc vsq; ipsos sub-
 rint. Quasi verò hoc præcipuū sit sacrificiū, quod
 à nobis pupillorum ille susceptor postulet, ut
 potius (vt ille apud Isaiam loquitur) vt dicitur
 quisq; colligationes suę impietatis, soluat fal-
 los deprimentes, dimittat eos qui depressi ac
 fracti sunt liberos, & omne opus prauū dimit-
 Frangat deniq; esurienti panem suum, & egre-
 vagosque inducat in domū suā: cūmq; videntur
 dum, operiat eum, & à carne sua nō abscondat.
 Quò tandem crumpat quasi aurora lumen suū
 & sanitas sua citius oriatur, & antecet faciem

Luc. 19.

Præcipuū
 sacrificiū,
 quod ab
 vnoquo-
 que nostrū
 Deus exi-
 git.
 Isa. 58.

in iustitia Dei, & gloria Domini colligat eum. Cum effuderis, inquit, esurienti animam tuam, & animam afflictam repleueris: orietur in tenebris lux tua, & tenebrae tuae erunt sicut meridies. Tunc inuocabis, & Dominus exaudiet te: clamabis, & dicet: Ecce adsum. Et requiem dabit tibi Dominus semper, & implebit splendoribus animam tuam, & ossa tua impinguabit. Et eris quasi hortus irriguus, & sicut fons aquarum, cui non deficiet aqua.

Ista sunt ergo quae facere operae precium fuit, & illa non omittere. Quia misericordiam volo (inquit Christus) & non sacrificium: & scientiam Dei plusquam holocausta. At verò qui custodiunt vanitates frustra (inquit Ionas Propheta) misericordiam suam derelinquunt: haud dubie quin illam, quae est à progenie in progenies, super timentes Dominum. Quam alioqui si consequi sit nobis animus, ita loquamur, & faciamus oportet, veluti per legem libertatis iudicandi: utpote quòd iudicium citra misericordiam sit ei futurum, qui non praestiterit misericordiam. Iudicium verum (inquit huius legis lator apud Zachariam) iudicate: misericordiam & miserationes facite vnusquisque cum proximo suo. Et viduam & pupillum, & aduenam, & pauperem nolite calumniari: & malum viri fratri suo non cogitet in corde suo. Et Christus: Date, inquit, elemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis. Quia quemadmodum aqua ignem extinguit: ita & elemosyna peccatum. Et diuus Iacobus: Religio, inquit, munda & immaculata apud Deum & patrem, hoc est, gra-

Mat. 23.

Ibid. 9.

Osee 6.

Iona 2.

Luc. 1.

Iaco. 2.

Zacha. 7.

Elemosyna

quae

valcat.

Luc. 11.

Eccle. 29.

Iacob. 1.

tissimus Deo cultus, & qui locū habet apud Deum
est visitare pupillos & viduas in tribulatione
eorum: & immaculatum se custodire ab hoc seculo

Eccle. 29. Cui sententiæ accedit & Ecclesiasticus in hæc ver-
ba: Pone thesaurum tuum in præceptis altissimi

*Eleemosy-
na omni
thesauro
præstior.*

& proderit tibi magis, quàm aurum. Conclude
eleemosynam in sinu pauperis, & hæc pro te
operabitur ab omni malo. Eleemosyna viri, quasi fac-
tus cum ipso, & gratiam hominis quasi pupillam
conseruabit: & postea resurget, & retribuet
retributionem vnicuique in caput illorum. Sicut
scutum potentis, & super lanceam, aduersus
micum tuum pugnabit. Quam subinde sententiæ

Tob. 12.

corroborat & Raphaël Archàngelus apud Tobiam
cum ait: Melior est eleemosyna, quàm thesaurus
auri reconditi: quoniam eleemosyna liberat
a morte, & ipsa est quæ purgat peccata, & facit
inuenire misericordiam, & vitam æternam.

Qui autem faciunt peccatum & iniquitatem,
istæ sunt animæ suæ. Quarum rerum haud im-
pudicus ille & misericors Tobias hisdem præceptis
filij sui animum instituebat, cum orationem
quam ad Deum fuderat quòd mori potuisset, pro-
taret exauditam. Omnibus, inquit, diebus
cordis tui in mente habero Deum: & cauebo
ne quando peccato consentias, & prætermittas
præcepta Domini Dei tui. Ex substantia tua
fac eleemosynam, & ne auertas faciem tuam ab
oculo pauperis: ita enim fiet vt nec à te auertatur
facies Domini. Sicut poteris, ita esto misericors.

Ibid. 4.

Si multum tibi fuerit, abundanter tribue. Si
paucum, non auertatur a te facies Domini. Sicut poteris,
ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abundanter
tribue. Si paucum, non auertatur a te facies Domini.

exiguum, etiam exiguum libenter impertiri stude. Præmium enim bonum tibi thesaurizas in die necessitatis: quoniã elemosyna ab omni peccato, & morte liberat, & nõ patietur animam ire in tenebras. Fiducia magna erit coram summo Deo elemosyna omnibus facientibus eam. Hactenus ille. Ex quibus quidem in professo est colligere, quæ vera & pia sint sacrificia, quæ æquus ille rerum æstimator Deus à nobis postulat. Cùmque ea negligimus, quàm dignè de nobis supplicia exigat ille, & quàm iustè variis calamitatibus concuti nos permittat: nempe qui ea vel efficacissima remedia nostri totius languoris refugiamus, quibus, si velimus, sanari possumus.

Elemosyna fiducia magna coram Deo.

Itaq; vide, inquit Moyses, & cõsidera, quòd hodie proposuerit Dominus in oculis tuis vitã & bonum: contrã, mortẽ & malũ, vt eligas ad quod eorum velis manũ extendere. Nimirũ vt diligas Dominũ Deum tuũ: & ambules in viis eius, atq; custodias mãdata illius ac iudicia, si velis viuere, atq; vt ille te multiplicet, benedicatque tibi. Si autẽ auersum fuerit cor tuũ, & audire nolueris, prædico tibi te periturum. Elige ergo vitã, vt tu viuas, & semẽ tuũ, & diligas Dominũ Deum tuũ, atque obedias voci eius, & illi adhæreas. Ipse est enim vita tua, & longitudo dierum tuorum. Quæ profectò mãdata, vbi à nobis negliguntur, hoc est, cũ non damus operam, vt æmulemur parentem nostrum Deum tantũ alioqui, tamque munificum, & in nos adeò propensum, vt illius benignitatem nostra ingratitude nõ exhauriat: sed (vt aliã meminimus) pluat

Ex mãdatiis Domini, vita & mors. Deut. 30.

Non abs ratione tantis verum dispendiis nos intercipit. Mat. 5.

super iustos & iniustos, suumque solé oriri facit
 super bonos iuxta ac malos: nec inde nihilominus
 tantisper moueamur, vt iuxta eius exemplum
 mini dispēdio ac incōmodo esse velimus, nec
 denique inferre iniuriam, nullū vi opprimere,
 lūniari, prouocare, inuidere, mordere, comedere
 nulli itidem mirum videri debet, si nos sinat
 quem tantopere habemus contemptui, diris et
 num, iisdemque cōtinuis bellorum tumultibus
 procellis contundi, exagitatique. Si det nobis
 gem in furore suo, & auferat in indignatione
 Si nos permittat tam acerbis fatibus desolari: in
 quotidie adduci vitæ discrimina: tot denique
 stioris fortunę casibus diuexari. Adhęc, si tum
 destini fucati que Christiani, prætextu stricte
 obseruationis Euāgelij, tum Christianorū mo-
 nis inuisissimi hostes spe illorum ditionis potius
 mille machinamenta, & imposturas aduersus
 tholicos præstruat, & aperto (quod dicitur) Ma-
 in nos debacchentur ac ferociant: nos contem-
 ter debellent: nostras vrbes vi armorum capere
 & solo tandem vel adēquent, vel iniuste deinde
 Grassantibus latrocinij aliquid grauius in
 quotidie moliatur & patrent. Innumeris de
 aliis atq; aliis infestationibus ac molestiis nos
 ciant. Tum postremò parum absit, quin nos
 Christiano ab eis immaniter extincto, toto
 potiatur. Dei porrò (vt ait Moses) ultio est, qui
 nobis tempore & loco retribuit. Illi etenim
 versatilis gladij perfunguntur, cum tam merita
 dignatione in nos ille succenset ac permoueat

Gala. 5.

Osee 13.

*Fucati
 Christiani,
 &
 Turca.*

*Diuina
 ultio.
 Deut. 32.*

Quid enim? Nonne par est & cōgruum, iuxta dictum Sapiētis, vt qui fodit foueam, incidat in eā: *Eccle. 10.*
 & qui dissipat sepem, mordeat eum coluber? Et qui transfert lapides, affligatur in eis? & qui incōsultè scindit ligna, vulneretur ab eis? Pari censura haud à ratione dissonū nemo sani iudicij dixerit, vt qui incrassati sunt bonis Dominicis & recalitrant, derelinquuntque Deum factorem suum, & recedunt à Deo salutari suo, suis denique abominationibus ad iracundiam & zelum concitāt: miris tandem modis affligātur. Abscōdat imprimis faciem suam ab eis, cū sic afflicti ad eum orationem fuderint, & cōsideret quid ad extremū cum illis fiat. Deinde quemadmodum in vanitatibus suis eum concitauerunt, ita super eos omnia mala cōgreget, & sagittas suas aduersus eos compleat, nullam illarum relinquens, quam in eos non immitat, liquefacti fame & esu ouium, dentibus bestiarum, atque serpentū: foris denique vastet eos gladius, & in penetralibus pauor, perimens iuuenem simul & virginem, lactentē cum homine senē: quemadmodū in cārico suo lepidē docet Moses. Quod & ipsamet Sapiētia apud Salomonem *Diuina subsāntio, in legio & monitionis suae cōtempores.*
 his verbis corroborat. Eo quod (inquit illa) vocaui, & renuistis: extendi manum meam, & non fuit qui aspiceret: atque despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis: ego quoque in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cū vobis quod timebatis aduenerit. Cū irruerit repentina calamitas, & interitus vester quasi tempestas ingruerit: quando venerit su-

Punitio diuina in impios & misericordes.

Diuina subsāntio, in legio & monitionis suae cōtempores.

Prov. 10.

per vos tribulatio & angustia: tunc inuocabo
 me, & non exaudiam, manè quarent me, & non
 inuenient, eo quòd exosam habuerint disciplinam
 & timorem Domini non susceperint, nec acco-
 uerint consilio meo, & detraxerint vniuersam
 reptioni meæ. Comedent igitur fructus viarum
 suisq; consiliis saturabuntur. Quia auersio pa-
 lorum interficiet eos, & prosperas stultorum po-
 det illos. At contrà, qui me audierit, absque timore
 re requiescet, & abudantia perfruetur, timore me-
 lorum sublato. Huic sententiæ affinis & illa Za-
 chariæ prophetæ. Et quia (inquit) noluerunt
 tendere, & auerterunt scapulam recedentes: & ca-
 res suas aggrauauerunt, ne audirent: & cor suum
 posuerunt vt adamantem, ne audirent legem,
 verba quæ misit Dominus exercituum in spiritu
 suo sancto per manum prophetarum priorum: ideo
 facta est indignatio magna à Domino exercituum.
 Et factum est sicut loquutus sum, & sicut non au-
 dierunt: sic clamabunt, & non exaudiam, dicit Do-
 minus exercituum. Et dispersi eos per omnia regna
 quæ nesciunt: & terra desolata est ab eis, eo quòd
 non esset transiens & reuertens, & posuerunt ter-
 ram desiderabilem in desertum. Hec ille. Cuius
 sus succinit & Psalmographus: Et quoniam (in-
 quit) non audiuit populus meus vocem meam,
 Israël non intendit mihi: ideo dimisi eos secun-
 dum desideria cordis ipsorum, vt irerent iuxta ad-
 uentiones & consilia sua. Atqui si populus meus
 audisset me, si Israël in viis meis ambulasset, bene-
 inimicos eorum humiliasset, & contra infestato-

Zach. 7.

*Diuina
 indignatio
 in perui-
 caces.*

Psal. 80.

res eos vertissem manum meam. Sed & qui odio habent Dominum, essent illis seruiliter supplices: ipsorum autem æuum perpetuū esset, hoc est, eorum fœlicitas durasset in æternum. Tum præterea cibassem eum medulla tritici, & melle de petra eū satiasset: quod perinde est ac si diceret, rem infœcundam fecissem abundare omnibus ad vitam necessariis: hoc est, quæ infœcunda erant natura, reddidissem fœcunda. Hactenus illi. Quibus quidem sententiis, hoc tantum colligere cum Sapientia datur, vt ne mala faciamus, si quidem velimus eos non apprehendere. Si velimus porro vitam diligere, & videre dies bonos: vt declinemus à malo, & faciamus bonum, inquiramus pacem, & persequamur eam. Hoc persuasum habentes, oculos Domini super iustos esse, & aures ipsius ad deprecationem ipsorum. E diuerso aspectus illius super eos, qui faciunt mala, vt tollat de terra memoriam eorum.

Eccle. 7.

Psal. 33.

1. Pet. 3.

Atqui charitate despecta, nec vllum inter homines pacis locū esse, nec in infidelitatis regno Deū posse consistere, tradūt sacra Bibliorū volumina: nēpe quod, vel teste Salomone, qui credit in Domino, eūdem ipsum misericordiā diligere oporteat. Sed &, D. Paulo autore, si quis suorū, & maximè domesticorum curam non habet, fidem abnegauit: & est quouis infideli deterior. Itēmq; D. Iacobus: Quid proderit, fratres mei, si fidē quis dicat se habere: opera autem nō habeat? Nunquid poterit fides saluare eū? Si autē frater & soror nudi sint, & indigeant victu quotidiano, dicat autē ali-

*Despecta
charitate,
nullū nec
pacis, nec
fidei locū
esse.*

*Prom. 14.
1. Tim. 2.*

Iaco. 2.

*Fides sine
operibus
morta,
hoc est, ina-
nis & in-
efficax.
Pro. 14.
Psal. 40.*

Eccle. 33.

*Diuinorū
mandato-
rum con-
seruatio.*

Gala. 5.

quis uestrū illis, Ite in pace, calefiatis, & satumini: non dederitis autem eis que necessaria sunt corpori, quid proderit? Sic & fides si non habeat opera, mortua est in semetipsa. In idē recidit illa Salomonis sententia: Qui despicit, inquit, primum, suū, peccat: qui autē miseretur pauperis, beatus erit. Beatus quippe (inquit regius Psaltes) qui intelligit & considerat id quod decens est super egenum & pauperem: quia in die mala liberabit eum Dominus: conseruabitque & uiuificabit eum, & beatum faciet in terra, & non tradet eum in manibus inimicorum suorum: sed & opem feret illi super lectum doloris eius, atque uniuersum tribulabile eius immutabit in infirmitate eius. Cui succurrit & Ecclesiasticus: Qui timent Dominum, eripient doctrinā eius: & qui uigilauerint ad eum inuenient benedictionem illius. Et aliquantō infra: In omni opere tuo crede ex fide anime, hoc est enim conseruatio mandatorum. Qui credit Deo, attendit mandatis eius: & qui confidit illo, non minorabitur. Ex quarum quidem sententiarum pondere, facili elicitur negotio, uanitas & inutilem ad salutem promerendam fidem existere, imò fidei nomine indignam esse, que charitate & operibus uacua sit. Tum uerò ad salutem maximè conferre, si huic charitati legi conexa sit, & per eam (ut Paulus ait) operetur. Hęc fides ex Deo est, spiritus sancti ductu motaque in corde credentium excitata. Hęc uiua est, uitam habet: hac iustificamur, & pro iustis apud Deum habemur. Illa uerò mortua, utpote que uitam

Similis a do.

Hieroni.

Quo signo nosmet cer tate possi mus an fideles sumus.

2. Cor. 13. 2. Tim. 2.

IOAN. 13.

Colo. 3.

Eph. 6.

est, charitatem nō habet. Quemadmodum enim cadaver aut simulachrum, speciem quidem hominis, non autem vim & opera hominis habet: ita & fides sine charitate & operibus. Illic non est viua fides, vbi non sunt opera beneficentiæ: si nō suppeditauerimus necessaria egentibus, ipsum opus nostram inhumanitatem commonstrat. Vana verba nihil profunt pauperi, non enim famelicum sariat stomachum, nudum corpus non amiciunt. Hinc illa diui Hieronimi sententia: Qui non habet clemētiam, nec indutus est viscera misericordiæ & lachrimarum, quamuis spiritualis sit, hic non adimplet legem Christi, ideo nec beatus dici debet. Adimpletio igitur legis Euangelicæ fidei viuæ summæque beatitudinis specimen, est, charitas ex corde puro, & conscientia non simulata prodiens. Vos (inquit Paulus) probate num sitis in fide, aut sicubi reprobi. At quo tandem argumento, ô bone Paule? Eo vtique, quo cognoscit Dominus qui sunt eius. Nimirum charitate & dilectione, vt videlicet discedat ab iniquitate omnis qui inuocat nomen Domini. Mandatum nouum do vobis (inquit ille) vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos: & vt vos diligatis inuicem. In hoc cognoscēt omnes, quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad inuicem. Hæc ergo si in vobis fuerit & exuberet, inde ceu euidentissimo quodam specimine colligere licebit, vos in fide Christi consistere. Nempe quod illius instar, aduersus principatus, aduersus potestates, aduersus mundi dominos, rectores tenebrarū seculi

hui⁹, aduers⁹ spirituales astutias, & assult⁹ Satanae colluctaturi, eadē armatura suffulti sitis, qua p^{ro}dux ille: qua valeatis in eius morē, oīa iacula illius ignea extinguere, qui à nullo æquē abluerēt, quā ab ipsa charitate, & dilectione manent.

*Filiorum
Lucis & tenebrarum
discrimē.
Ioan. 8.
I. Ioan. 3.*

Quippe qua sola vtriusque filij, lucis videlicet, & tenebrarum, secerni habent. Ille (ait Christus) homicida erat ab initio, & in veritate non stetit. Offosore verò charitatis & immisericorde, sic fecit diuus ille arcanorū cœlestium speculator Iohannes: Si quis habet substantiam huius mundi, & deridit fratrem suum egere, & clausit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo? Filij mei, non diligamus verbo, neque lingua, sed opere & veritate. Cui sententiæ adstipulans

Ambrosi⁹.

Ambrosius: Hoc est, inquit, occidere hominem, & rē suā ei subsidia denegare. Nonne vides in hac vtraque sententia vtrumque homicidij accessum? Ille enim, hoc est, diabolus, sua inuidia in orbem terrarum mortem inuexit, dum vitæ morsum edendum mulieri porrexit. Hic verò

Sapient. 2.

lulum amulatus, dum non succurrit, cum potest. Ingeniorum inopiā, dum proximorum imbecillitatem non subleuat: non tuetur pupillarum & viduarum causam: pusillanimes non erigit: dum si quam præstantiam virtutis, ingenij, fortunæ consecutus est, eam suis non impertit, communitate cum proximis: agris non medetur, & pestiferos non excitat: dum denique sericis, & porriticis, muricibusque amictus, atque delicatissimis quibuslibet & esculentis cibis pastus, fratres

suum Christianū nec canabaceū quidē quo operiatur habentem finit frigore rigescere, & plerūque ferè ad dimidium præ rigore contrahi, & cui deest vel surfuraceus panis quo se inualidum tuncatur famis angustia tabescere: non minùs illum cēsetur occidere, quàm si gladio aut sicca illi mortem inferat. Vnde iam paulò antè adductus Ambrosius: Caue, inquit, ne inter loculos tuos includas salutem pauperum, & tanquàm in tumulis sepelias. Nempe quòd, autore magno illo Basilio, panis sit famelici, quē tu tenes: nudi tunica, quā in coclavi cōseruas: discalceati calceus, qui penes te marcescit: indigentis argentum, quod possides. Quocirca tot agis iniurias Deo, quot illius pauperes sustentare valeas.

Ambrosius

*Basilus
magus*

Videāt iam nescio qui hui⁹ miserrimi seculi homines, qui de his, quas patiūtur, calamitatib⁹ tāto pere musitant, & conqueruntur: videāt, inquam, hæc, seque hac regula & veluti Lydio quodam lapide explorēt, illa ne præstent, an nō. Quæ si minus se obseruare & adimplere viderint (vt res habet) cessent itidem sua in Deum murmura, ac longas querimonias, qui iram inferat. Cùm alio-

Pro. 14.

Eccle. 12.

Oze. 7.

qui dicat Salomon, iustitiam eleuare gentem, quæ sanè penes illos intermortua iacet: miseros autem facere populos peccatum, quo nihil apud eos receptius. Nec fit ei bene, qui asiduus est in malis, & eleemosynas non danti: cuiusmodi sunt inter eos pleriq; oēs: quā (inquit altissim⁹ odio habet peccatores, & miseretur pœnitētib⁹. Quin nec propheta teste, & experiētia quotidiana docente)

fit amplius in terra veritas, neque misericordia
 sed è regione maledictum, & mendacium, & homicidium,
 & furtum, & adulterium inundauerit: sanguis
 sanguisque sanguinem tetigerit: quæ sanè omni
 summo opere dehorret ille. Videant, inquam, isti,
 seseque diiudicent intimè: quòd vel tandem (quod
 admodum apud Iob Eliu asserit) facile perpe-
 rant, Deum nostrum non condemnare fructus
 nec omnipotentem subuere iudicium: sed
 ut impios percutere eos, qui impij sunt, & peccato-
 res coram omnibus: propterea quòd de iustitia
 recesserunt ab eo, & omnes vias eius in-
 gere noluerunt: vt peruenire facerent ad eum.

Iob, 34.

Pro. 14, & 17.

& autore Salomone, qui despicit pauperem, & humiliatur egenum, exprobrat factori eius: & in ruina letatur alterius, non erit impunitus.

Conclusio & epilogus huius tertie cause.

Quòd fit quidem, vt cum tales sint huius temporis homines, id ipsum vel communi per-
 gatæque docente experientia, concludendum
 niat, ad summum attinere stultæ, inertis, & ob-
 rata mentis fastigium, non videre quæ ex re-
 tis, quas tolerant, calamitatibus subagitantur.

Ibre. 3.

& obmurmurare hominem viuètem, virum peccatis suis. Proinde si nescias, quem infamissimè proximum, & densissimis diuinæ prouidentia tenebris immersum, inter tot mente huius ætatis homines diiudices: is tibi prætere meritò videatur, quem conqueri obruebere qui fiat vt tot malis afficiatur. Quum alioquin nequiter perpetret, ex quibus illa, ceu ex turba

lentis fontibus scaturiant: sed præ tenebris mente obsita (stultus quandoquidem, Salomone teste, in tenebris ambulat) ea non consideret. *Eccle. 2.*
1a: 0. 2.
 Nec tantillum etiam recordetur, iudiciū sine misericordia (vt pluribus in locis prius meminimus) sibi iure fieri, qui eā illiberali inclementiq; animo fratri suo impedere renuerit. Ea denique mēsurā, *Mat. 7.*
 qua proximū mensus est, sibi remetiendū, imò etiam adiiendum, illi in mentem non veniat.

Quid porrò stulti? vel stupidius, quā cū incōstāter ac stolidè quippiā feceris, illinc dicere, Nō *Quorūdam*
 putabam? At certè dicere, Me latet vnde ea mihi *deserada*
 obueniāt, quę in dies operor: longè stultissimum. *opinio.*
 Quod nec parū etiā differre ab eo arbitror, quod plerique hoc seculo, vt stultissimè, ita impudentissimè ore blasphemus audent asserere: nempe *1. Reg. 6.*
 omnia sorte instabili, & casu ferri. Aut certè à dogmate insensatorum illorū Allophilorum Sacerdotum, addubitantium (vt est libro primo Samuelis contentū) nū grauem illam plagā, qua merito suo afficiebantur, cū arcam Mosaicam videtinerent, eis Deus immisisset, an casu accidisset. Sed quid ad hæc infert præclarus ille concionator Salomon? Ne dicas (inquit) quid causæ est, quòd priora tempora meliora fuere, quàm *Eccle. 7.*
 nunc sunt. Stulta est enim huiusmodi interrogatio. Quare? Quia, ethuico quodam id confirmante, sapientis sit proprium (qualis esse debet quisq; *sapientis.*
propria
 Christiana philosophia imbut^o) nihil, quod pœnitere possit, facere, nil iniustū: sed splēdide, constanter, grauiter, honestè omnia: nihil ita spectare, qua

si certò futurum: nihil cùm acciderit admirari, inopinatum ac nouum accidere videatur. At cùm huius seculi homines sint ab hoc genere sapietie ita alieni, ut ad sua ipsorum scelera prorsus conueant: sicut ita abhorrentes à consilio & prudètia, ut proinde desipiãt, intelligere ac prouidere nouissima non in eos citra iniuriã illa Isaia sententia intorquetur. *Quis cæcus: sicut seruus meus? Et furdus: sicut is, ad quem misi nuntios meos? Quis cæcus, sicut qui venundatus est? Haud dubie, quin sub peccatis regno, quò mala agat. Quandoquidẽ, Petro teste, quis superat⁹ est, huius & seruus est: siue peccatis ad mortẽ, siue obediẽtiã ad iustitiã. Et quis cæcus, sicut seruus meus? Qui enim odit fratrem suum* *1. Ioan. 2.* (inquit alius) in tenebris est, & in tenebris ambulat, nesciens quò eat, quia tenebræ obceperunt oculos eius: sicut scriptum est: Dedit illi Deus spiritum compunctionis, hoc est, animi habitudinem ad id quod peius est, immutabiliter & immutabiliter se habentem. Quemadmodum enim (ut verbis diui Chrysostomi utar) is qui in peccato compungitur, non facile in aliud transfertur: sic & qui in malitia compungitur, non facile immutatur. Compungi siquidem nihil est aliud, quàm quasi incusso clauo ad aliquid infigi, solumque compingi. Ut igitur talium, impiorum morbum, & immiseriordium, immutabilem mentis morbum, immutabilemque significanter exprimeret, spiritum compunctionis posuit: oculos nimirum, ut non videant: & aures, ut non audiant. Deinde ut ostendat illos malitiã huius cæcitatatis extremas pœnas duros, prophetarum

Deut. 32.

Isa. 42.

Ro. 7.

2. Pet. 2.

1. Ioan. 2.

Isa. 6.

Ro. 11.

Spiritus compunctio nis. Compungi quid.

rursum inducit eadem minitatem. Fiat etenim (inquit) mensa eorum in laqueum, & in captio-
nem, & in offendiculum, & in retributionem ipsi-
um. Obscurentur oculi eorum ne videant, & dorsum
eorum semper incurva. Hoc est, omnes illorum
delicta, omniaque bona in afflictione & calami-
tatem perpetuam immutentur, ac perdantur, red-
danturque praeiensibiles, velut quibusvis laqueis
irretiti, atque inuoluti.

Hac rursus mentis caecitate, indeque adeo calami-
tate & afflictione hac elegantissima similitudine
fusus comonstrat idem propheta Isaias. Qui vi-
des (inquit) multa, num tamen custodies? Qui a-
peritas habes aures, num audies? Quis nempe in-
ter vos est, qui hoc audiat, attendat, & contem-
pletur futura? Et qui diiudicet, quare toties dede-
rit Dominus Iacob in direptionem, & Israel va-
stantibus? Numquid non ideo, quod ei peccauerunt,
nec voluerunt in viis eius ambulare, nec legem ipsius
audire? Consimiliter & tu, cum harum calamita-
tum, quae tibi sedulo impediunt, sis in causa: quin
& atrociores multo adhuc promerearis, quam
pateris: hinc te metire, hinc te explora, & vide-
bis, quantumlibet etiam caecitate labores, non
esse cur tantis querimoniis caelum terrae miscere
debeas, aut saltem quaerere unde emergant illae.
Sed contra citius vel inuitus fateberis, ingentis mi-
sericordiae esse, & quissimum illum rerum moderatorem
hucusque vasa irae apparatus in interitum sustinuisse:
& non iuxta meritum, rudentibus inferni detracta
in tartarum precipitauisse. Velut etiam id ipsum seuerè

Psalm. 68.

*Caecitas
multorum
huius se-
poris mor-
salium.*

Ro. 9.

2. Pe. 2.

*Indicium
sine mise-
ricordia cō-
minatur*

*Dominus
tis, qui nō
præstite-
runt mise-
ricordiam.*

Amos 1.

1. Cor. 10.

Hebr. 2.

cōminatur per prophetā suū Amos, sub Idume
& Iudaici populi schemate : quū illos ad suorum
scelerum pœnitundinem nunquā inducitur
sed citra vllius misericordiæ locum, vlticū flammam
ma prorsum exurendos edicit. Nempe quod
(inquit) persecutus sit gladio fratrem suū Iacob
& violauerit misericordiam eius, tenueritque
tra furorem suum, & indignationem suam scelerum
uerit imperpetuum. Hic verò (tamen si vtrumque
in idem quā proxime recidat) quod abiectum
legem Domini, & mandata eius non custodierit
Quæ profectò ne quando dubites illis in fugam
contigisse, scripta verò propter admonitionem
nostri, in quos fines seculorum deueniunt, p
lis per tecū expende, quanta sit huius seculi ma
ralium nequitia, quantus liuor, quantū odiū, qua
ta indignatio, quanta superbia & fastus. Quam
nefandè diuina lex ab eorum quolibet violen
conspurcetur, conculcetur. Quam atrociter
trem suū quisque in mortē venetur, despiciat, ne
gligat: quicquam misericordiæ illi impendere
neget. In summa, quantū in dies emergent
progrediente, atque supremum totius pernicitatis
cacumen attingente iniquitate, detestandis sceleribus
quisque diffluat: indeque adeo quantum ab his, quæ
charitatis sunt & mutuationis, excidant, & dilabantur.
Discute, inquit, hæc omnia: & si secus habeant, quā hinc
eclatui, mendacij me argue, non quidem me, sed Do
mini prophetam, & eadem patefacientem. Si
vera esse repereris (vt sunt) des inde quoque

peram quàm poteris accuratissimam, ne relicta pollicitatione, quam, cum Christiana philosophia initiaberis, Christo sponderas, a cœlorum regia, cum fatuis virginibus, quæ vacuis lampadibus impudenter sponso accurrerunt, miserè arcearis. Non enim illuc circumferre lampades sufficit, nisi & illas charitatis lumine instilles. Nec quidē credas te, posteaquàm tuis etiā meritis, nempe vt homicida, vt fur, vt maledicus, vt aliorū appetitor, non autem vt Christianus, hīc varias pertuleris calamitates, in illam mox intraturum requiem, cum idem idem inelamaueris introgressum Dominum, quod tibi aperiat: nisi etiā studeas illius insigniri caractere, & (vt est apud Petrum) 1. Pet. 4. fidei creatori animam tuam commendare in benefactis, quandiu hīc vitam agis: quod te illic agnoscat, illius demerearis fauorem, illius denique concilies misericordiam. Quisquis enim (ait ille) mihi dixerit, Domine, Domine, non introibit in regnum cœlorum: sed qui fecerit voluntatem patris mei, qui est in cœlis. Nam (idem ipsum confirmante Sapiente) qui obturat aurem, ne audiat imbecillum, ipse inuocabit Dominum, & nō erit qui exaudiat eum. Qui verò pronus est ad misericordiam, benedicetur.

Hæc sunt itaque huius charitatis legis exercitia, quæ (vt est apud Ezechielē) faciēs homo, viuet in eis, ac seipsum integrū, immunēque ab hoc seculo cōseruabit, & eos, quos ad id suo exemplo instigauerit. Quinimò huiusmodi, mala morte nūquam morituros diuus Hieronimus asserit: vt qui

Mat. 25.
Nostras lā-
pades cir-
cunferre
nō sufficit,
ni & illas
charitatis
lumine ac-
censas ha-
beamus.

1. Pet. 4.

Mat. 7.

Pro. 21.

22.

Ezech. 20

1. Tim. 4.

Hiero.

multos habeant intercessores. Fieri verò nō
se, multorum preces non exaudiri. Ad quorū
lestram nō parum exercitatus regius ille Plā
in hunc modum dicebat: Iunior fui, etiam sen
& non vidi iustum, hoc est, virum pium & m
ricordem, derelictum, nec semen eius quā
panem, hoc est, filios eius indigentes. Et quā
ta die miseretur & mutuat, ideo semen eius
benedictionem erit, Cognoscit nempe Domi
vias immaculorum, & hæreditas illorum in
culum seculi. Non confundetur in tempore
lo, & in diebus famis saturabuntur. Hinc d

Psal. 36.

*Danielis
consilium.
Danie. 4.*

Danielis consilium, quod arroganti regi Neb
chodonosoro dabat, expromptum: Consili
inquit, meum placeat tibi, ô rex, vt peccata
elemosynis redimas, & iniquitates tuas m
cordiis pauperum: forsân ignoscet Deus deli
tuis, ac prolongabit tibi pacem. Hac quā
sententia non aliud innuere cupiens, quā
Micheas propheta asserit, nempe, nihil esse
ptius Deo, quā facere iudicium, & diligere
fericordiam, & humiliare se ambulando cū
suo. Sed hætenus de tertia causa, propter quā
tantis hodie vexamur calamitatibus & m

Mic. 6.

Superest vt probemus, istud signū quoddā
rēdere, extremū finē totius orbis haud procul
esse, Quod sanē hinc adeo perspicuū est, vt
bis deesset diuinæ scripturæ satis efficax testi
niū huius rei cōprobandæ, nostræque suffulc
sententiæ, esset res ipsa vice vel sufficientissimū
monij, Quod nihilominus vt manifestū patet

*Tertium
signum cō
summatio
nis seculi
haud pro
cul absu
tura.*

Superest vt probemus, istud signū quoddā
rēdere, extremū finē totius orbis haud procul
esse, Quod sanē hinc adeo perspicuū est, vt
bis deesset diuinæ scripturæ satis efficax testi
niū huius rei cōprobandæ, nostræque suffulc
sententiæ, esset res ipsa vice vel sufficientissimū
monij, Quod nihilominus vt manifestū patet

referā vnū ex solidissimis & irrefragabilibus Euā-
gelici illius prophetæ oraculis, ad hoc plus satis
probabile. Ait autē ille in hūc modum: A summi-
tate cæli veniet Dominus, & vasa furoris eius, vt
disperdat omnem terram. *Isa. 13.* Vlulate, quia prope est
dies Domini: quia vastitas à Domino veniet. Af-
finis huic sententiæ & illa diui Iacobi Apostoli:
qua prophetico more acerbissimè illos insecta-
tur, qui lege charitatis religionēq; Christiana ne-
glecta, ita toti lucro & quæstui inhiant, vt ni-
hil non faciant pro congerendis & coaceruan-
dis diuitiis: minitans interim illis extremum Dei
iudicium, ipsamq; damnationem sempiter-
nam, in hæc verba: Agite nunc, diuites, plora-
te, *Iacob. 5.* vlulantes in miseriis vestris, quæ aduentent
vobis. Diuitiæ vestræ putrefactæ sunt, & vesti-
menta vestra à tineis comesta sunt. Aurum &
argentum vestrum æruginauit: & ærugo eorum
in testimonium vobis erit, & manducabit car-
nes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram
in nouissimis diebus. Ecce merces operariorum,
qui messuerunt regiones vestras, quæ fraudata est
à vobis, clamat: & clamor eorum in aures Do-
mini Sabbaoth introiuit. Epulati estis super terrā,
& in luxuriis enutristis corda vestra. In die oc-
cisionis addixistis, & occidistis iustum: & non re-
stitit vobis. Propter quod, inquit Isaias, omnes
manus dissoluentur, & omne cor hominis tabes-
cet & conteretur: torsiones & dolores tene-
bunt eos: quasi parturiens dolebunt. Vnus-
quisque ad proximum suum stupebit: & facies

A iiii

*Impiorum
iudicium.*

Dies Do-
mini qua-
lis.

combustæ vultus eorum. Ecce dies Domini
crudelis, & indignationis plenus, & ira, furor
ad ponendam terram in solitudinem, & peccato-
res eius conterendos de ea: quoniam stellæ eorum
& splendor earum non expendent lumen suum.
Obtenebratus est sol in ortu suo, & luna non
debit in lumine suo. Et visitabo super orbis
& cōtra impios iniquitatem eorum, & quiescent
faciam superbiam infidelium, & arrogātiā hu-
miliabo. Hactenus propheta. Quam
fectò sentētiā si penitus discusseris, hinc velle
amussim perpendere poteris, significare vobis
Spiritus sanctum per prophetā, ob id quod pro-
missimus, ob desertionem videlicet & contem-
ptum diuinæ legis, vnica charitate ac dilectione
constantis, cum sui cuiusque admiratione num-
& fastu, breui inducturum Dominū, suum exo-
mum iudicium. Quod & demonstrandi ad-
bium indicat. Quid porrò impietatis & arro-
gātiæ nomine, ob quam hīc impios, infideles, ac-
stuosos se pollicetur deiecturum, significatur, si
philautia illa, luxus, & insolentia, qua hæc tem-
pestas ferè quisque laborat: & ex cuius fovea
manat ac proficiscitur huius charitatis legis con-
temptus & incuria? Qua vtique impietate, quæ
amplior esse potest? Quid nempe æquè impium
aut improbum magis, aut denique æquè diuinam
ultionem inelamans, quàm non solum mercedem
debitam cum iniuriā proximi detinere: sed
quod malè partū est, in nefandos vsus peius con-
locare? quàm carnis desideria sic facere, vt

eorum, quæ ad cupidiam & tactuum delectationem faciunt, omittere? quàm sic in luxuriis enutrire corda sua, ut quicquid ad lasciviam & intemperantiam facit, domi habeatur? Nihil non petulans, nihil non dissolutum, nihil non luxum redolens, non hodie solum, sed & quotidie? Sic in iocis, salibus, risibus, gaudiis, epulis, ludis, & dissolutissimis cantionibus ævum transigere, ut Deus, & (quem ille nobis tantopere commendavit) proximus, obliuioni tradantur? Sic denique ardenter & immodicè philargyriæ, & pleonexiæ inhiare, ut nulla non impietas & crudelitas in pios Christi pauperes exerceatur? aurum & argentum sinantur potius scoria & erugine vitiatum, quàm ut dentur egentibus? diuitiæ, hoc est, abundantia illa, utpote frumenti, vini, & annonæ, quæ in horreum & penum congeruntur, apud eos putrescere & corrumpi citius permittantur, quàm illis subueniant pauperibus, iuuent inopes, egenorum inopiam subleuent? Quæ porro omnia, quum ferè hac ætate ab vnoquoque mortaliu fieri conspiciuntur efficacius, indèque miserius ac detestabilius, quàm hinc descripta sint: quid hinc (quæso) aliud conicere possimus, nisi quòd ab ipso luminum patre quique deficiunt ad terribissimum tenebrarum & caliginis inuictorem Antichristum, quòd manum illi dantes (ut est apud Ieremiam) & Assyriis, hoc est, ipsius ministris, infidelitatis & impietatis pane saturantur infelices? Nam quemadmodum Deo nihil est acceptius dilectionis virtute; ita charitatis ex-

Philargyria, auaritia dicitur, Pleonexia, cupiditas immodica plus habendi, acquirereque.

Thre. 5.

1. Joā. 3. tinctione, nihil Satanę desiderabilius, ut pote
 autore diuo Ioanne, manifesti fiant & scer-
*Augusti-
 num.* tur filij Dei à filiis diaboli. Signet se quisq; sig-
 crucis quantumlibet voluerit (inquit diuus Au-
 gustinus) respondeant omnes Amen: canēt
 nes Alleluya, baptizentur omnes, intrent Ece-
 lasias, impleant parietes basilicarum. Num hinc
 men filij lucis à filiis tenebrarum discerni queat
 Minimè gentium. Quoniam igitur argumētum
 Sola & vnica charitate. Qui habent chari-
 tem (inquit) nati sunt ex Deo: contrā, qui
 habent charitatem, non sunt ex Deo.

Atqui cū illa iam vbique locorum pere-
 quosque languescat & collabatur, fit vt in-
 procliui sit conuicere, mūdum, qui eius solius
 fulcitur ceu Atlantis cuiuspiam munere, ea pos-
 sus collapsa & in præceps deiecta, non diu
 hinc duraturum. Quod enim, Paulo teste, an-
Hebr. 8. quatur, & senescit, prope interitum est. Quod
Ier. 31. & Spiritus sanctus per Ieremiam subsignificat
 vbi quidem cum fide stabili promississet se cum
 Gentibus (quæ sumus nos) hoc pactum ac fe-
 dus initurum, vt legem suam daret in visceribus
 eorum, & in corde eorum illam scriberet, hanc
 nimirum charitatis legem subindicans, ad po-
 stremum addit: Si defecerit lex ista coram me
*Argumen-
 tū finis ex-
 tremi secu-
 li, à scirpo
 humore
 vacuo.* dicit Dominus, tunc & simul Israël, vt non
 vltra gens coram me cunctis diebus. Ex quo
 dem nos contemplari voluit ille, extremum
 rum terminum haud procul abfuturum, sed
 finem accepturum, cū in illa deueniremus

pota, in quibus illud ferretur in præceptis, quo
 fulciuntur quæque mortalia. Quandoquidem,
 nunquid (ait Iob) virere potest scirpus absque
 humore, aut crescere caretum sine aqua? Sic
 via omnium qui obliuiscuntur Deum, ut spes
 hypocritæ peribit. Quod nec Christus ipse sub-
 tituit, quo propheta non est verior solidiorque:
 quam utique eo signo nobis subindicare voluit
 haud longè seculorum finem abfuturum, cum
 in id temporis incideremus, in quo non solum
 multi falsi prophetae surgerent & seducerent mul-
 tos (ut inferius fufius docebimus) sed cum adeo
 iniquitas esset abundatura, ut multorum chari-
 tas refrigesceret. Qua sanè sententia nulla fir-
 mior atque solidior, nempe cuius autor sit ipsa
 met veritas, quæ (contestante regio Psalte) ma-
 net in æternum. Nam quemadmodum in eum
 cadere non potest vllum mendacium: ita quo-
 que fieri non potest, quin quod semel statuit
 non eueniat: & quod semel euenturum prædi-
 xit, tempore suo non accidat. Itaque cum fieri
 oporteat quæ prædixit ille: prædixerit autem eo si-
 gno nos debere coniiicere imminere extremum
 rerum omnium finem, quum mortaliū charitatē
 viderem⁹ omnino pessum iri: & tanti sint hoc se-
 culo huius generis, ut vix vlllos, si sagacius eos cō-
 tēpleris, aut perpaucos reperias, qui ea, ut par est,
 præditi sint, qui eā amplexētur tutēturq; ea regu-
 la, quā nobis prædux & legislator noster Christus
 præscripsit: quis hinc meritò nō dixerit illas acies
 esse, quibus (duce Antichristo) circūuallari, oppu-

Mat. 24.

Ioan. 14.

Psal. 116.

gnarique mystica Ierusalem haberet nouissimis temporibus? Indéque ad eò eliciendum, haud procul abfuturum deplorandum illud totius orbis excidium? Sed quoniam plura de hac re sequenti libro dicturi sumus, hîc finem faciemus.

VIRULENTARVM HÆRESEON

NUNC LOCVM VBIQUE HABENTIVM, sibilantem rabiem, furore prauitatis fidem Catholicam maculantem, quartam causam esse, cur tantis hoc tempore rerum calamitatibus & miseris doloremur.

Liber V.

Ac vicissim minus minusque flagrant & inardescunt charitate iij, quorum iam superest animi vesana pernicitas detegere (quam etiam maximè augere mala, quibus in dies afficimur, testis sumus) sed Aquilonicas re-

Iere. I.

giones, à quibus, autore Propheta, panditur omne malum super cunctos terræ incolas, perurgantes, & à veritatis recto tramite deuij aberrantesque, indéque ad eò in diuersa hæreses studio distracti, fidei calorem amisere. Ad eò quidem, ut in eos Apostolicum illud elogium cadere non possit, nec illi certè audire valeant, ad quod amplexandum, suos quondam Romanos impensius hortat